Uchwała Nr XXIII/166/2016
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 31 marca 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022".

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 ze zm.) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.), po przeprowadzeniu konsultacji z gminami Powiatu Jasielskiego, Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022", w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY
Anna Bialik

01.04.2016

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jaśle

Beata Rak

Załącznik
do Uchwały
Nr XXIII/166/2016
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 31 marca 2016 r.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022

Dokument został opracowany przez:

Studio Diagnozy i Profilaktyki
30-011 Kraków
ul. Obożna 17/5
tel. (12) 446-42-6

Spis treści

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jasielskim ... 4
Podstawa formalna tworzenia Strategii ... 6
Dokumenty europejskie ... 6
Dokumenty krajowe ... 8
Dokumenty wojewódzkie ... 8
Dokumenty lokalne ... 8
Krajowe regulacje prawne ... 9
Zasady pracy nad Strategią ... 10
Konsultacje społeczne ... 11
Badania ankietowe ... 11
Opis i cel badania ... 11
Dobór i charakterystyka próby ... 12
Analiza danych zastanych ... 13
Charakterystyka powiatu jasielskiego ... 14
Diagnoza Lokalnych Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim ... 21
Ocena poziomu zadowolenia respondentów z zamieszkiwania na terenie powiatu jasielskiego oraz lokalne problemy społeczne w opinii respondentów ... 21
Struktura demograficzna mieszkańców i prognozy demograficzne dla powiatu jasielskiego ... 24
Sytuacja rodzin w powiecie ... 31
Przemoc w rodzinie ... 33
Sytuacja dzieci i młodzieży z terenu powiatu jasielskiego ... 40
Piecza zastępcza ... 43
Rynek pracy i bezrobocie ... 51
Niepełnosprawność ... 60
Uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych ... 68
Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych ... 71
Edukacja ... 75
Ochrona zdrowia ... 78
Organizacje pozarządowe ... 80
Kultura, sport i rekreacja ... 82

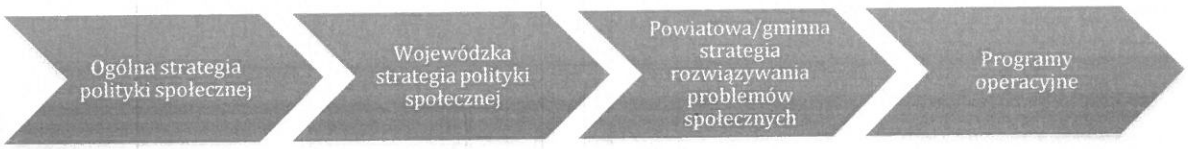
Bezpieczeństwo publiczne 85
Infrastruktura mieszkaniowa 89
Analiza szans, zagrożeń, mocnych oraz słabych stron powiatu jasielskiego 91
Założenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 -2022 98
Działania, wskaźniki i prognoza kierunków działań 108
Monitoring Strategii 130
Ewaluacja Strategii 131
Źródła finansowania 132
Podsumowanie 133
Kwestionariusz ankiety 134
Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy w Powiecie Jasielskim na Lata 2016-2022 143

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jasielskim

Polityka społeczna polega głównie na działaniu władz w ramach oświaty, ochrony zdrowia, wspieraniu zatrudnienia, pomocy społecznej i eliminowaniu zjawisk patologii społecznej. Jak mówi definicja Juliana Auleytnera polityka społeczna to: *Działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i społecznie najsłabszych.* Ta definicja oddaje oczywiście tylko ogólnikowo to na co składa się bardzo szerokie pojęcie polityki społecznej.

W ramach formowania polityk publicznych należy wymienić konstytutywne elementy, które do niej należą, a mianowicie jest to m.in. pojawienie się decyzji oraz intencji politycznych, które są spójne w swoim zamierzeniu. Muszą one zostać podjęte przez aktorów publicznych na różnym poziomie konkretyzacji o charakterze sformalizowanym. Mają one na celu kształtowanie zachowania grupy docelowej (pierwotnie scharakteryzowanych interesariuszy) w celu rozwiązania wcześniej zdefiniowanego problemu. Aktorami publicznymi odpowiedzialnymi za formowanie i realizowanie polityk publicznych jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Należy pamiętać, że nawiązanie poprawnych relacji i odpowiedniego stopnia współpracy pomiędzy tymi instytucjami, poprawia efektywność i skuteczność podejmowanych działań.

W Polsce polityka społeczna kształtuje się na następujących szczeblach:

Ustawa o pomocy społecznej[1] nakłada na gminy oraz powiaty obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, a na samorząd województwa strategii w zakresie polityki społecznej. Zgodnie z art. 19 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, natomiast art. 16 b wymienionej ustawy wyznacza elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie.

[1]Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 163 ze zm.)

Strategia według wytycznych zawartych w ustawie winna zawierać, w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźniki realizacji działań. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców powiatu dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej. Identyfikacja oraz weryfikacja istniejących problemów społecznych jest nieodłącznym elementem polityki skierowanej do grup osób wykluczonych oraz szczególnie narażonych na marginalizację. Kolejnym krokiem we wdrażaniu polityk publicznych jest wprowadzanie w życie określonych rozwiązań, w tym dostarczanie odpowiednich zasobów finansowych, ludzkich i organizacyjnych. W celu identyfikacji oraz usuwania przeszkód we wdrażaniu wypracowanych decyzji niezbędny jest monitoring działań. Końcowym rezultatem wprowadzenia polityk publicznych powinien być raport ewaluacyjny, który zawiera ocenę efektywności, trafności, skuteczności i użyteczności wypracowanych rozwiązań. Poniższy graf prezentuje przebieg pracy nad tworzeniem niniejszego dokumentu.

Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 - 2022 oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie kraju, na poziomie wojewódzkim oraz powiatowym. Niniejszy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla niniejszej strategii.

Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. *„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu"* podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Komisja Europejska opracowała wskaźniki, które mają na celu monitorowanie postępów w realizacji powyższych priorytetów- są to cele, określone na poziomie całej Unii Europejskiej, mianowicie[2]:

- *osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;*
- *poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo – rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;*
- *zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;*

[2] http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020 dostęp 30.04.2015 r.

- *podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;*
- *wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydźwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.*[3]

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez Komisję Europejską, a realizowane na poziomie Unii Europejskiej, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym. Inicjatywy przewodnie to:

- *Unia innowacji – poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020;*
- *Mobilna młodzież – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej;*

- *Europejska agenda cyfrowa – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, opartego na dostępie do szerokopasmowego Internetu;*

- *Europa efektywnie korzystająca z zasobów – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego;*

- *Polityka przemysłowa w erze globalizacji – poprawa warunków dla przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP oraz wsparcie rozwoju silnej bazy przemysłowej, zdolnej do konkurowania w skali globalnej;*

- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;*

- *Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.*[4]

[3] http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020 dostęp 30.04.2015 r.
[4] http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020

Dokumenty krajowe

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030
- Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
- Krajowy Program Reform KPR
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokumenty wojewódzkie

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój PO WER 2014 -2020

Dokumenty lokalne

- Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego 2016 - 2022
- Zintegrowana Strategia Świadczenia Usług Publicznych dla jasielskiego obszaru funkcjonalnego na lata 2014 - 2020
- Powiatowy Program Profilaktyczny Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2015 - 2017
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 - 2017
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Jasielskim na lata 2015 - 2017

Krajowe regulacje prawne

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 uwzględnia powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1445 ze zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 163 ze zm.);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.);
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. 2011 r., Nr 231, poz. 1375 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2012 r., poz. 1356 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2012 r. poz. 124 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. 2015, poz. 1390);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 149 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. 2011 r., Nr 43, poz. 225 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. Nr 94, poz. 651 ze zm);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 1118 ze zm.);
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 513 ze zm.);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 2082);
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 121 ze zm.),

- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 748);
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 121 ze zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawie nieletnich (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 382 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.)
- Ustawa z dnia 11 września 2015 roku o osobach starszych (Dz.U. 2015 poz.1705)

Zasady pracy nad Strategią

W niniejszym dokumencie analizę SWOT, cele strategiczne projektowanych zmian oraz wskaźniki działań, zostały opracowane w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej powiatu, a w szczególności:

- charakterystykę powiatu jasielskiego,
- charakterystykę gmin tworzących powiat jasielski,
- poziom życia ludności,
- sytuację rodzin w powiecie, zasoby i warunki mieszkaniowe,
- prognozę demograficzną dla powiatu,
- rynek pracy,
- ochronę zdrowia,
- edukację i wychowanie,
- organizacje pozarządowe,
- kulturę,
- charakterystykę systemu pomocy społecznej, w tym infrastrukturę pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne,
- transport i komunikację, w szczególności w obszarze niepełnosprawności.

Zarządzanie sferą publiczną wymaga partycypacji społecznej. Skuteczne włączanie mieszkańców w proces planowania programów publicznych, wdrażania oraz monitorowania ich realizacji, może przynieść wymierne korzyści, do których należy zaliczyć tworzenie efektywnych rozwiązań, wzrost zaufania do instytucji samorządowych oraz poczucia podmiotowości mieszkańca w gminie. Różnice interesów i oczekiwań powinny być uzgadniane i negocjowane przez władze lokalne i mieszkańców. Wzrost poczucia wpływu mieszkańców na to, w jaki sposób rozwiązywane są problemy społeczne w ich otoczeniu, może przyczynić się do większej partycypacji społecznej i zmniejszenia roszczeniowości mieszkańców w stosunku do władz lokalnych.

Proces opracowywania "Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022" obejmował:

- konsultacje społeczne,
- realizację badań ankietowych,
- analizę danych zastanych.

Konsultacje społeczne

W ramach realizacji Strategii odbyły się dwa spotkania konsultacyjne w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Pierwsze spotkanie odbyło się 27 listopada 2015 r., natomiast drugie spotkanie 8 grudnia 2015 roku. W każdym ze spotkań uczestniczyło około 20 osób i byli to przedstawiciele:

- właściwych terytorialnie gmin,
- Rady Powiatu w Jaśle,
- Starostwa Powiatowego w Jaśle,
- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pieczy zastępczej,
- Komendy Powiatowej Policji w Jaśle,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Jaśle,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Jaśle,
- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Jaśle,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jaśle,
- organizacji pozarządowych.

W trakcie pierwszego spotkania przedstawiono wyniki badań, które zostały przeprowadzone wśród mieszkańców, omówiono główne problemy społeczne występujące wśród społeczności lokalnej, a zainteresowani mogli przedstawiać propozycję działań jakie winny zostać podjęte przez władze lokalne. Drugie spotkanie konsultacyjne miało na celu zaprezentowanie wypracowanych rozwiązań oraz celów strategicznych.

Badania ankietowe

Opis i cel badania

Celem przeprowadzonych badań wśród lokalnej społeczności było uzyskanie wiedzy na temat szeroko rozumianych problemów społecznych występujących na terenie powiatu oraz poznanie propozycji działań jakie winny podjąć instytucje samorządowe w celu rozwiązania danych problemów. Ponadto, możliwa była ocena działań instytucji samorządowych. Pytania zawarte w kwestionariuszu dotyczyły następujących problemów społecznych:

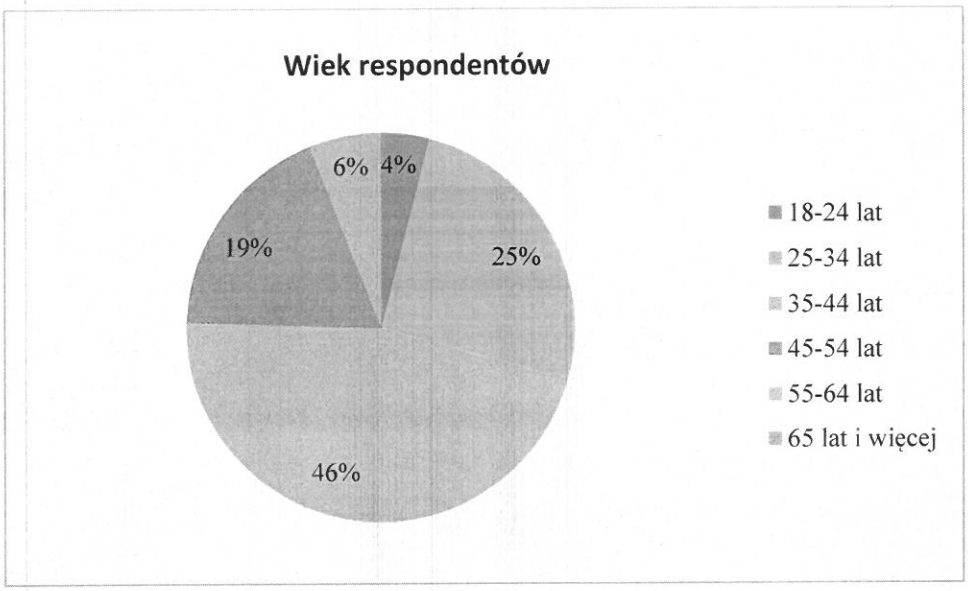
- bezrobocie,
- ubóstwo,

- problemy osób starszych,
- problemy osób niepełnosprawnych,
- problemy dzieci i młodzieży,
- przemoc w rodzinie,
- uzależnienia od alkoholu i narkotyków,
- bezpieczeństwo publiczne.

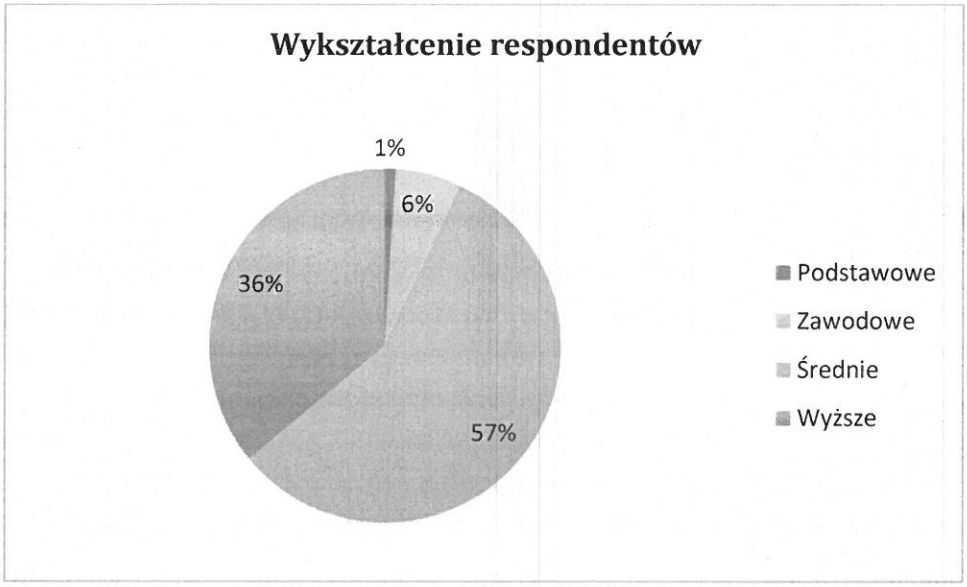
Dobór i charakterystyka próby

Kwestionariusz ankiety opracowany przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie składał się z 39 pytań. Ankieta została udostępniona na stronie internetowej powiatu i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle oraz przekazana przedstawicielom gminnych instytucji samorządowych, dzięki czemu mieszkańcy tych obszarów mieli możliwość wzięcia udziału w badaniu. Dobór respondentów do niniejszego badania został przeprowadzony w sposób nielosowy, a co za tym idzie, nie można uogólnić wyników na populację oraz nie można dokładnie określić, jak wyniki charakterystyczne dla danej próby korespondują z tym, co rzeczywiście dzieje się w populacji. Rozkłady odpowiedzi badanych na temat natężenia występowania różnych problemów społecznych oraz ocena działań samorządowych w sferze rozwiązywania problemów, są przedstawione w następnych podrozdziałach.

W badaniu wzięło udział łącznie 249 osób, z czego 61% badanych stanowiły kobiety. Zdecydowana większość ankietowanych to mieszkańcy wsi (81%), natomiast pozostali badani to mieszkańcy miasta. Poniższy wykres przedstawia zróżnicowanie respondentów ze względu na kategorię wieku do której przynależą. Najwięcej ankietowanych stanowiły osoby w wieku 35-44 lat(46%) oraz 25-34 lat (25%).

57% wszystkich badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim, 36% ankietowanych posiadało wykształcenie wyższe, 6% mieszkańców- zawodowe, a 1% badanych- podstawowe. Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

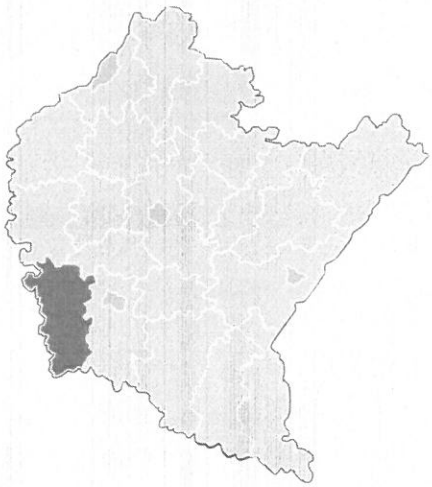

Analiza danych zastanych

Niniejsza Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 -2022 została zrealizowana z wykorzystaniem analizy *desk research* -analizy danych zastanych w oparciu o dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdań z działalności lokalnych instytucji.

Charakterystyka powiatu jasielskiego

Powiat jasielski zlokalizowany jest w województwie podkarpackim. Jego główną siedzibą administracyjną jest miasto Jasło. Powiat obejmuje obszary Beskidu Niskiego z Magurskim Parkiem Narodowym, Pogórze Ciężkowickie i Strzyżowskie, Kotlinę Jasielsko- Krośnieńską, Pogórze Jasielskie, Beskid Niski. Rzeki, które przepływają przez powiat to Wisłoka, Jasiołka i Ropa. Powierzchnia powiatu to 831 km^2. Liczba ludności to około 114 550 mieszkańców (źródło GUS; stan na dzień 31.12.2014 r.).

Mapa nr 1. Usytuowanie powiatu jasielskiego na mapie województwa.

Gminy wchodzące w skład powiatu: Brzyska, Dębowiec, gmina Jasło, miasto Jasło, Kołaczyce, Krempna, Osiek Jasielski, Nowy Żmigród, Skołyszyn, Tarnowiec.

Mapa nr 2. Mapa powiatu jasielskiego.

Powiaty sąsiadujące to powiat dębicki, strzyżowski, krośnieński, gorlicki, tarnowski. Drogi przebiegające przez powiat to droga krajowa nr 28 (Nowy Sącz- Przemyśl), droga krajowa nr 73 z Pilzna w kierunku południowym, droga wojewódzka nr 988 (Warzyce-Babica) oraz linie kolejowe relacji Stróże-Jasło-Zagórz oraz Rzeszów - Jasło.

Na terenie powiatu znajdują się liczne zabytki, które stanowią potencjał turystyczny tego regionu. Popularnymi zabytkowymi obiektami sakralnymi zlokalizowanymi na terenie powiatu są: Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej w Dębowcu, Sanktuarium w Tarnowcu (z późnobarokowym ołtarzem i gotycką Cudowną Figurą Madonny z Dzieciątkiem z XVIII wieku), kościół pod wezwaniem św. Piotra i Pawła w Nowym Żmigrodzie (obiekt pochodzący z XVI w.), gotycki kościół farny w Jaśle, kościół w Starym Żmigrodzie z 1500 r. z gotyckim prezbiterium - dawną kaplicą ariańską oraz liczne zabytkowe drewniane kościoły (gotycki kościół z przełomu XIV i XV wieku w Osieku Jasielskim, kościół p.w. św. Marcina zbudowany w 1605 roku, kościół p.w. św. Katarzyny z 1779 roku w Sławęcinie) oraz cerkwie zlokalizowane (między innymi cerkiew p.w. świętych Kosmy i Damiana z XVIII w. w Krempnej, cerkiew w Świątkowej Małej p.w. św. Michała Archanioła z XVIII wieku). Na terenie powiatu możemy odnaleźć szereg cmentarzy łemkowskich oraz kirkutów żydowskich z zachowanymi mecewami.

Inne główne atrakcje turystyczne jaki oferuje powiat jasielski to: „Karpacka Troja" (inna nazwa to „Karpacki Biskupin") w Trzcinicy. W tym miejscu znajdują się najstarsze w Polsce ufortyfikowane osady z początków epoki brązu ludności grupy pleszewskiej kultury mierzanowieckiej, grodzisko wczesnośredniowieczne, gród słowiański oraz skansen archeologiczny. Do innych atrakcji w powiecie zaliczyć można położony w północno-zachodniej części pasma Magury Wątkowskiej - rezerwat przyrody Kornuty. Interesującą propozycją dla turystów są również dwory szlacheckie, zachowane po ludności Łemkowskiej krzyże, kapliczki, chyże oraz cerkwie, cmentarze z I wojny światowej, szlaki tematyczne- Szlak Naftowy, Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Papieski, szlaki piesze skoncentrowane na terenie Magurskiego Parku Narodowego oraz jego Głównego Szlaku Beskidzkiego Ustroń – Wołosate i szlak gminny Święcany – Przybówka.

Gmina Brzyska jest położona w północnej części powiatu jasielskiego. Gmina ze strony zachodniej graniczy z województwem małopolskim, od strony południowej z gminą Skołyszyn, od południa z Jasłem i gminą Jasło, a od strony wschodniej z gminą Kołaczyce i gminą Brzostek. Powierzchnia gminy wynosi 45,13 km^2, w tym 71% obszaru stanowią użytki rolne, a 23%- użytki leśne.[5] Gminę Brzyska tworzy 7 sołectw: Błażkowa, Brzyska, Dąbrówka, Kłodawa, Lipnica Dolna, Ujazd i Wróblowa. W gminie Brzyska rozwinięte jest rolnictwo, w związku z tym do walorów turystycznych tego terenu należy otaczająca fauna i flora oraz czyste powietrze. Walory architektoniczne oraz pomniki przyrody stwarzają doskonałe warunki do rozwoju turystyki. W pobliżu gminy znajduje się rezerwat *Liwocz*

[5] Portal Regionalny i Samorządowy REGIOset

położony w Parku Krajobrazowym Pasma Brzanki. Jedną z popularnych atrakcji na terenie gminy jest góra Liwocz (562 m n.p.m.), która przynależy do Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki. Na górę prowadzą dwa szlaki turystyczne oraz jeden spacerowy, a na jej szczycie znajduje się wieża z platformą widokową. Miejsce to dostarcza również doskonałych warunków do rozwoju sportów zimowych. Oprócz naturalnych walorów, gmina Brzyska stanowi miejsce obfitujące w wiele interesujących zabytków architektonicznych. Należą do nich między innymi: zespół pałacowo-dworski z końca XVII wieku mieszczący się w Brzyskach, neogotycki kościół parafialny w Brzyskach, park wraz z kompleksem dworskim z 1781 roku w Lipnicy Dolnej, cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej we wsi Błażkowa, malownicze kapliczki przydrożne.

Gmina Dębowiec położona jest na południe od Jasła w obrębie Kotliny Osieckiej i Beskidu Niskiego. Przez teren gminy przepływa rzeka Wisłoka. Obszar zajmuje 86 km^2. Gmina ma charakter rolniczy, a na jej terenie wydobywa się ropę oraz gaz ziemny. Głównym walorem turystycznym tej gminy jest położenie w pobliżu Magurskiego Parku Narodowego, co powoduje, że miejsce to stanowi doskonałą bazę do rozwoju agroturystyki zorientowanej na osoby, które chcą wypocząć w otoczeniu i przyrody wolnej od działalności człowieka. Gmina obfituie w lokalne zabytki. kapliczki, cmentarze wojenne, kościoły. Istotną rolę w gospodarce gminy odgrywają złoża ropy i gazu. Główne atrakcje architektoniczne to Sanktuarium Matki Bożej Płaczącej z La Salette w otoczeniu dworskiego parku, Kościół Parafialny p.w. św. Bartłomieja z obrazem patrona namalowanego na desce z VXI wieku, budynek „Rotmistrzówka z XVIII wieku, XIX - wieczny kościół w Cieklinie, Muzeum Pierwszej Narty w Cieklinie, kompleks dworski w Woli Dębowieckiej, miejscowość Folusz z pomnikiem przyrody „Diabli Kamień" oraz pomniki historyczne w postaci licznych cmentarzy z I wojny światowej. Gminę Dębowiec tworzy 13 sołectw: Cieklin, Dębowiec, Duląbka, Dzielec, Dobrynia, Folusz, Łazy Dębowieckie, Majscowa, Pagórek, Radość, Wola Cieklińska, Wola Dębowiecka i Zarzecze.

Gmina wiejska Jasło ma obszar 93,1 km^2. Sołectwa zlokalizowane na jej terenie to Bierówka, Brzyście, Chrząstówka, Gorajowice, Jareniówka, Kowalowy, Łaski - Sobniów, Niegłowice, Opacie, Niepla, Osobnica, Szebnie, Trzcina, Warzyce, Wolica, Zimna Woda, Żółków. Gmina od południa graniczy z gminą Dębowiec i Tarnowiec, od północy z gminą Brzyska i Kołaczyce, od wschodu z gminą Jedlicze i Wojaszówka z powiatu krośnieńskiego. Na terenie gminy znajdują się złoża ropy naftowej i gazu ziemnego. Rzeki przepływające przez teren gminy to Wisłoka, Ropa, Jasiołka.

Podstawą utrzymania mieszkańców gminy to gospodarstwa rolnicze oraz zatrudnienie w firmach zlokalizowanych w mieście Jasło. Popularne obiekty turystyczne to skansen archeologiczny „Karpacka Troja", „Wały Królewskie" należące do najważniejszych zabytków archeologicznych w Polsce, gotycki kościół w Trzcinicy, drewniany kościół przebudowany w XVIII wieku w Szebniach, drewniany kościół zaprojektowany przez Adolfa Kuhna w Warzycach, neogotycki kościół w Osobnicy z 1906 roku.

Miasto Jasło jest siedzibą powiatu jasielskiego z prawami miejskimi od 1365 roku. Położone w obrębie Dołów Jasielsko- Sanockich. Zlokalizowane jest na wysokości od 225 do 380 m n.p.m. na przecięciu rzek Wisłoki, Ropy oraz Jasiołki. Powierzchnia miasta to 36 52 km^2. Według danych GUS z 2014 roku, liczba ludności zamieszkującej teren miasta wyniosła 36 286, natomiast gęstość zaludnienia to 995 osób na km^2. Pierwszą wzmiankę o Jaśle możemy znaleźć w przywileju Bolesława Wstydliwego z 1262 roku. W XIII wieku Jasło posiadało duże znaczenie gospodarcze ze względu na zlokalizowane w tym mieście targowisko małopolskie.

W skład granic administracyjnych Jasła wchodzi 16 osiedli: Bryły, Brzyszczki, Gamrat, Gądki, Górka Klasztorna, Hankówka, Kaczorowy, Kopernika, Krajowice, Mickiewicza, Niegłowice, Rafineria, Sobniów, Śródmieście, Ulaszowice, Żółków. Ważne szlaki komunikacyjne to droga krajowa Zator – Medyka (nr 28), droga krajowa Wiśniówka- Jasło (73) oraz szlaki kolejowe: Rzeszów – Jasło, Stróże – Zagórz. W 2013 roku w mieście powstało wielofunkcyjne Lądowisko Ikar Jasło. Miasta partnerskie Jasła: Mako, Trebisov, Vranov nad Topl'ou, Truskawiec, Sambor, Camposampiero, Praga 10, Hodonin.

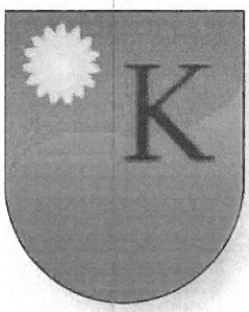

Ważne zabytki zlokalizowane w mieście to: kolegiata p.w. Wniebowzięcia NMP, kościół pw. św. Stanisława Biskupa, cmentarz przy ul. Zielonej z 1784 roku, dom przy ul. Kazimierza Wielkiego 1 oraz dom przy ul. 3 maja 23 z początku XX wieku, Szkoła Wydziałowa Męska wraz z internatem z 1906 roku, dom z oficyną przy Rynku 14 z 2 połowy XVII wieku, domy przy ul. Staszica nr 8 i 12, zespół pałacowy z drugiej połowy XIX wieku, neogotycki pałac Sroczyńskich z 1858 roku, zespół dworski przy ul. Gajowej, figura św. Jana Nepomucena, kaplica cmentarna z 1859-1872, fragment murów miejskich znajdujące się przy placu Bartłomieja z Jasła, kamienice w rynku, Muzeum Regionalne w Jaśle, budynek poklasztorny oo. Franciszkanów, kościół oo. Franciszkanów.

Gmina Kołaczyce zlokalizowana jest na prawym brzegu Wisłoki u podnóża góry Liwocz, na terenie Pogórza Strzyżowskiego i Doliny Wisłoki. Powierzchnia gminy to 60 km^2, natomiast liczba ludności wynosi ok. 7500 osób. Siedzibą gminy jest miasto Kołaczyce. Gminę Kołaczyce tworzy: miasto Kołaczyce i 7 sołectw: Bieździedza, Bieździadka, Krajowice, Lublica, Nawsie Kołaczyckie, Sieklówka, Sowina.

Główne zabytki i atrakcje turystyczne gminy to rynek z fontanną Bartek fundowaną przez hr. Łosia z Brzysk w Kołaczycach, zabytkowy dom z podcieniami z 1792 roku w Kołaczycach, kościół parafialny pod wezwaniem św. Anny, w stylu neogotyckim z zabytkową kropielnicą i chrzcielnicą z XVII w. w Kołaczycach, zabytkowy gotycki kościół z XV w. w Bieździedzy, rezerwat przyrody Golesz o pow. 27 ha z grupą ostańców, szlak spacerowy 56 km, Przybówka – Krajowice – Trzcinica, szlak turystyczny Kołaczyce – Liwocz – Pogórze Ciężkowickie, zabytkowy dwór w Bieździedzy.

Gmina Krempna to najmniej liczna pod względem liczby ludności gmina w powiecie jasielskim. Jej powierzchnia to 204 km^2, zamieszkuje ją około 2000 mieszkańców. Sołectwa wchodzące w skład gminy to Grab, Ożenna, Kotań, Krempna, Świątkowa Mała, Świątkowa Wielka, Myscowa, Polany, Wyszowatka. Połowa powierzchni gminy znajduje się w Magurskim Parku Narodowym. Gmina sąsiaduje również ze Słowacją. Gmina jest atrakcyjna pod względem krajobrazów, architektury oraz śladów kultury łemkowskiej.

Na jej terenie znajdują się zabytki takie jak cerkiew greckokatolicka p.w. Damiana i Kosmy z XVIII wieku oraz cmentarze powojenne. W Krempnej ma swoją siedzibę Dyrekcja Parku oraz Ośrodek Edukacyjny Parku wraz z nowoczesnym Muzeum Magurskiego Parku Narodowego.

Gmina Nowy Żmigród zajmuje powierzchnię 104,5 km^2, zamieszkuje ją około 9500 osób. Zdecydowaną większość powierzchni gminy zajmują użytki rolne (64%). Miejscowości wchodzące w skład gminy to Brzezowa, Desznica, Gorzyce, Grabanina, Jaworze, Kąty, Łężyny, Łysa Góra, Makowiska, Mytarka, Mytarz, Nienaszów, Nienaszów-Sośniny, Nowy Żmigród, Sadki, Siedliska Żmigrodzkie, Skalnik, Stary Żmigród, Toki.

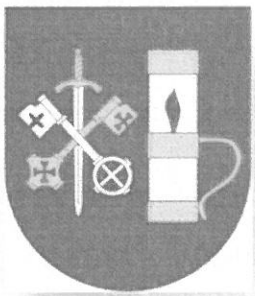
Na uwagę zasługuje fakt, iż przez gminę przebiega droga łącząca Polskę ze Słowacją.

Główne atrakcje gminy to Sanktuarium Władysława Findysza księdza Męczennika, Sanktuarium Matki Bożej Królowej Gór w Skalniku, Góra Grzywacka w Kątach, Beskidzka Kalwaria Bożego Miłosierdzia.

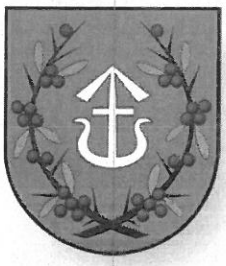
Gmina Osiek Jasielski zajmuje powierzchnię 60,5 km^2, zamieszkuje ją około 5500 mieszkańców. Sołectwa: Czekaj, Mrukowa, Osiek Jasielski, Pielgrzymka, Samoklęski, Świerchowa, Załęże, Zawadka Osiecka. Głównym źródłem dochodu mieszkańców są wyspecjalizowane gospodarstwa rolne, firmy usługowe i produkcyjne.

Do głównych atrakcji turystycznych gminy należy szlak architektury drewnianej, m.in. kościół z XIV wieku w Osieku Jasielskim, kościół z XVII wieku w Załężu, cerkiew prawosławna z XIX wieku w Pielgrzymce (z chrzcielnicą z 1163 roku). Turyści mogą podziwiać panoramę korzystając ze szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych.

Gmina Skołyszyn zajmuje powierzchnię 78 km^2; zamieszkuje ją około 12 600 osób. Sołectwa przynależące do gminy to: Bączal Dolny, Bączal Górny, Harklowa, Jabłonica, Kunowa, Lisów, Przysieki, Pusta Wola, Siepietnica, Skołyszyn, Sławęcin, Święcany, Lipnica Górna, Siedliska Sławęcińskie. Gminę charakteryzuje szybki rozwój- wzrasta liczba obiektów handlowych i usługowych, poprawie ulega infrastruktura drogowa.

Obszar gminy w większości zajmują tereny rolnicze. 46% wszystkich podmiotów gospodarczych z terenu gminy stanowią firmy o charakterze handlowym. Główne atrakcje turystyczne znajdujące się na terenie gminy: dwór w Przysiekach z przełomu XVIII- XIX wieku, karczma z XIX wieku, przydrożne krzyże i kapliczki, kościół parafialny w Święcanach z 1520 roku.

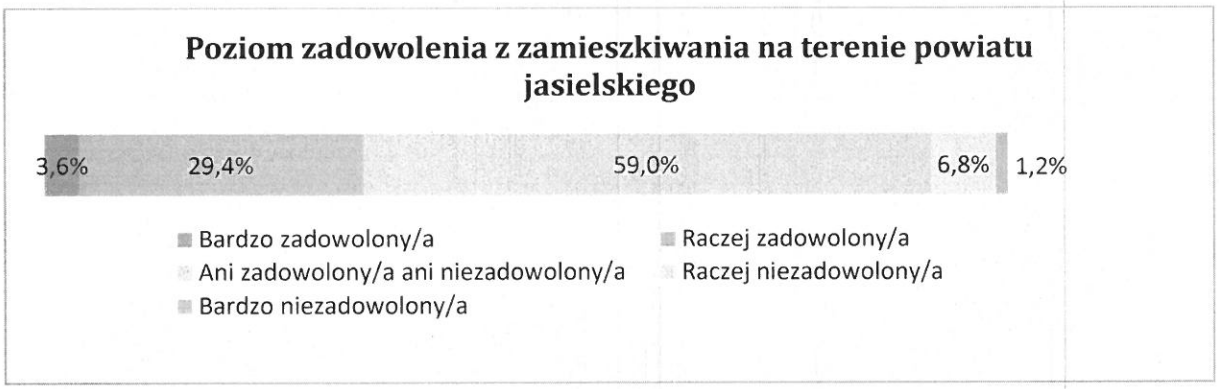
Gmina Tarnowiec ma powierzchnię 62,5 km^2, zamieszkuje ją ponad 9000 mieszkańców. Sołectwa stanowiące gminę: Brzezówka, Czeluśnica, Dobrucowa, Gąsówka, Gliniczek, Glinik Polski, Łajsce, Łubienko, Łubno – Opace, Łubno Szlacheckie, Nowy Glinik, Potakówka, Roztoki, Sądkowa, Tarnowiec, Umieszcz, Wrocanka.

Główne atrakcje turystyczne zlokalizowane w gminie to Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia, Mała i Duża Kalwaria, źródełko Matki Bożej u stóp Małej Kalwarii, aleja lipowa w Tarnowcu, pomnik grunwaldzki, średniowieczne grodzisko w Brzezówce.

Ocena poziomu zadowolenia respondentów z zamieszkiwania na terenie powiatu jasielskiego oraz lokalne problemy społeczne w opinii respondentów

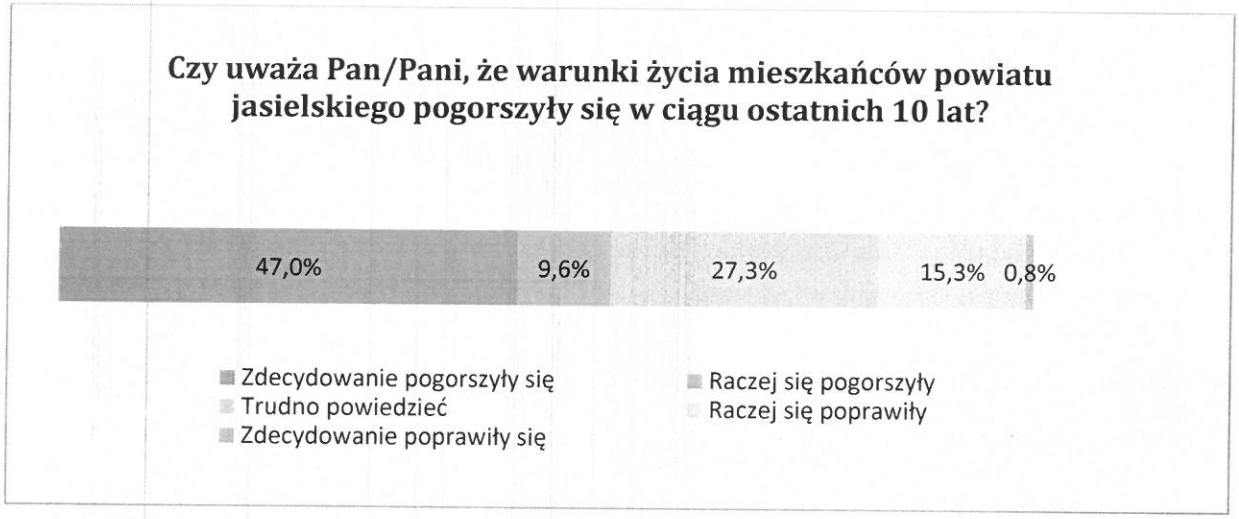
Nadrzędnym celem niniejszej Strategii jest diagnoza poziomu życia mieszkańców. W tym celu respondentom zadano pytanie o poziom swojego zadowolenia z zamieszkiwania na terenie powiatu jasielskiego.

33% ankietowanych odpowiedziało, że czują się bardzo zadowoleni oraz raczej zadowoleni z zamieszkiwania w tym regionie. Aż 59% mieszkańców wskazało na odpowiedź "ani zadowolony/a, ani niezadowolony/a". Zaledwie 8% badanych nie jest usatysfakcjonowana z zamieszkiwania na terenie powiatu jasielskiego. Poniżej przedstawiono szczegółowy rozkład odpowiedzi na niniejsze pytanie.

Wykres nr 1.Poziom zadowolenia z zamieszkiwania na terenie powiatu jasielskiego.

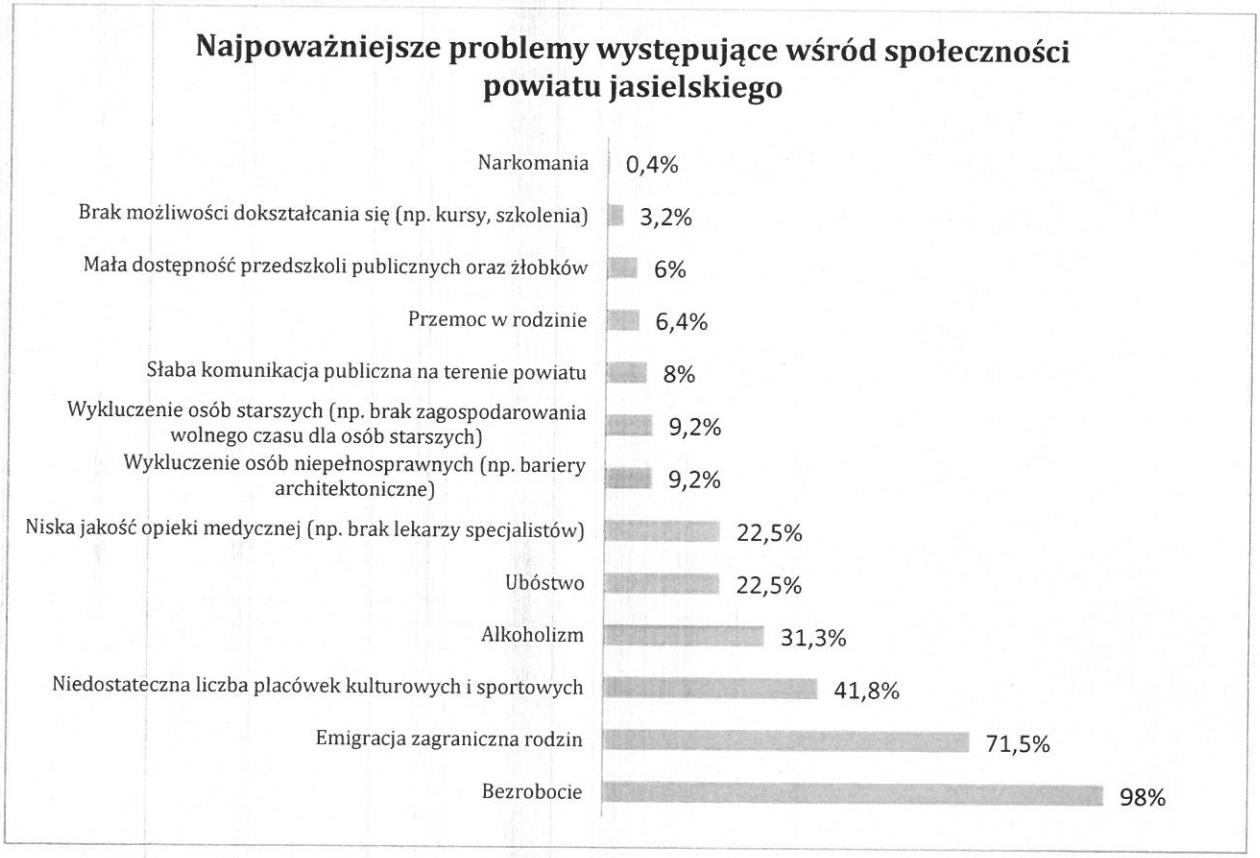
Niepokojącą informacją wynikają z przeprowadzonych badań jest to, iż ponad połowa ankietowanych uważa, że warunki życia mieszkańców powiatu jasielskiego pogorszyły się w ciągu ostatnich 10 lat, natomiast zaledwie 16% badanych uważa, że polepszyły się.

Wykres nr 2.Czy uważa Pan/Pani, że warunki życia mieszkańców powiatu jasielskiego pogorszyły się w ciągu ostatnich 10 lat?

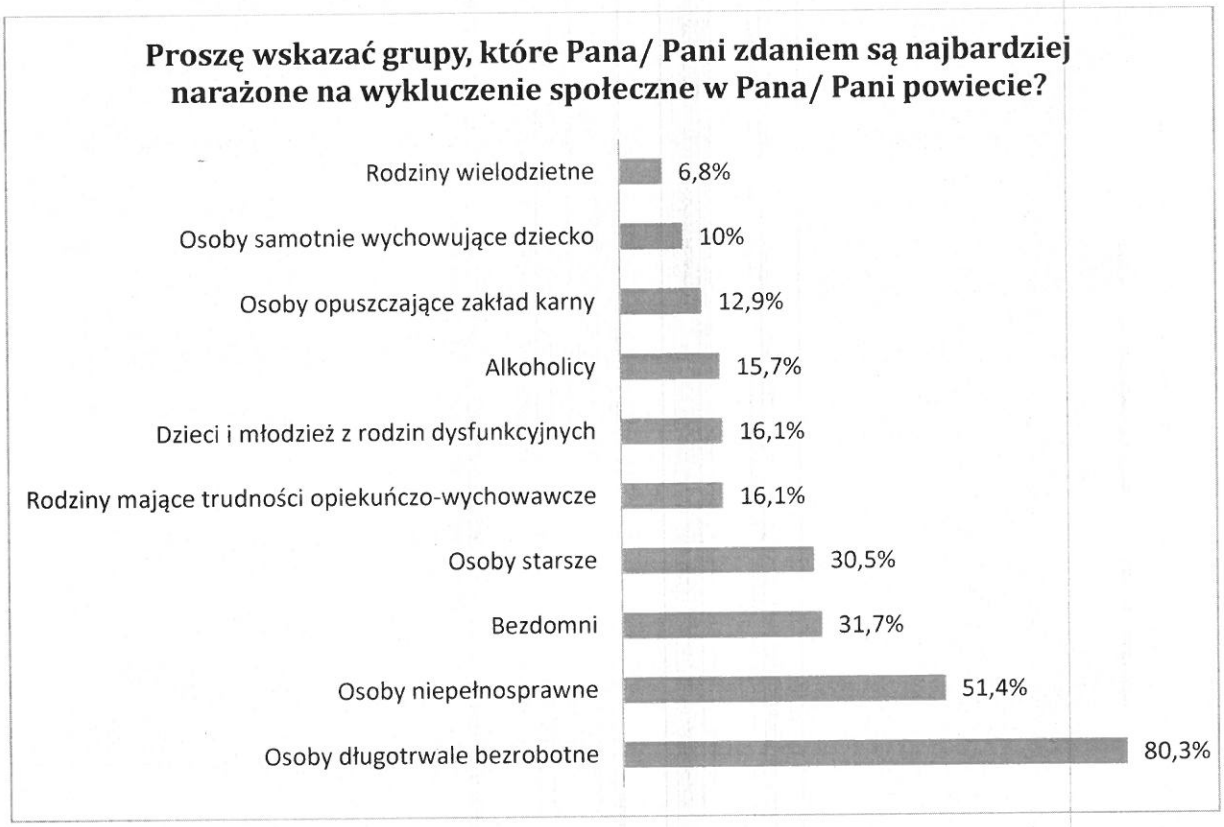
Powyższe wyniki korespondują z rezultatami jakie uzyskaliśmy w pytaniu o poziom zadowolenia z mieszkania na badanym terenie.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie najpoważniejszych problemów wśród społeczności zamieszkującej powiat. W tym pytaniu ankietowani mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Wykres nr 3.Najpoważniejsze problemy występujące wśród społeczności powiatu jasielskiego.

Prawie wszyscy respondenci uznali, że najpoważniejszym problemem społecznym w powiecie, który zamieszkują, jest bezrobocie. Blisko 3/4 ankietowanych wskazało na emigrację zarobkową rodzin, co jest skorelowane z powyższym problemem. Dość wysoki odsetek badanych wskazał na niedostateczną liczbę placówek kulturowych i sportowych. Inne społeczne problemy w opinii respondentów to alkoholizm, ubóstwo oraz niska jakość opieki medycznej. Badani mieszkańcy najrzadziej wskazywali na narkomanię, brak możliwości dokształcania się, małą dostępność przedszkoli publicznych i żłobków, przemoc w rodzinie, niedostateczny transport publiczny oraz wykluczenie osób starszych i niepełnosprawnych.

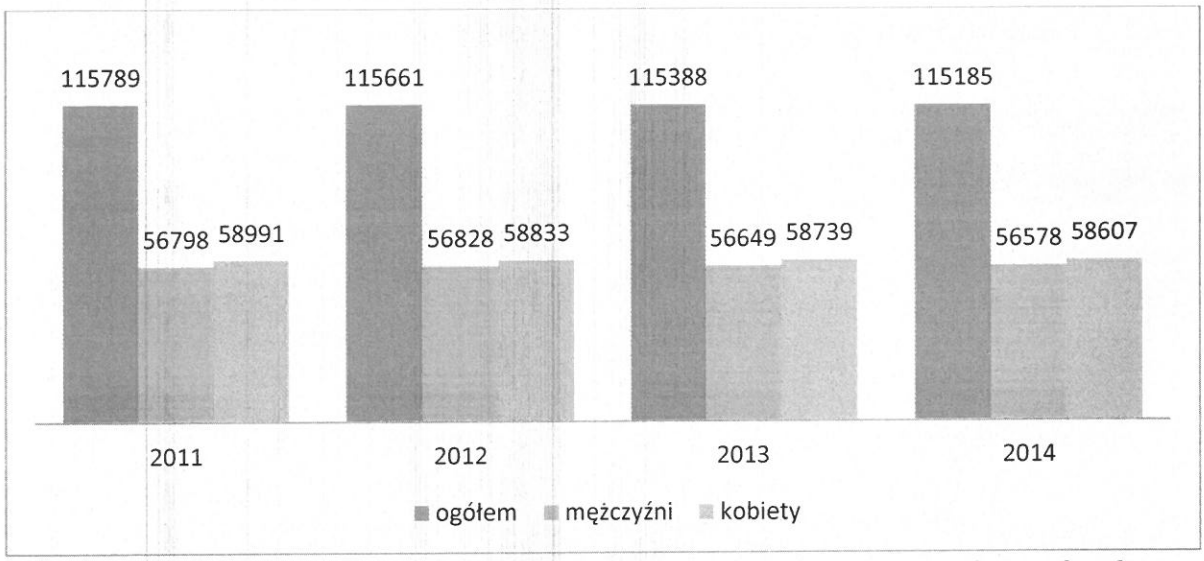

Wykres nr 4.Grupy najbardziej narażone na wykluczenie społeczne.

Problem marginalizacji i wykluczenia społecznego to główne zagadnienie niniejszej strategii. W kolejnym pytaniu badani zostali poproszeni o wskazanie grupy, która ich zdaniem jest najbardziej narażona na wykluczenie społeczne w powiecie jasielskim. Respondenci odpowiedzieli, iż na wyizolowanie społeczne narażone są przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne (80,3%). Szczególnym zagrożeniem dla osób pozostających bez pracy jest zjawisko *wyuczonej bezradności*, która jest źródłem bierności społecznej i uzależnienia od pomocy społecznej. Połowa badanych mieszkańców powiatu wskazała na osoby niepełnosprawne, natomiast 1/3 ankietowanych wymieniła osoby starsze i bezdomne. Osoby przynależące do tych trzech grup społecznych są szczególnie narażone na brak pracy, a co za tym idzie, na wykluczenie społeczne oraz ekonomiczne.

Struktura demograficzna mieszkańców i prognozy demograficzne dla powiatu jasielskiego

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w powiecie jasielskim w latach 2011-2014 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). W 2014 roku powiat jasielski faktycznie zamieszkiwało 115185 mieszkańców ogółem, w tym 56578 mężczyzn oraz 58607 kobiet. Na 100 mężczyzn w powiecie przypadają średnio 104 kobiety. Średnia gęstość zaludnienia powiatu jasielskiego w 2014 roku wyniosła 139 osób/km^2. Prognozy demograficzne GUS do 2050 roku zakładają stopniowy spadek liczby ludności zamieszkującej teren województwa podkarpackiego oraz powiatu jasielskiego.

Wykres nr 5. Liczba ludności w powiecie jasielskim według faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2011-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w powiecie jasielskim jest obecnie stosunkowo korzystna. Najbardziej liczną grupą jest ludność w wieku produkcyjnym (63,8% osób w 2014 roku), zaś liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym jest niższa niż liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Analizując strukturę wieku ludności powiatu można zaobserwować, że od 2011 roku stopniowo malał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia), natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastał przez cały analizowany okres.

Ludność w wieku:	2011	2012	2013	2014
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	19,6%	19,2%	18,8%	18,3%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	63,9%	63,9%	63,8%	63,8%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	16,6%	16,9%	17,4%	17,9%

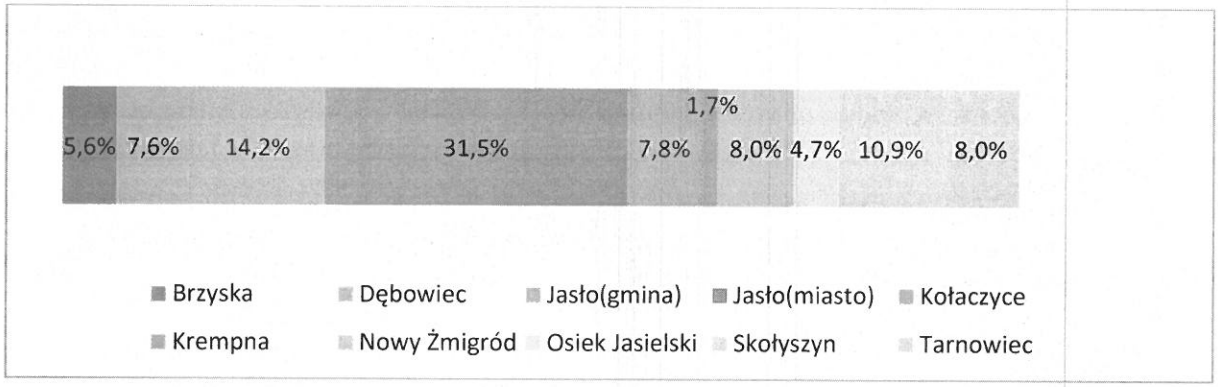
Tab.1. Odsetek ludności faktycznie zamieszkałej w powiecie jasielskim w latach 2011-2014 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja w powiecie jasielskim jest zbliżona do sytuacji demograficznej w województwie podkarpackim - zbliżony odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym występuje zarówno w województwie podkarpackim jak i w badanym powiecie. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy w powiecie jasielskim niż odsetek osób przynależących do tej kategorii ekonomicznej w Polsce.

Ludność w wieku:	Polska	Województwo podkarpackie	Powiat jasielski
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	18%	18,8%	18,3%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	63%	63,5%	63,8%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	19%	17,7%	17,9%

Tab.2. Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

W niniejszym miejscu warto również przyjrzeć się strukturze demograficznej ludności powiatu w rozróżnieniu na poszczególne gminy zlokalizowane na terenie powiatu jasielskiego. Poniższy wykres skumulowany przedstawia procentowy udział mieszkańców danych gmin w liczbie ludności powiatu. Najliczniejszą gminą jest miasto Jasło oraz gmina Jasło. Najmniej zaludnionym obszarem są gminy Krempna, Osiek Jasielski i Brzyska.

Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatu jasielskiego zakładają, że w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, znaczny wzrost liczby

ludności wystąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz w wieku przedprodukcyjnym.

Liczba ludności wiek:	2020	2025	2030	2050
Przedprodukcyjny 0-17 lat	16,8%	15,9%	14,5%	12,0%
Produkcyjny 18-59/64 lat	64,7%	63,6%	63,2%	56,4%
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	18,5%	20,5%	22,3%	31,6%

Tab. 3. Prognoza liczby ludności do 2050 roku – odsetek mieszkańców powiatu jasielskiego w latach 2020-2050 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Przeobrażenia w strukturze demograficznej ludności w województwie podkarpackim jak i w powiecie jasielskim spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym, wydłużeniem czasu trwania życia, a także migracjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Poniższa tabela przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie jasielskim w latach 2011-2014. Przez większość analizowanego okresu czasu (za wyjątkiem 2014 roku), w powiecie obserwujemy dodatni przyrost naturalny. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w powiecie jasielskim w 2014 roku osiągnął wartość -0,1 i był niższy od wskaźnika przyrostu naturalnego dla województwa podkarpackiego (0,7) oraz niższy od wskaźnika dla Polski (0,0).

Rok	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	1,3	0,6	0,2	-0,1

Tab. 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie jasielskim w latach 2011-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

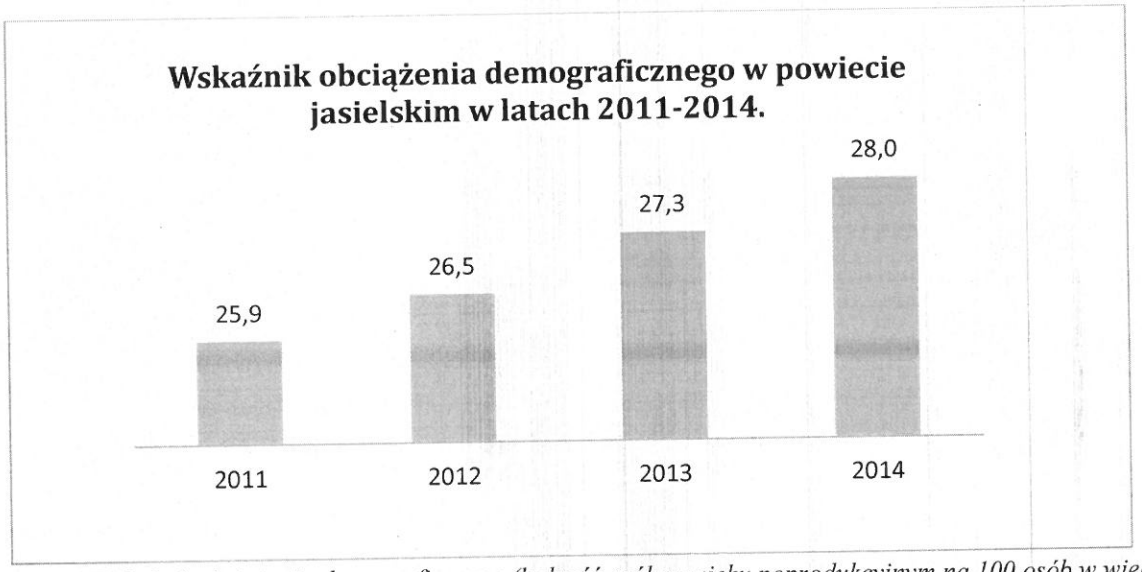
Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. W powiecie jasielskim liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności ulegała wahaniom. Wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w 2014 roku przyjął wartość 5,2.

Rok	2011	2012	2013	2014
Liczba zawartych małżeństw	676	654	590	605
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	5,8	5,7	5,1	5,2

Tab.5. Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności w powiecie jasielskim. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników

demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w powiecie jasielskim w latach 2011-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wartość tego wskaźnika przez analizowany okres czasu systematycznie wzrasta. W 2014 roku przypadało 28 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Jednym z najczęściej stosowanych mierników zaawansowania procesu starzenia się jest wskaźnik starości, przedstawiający udział osób starszych wśród ogółu populacji. W 2014 roku współczynnik starości, przedstawiający udział kobiet oraz mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji w powiecie wyniósł 17,9%. Innym miernikiem procesu starzenia się ludności jest indeks starości, wyrażający liczbę osób starszych (w wieku poprodukcyjnym) przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2014 roku wskaźnik ten obliczony dla ludności w powiecie jasielskim przyjął wartość 97,4. Starzenie się społeczeństwa wraz ze zmniejszającym się przyrostem naturalnym przyczynia się do powstania problemów ekonomicznych, finansowych oraz społecznych. Ten niekorzystny trend demograficzny zachodzi w skali ogólnokrajowej. W powiecie jasielskim sytuacja jest obecnie niekorzystna, a w stosunkowo niedługim okresie czasu starzenie ludności w powiecie nasili się.

Migracje ludności to przemieszczenia związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) i przekroczeniem granicy administracyjnej jednostki terytorialnej. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie (przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego),
- wewnątrzwojewódzkie (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa),

- międzypowiatowe (przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego),
- wewnątrzpowiatowe (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu).

Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	-181	-176	-212	-204
Mężczyźni	-64	-66	-114	-109
Kobiety	-117	-110	-98	-95

Tab. 6. Saldo migracji wewnętrznych w powiecie jasielskim w latach 2011-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Saldo migracji jest to różnica między liczbą osób, które napłynęły a liczbą osób, które opuściły dane terytorium w badanym czasie. Powyższa tabela przedstawia saldo migracji wewnętrznych mieszkańców powiatu jasielskiego, w obrębie kraju od 2011 do 2014 roku. W analizowanym okresie saldo migracji ulegało wahaniom. Przez cały analizowany okres mamy do czynienia z systematycznym odpływem ludności.

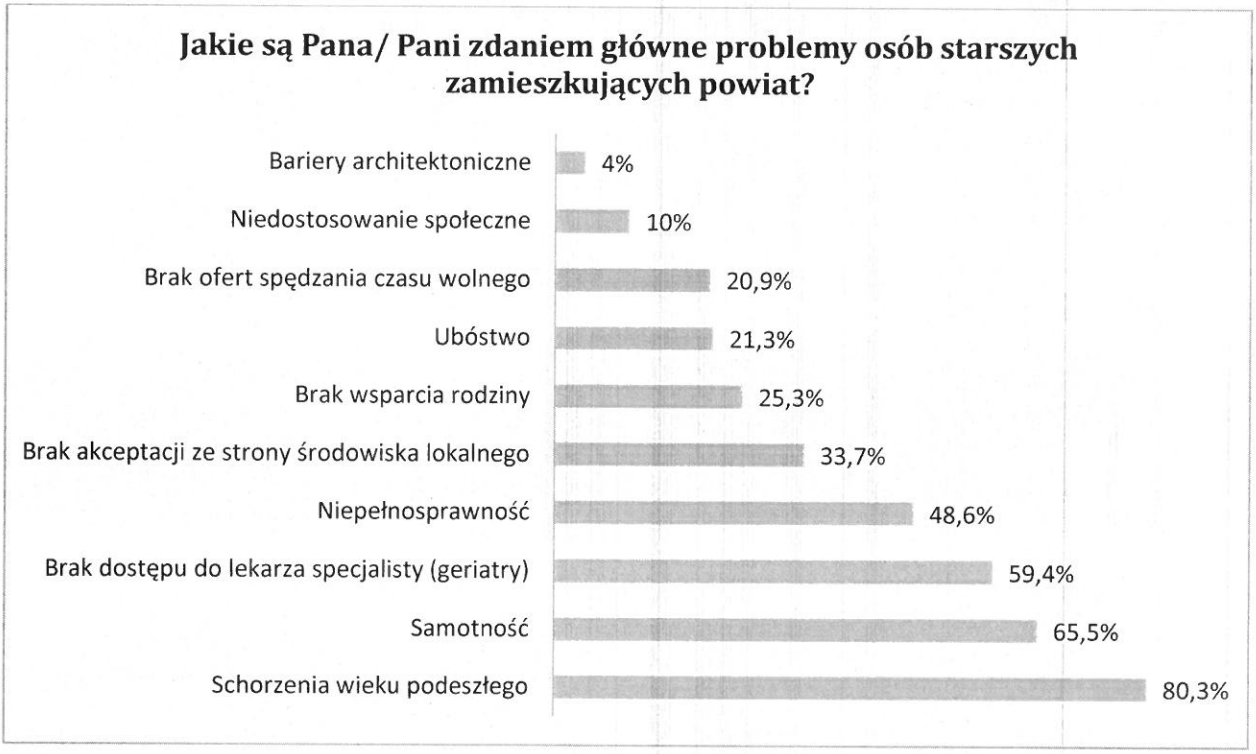
Poniższa tabela przedstawia saldo migracji zewnętrznych (zagranicznych) w powiecie jasielskim w okresie od 2011 do 2014 roku. Saldo migracji zewnętrznych w analizowanym czasie ulegało wahaniom, jednak jest ono niższe niż wahania w przypadku salda migracji wewnętrznych. Największy odpływ ludności związany z migracjami zagranicznymi miał miejsce w 2013 roku.

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	4	-32	-81	-48
Mężczyźni	11	-8	-48	-18
Kobiety	-7	-24	-33	-30

Tab.7. Saldo migracji zagranicznych w powiecie jasielskim w latach 2011-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Powiat jasielski posiada stosunkowo niekorzystną sytuację demograficzną. Niepokój budzi rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego, niska dzietność oraz ujemne saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. Należy podjąć działania, które będą miały na celu zwiększenie atrakcyjności powiatu wśród młodych ludzi, aby ci wybierali go jako potencjalne miejsce do osiedlenia się. W tym celu należy wdrożyć politykę prorodzinną. Obecny trend demograficzny spowoduje wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w populacji powiatu.

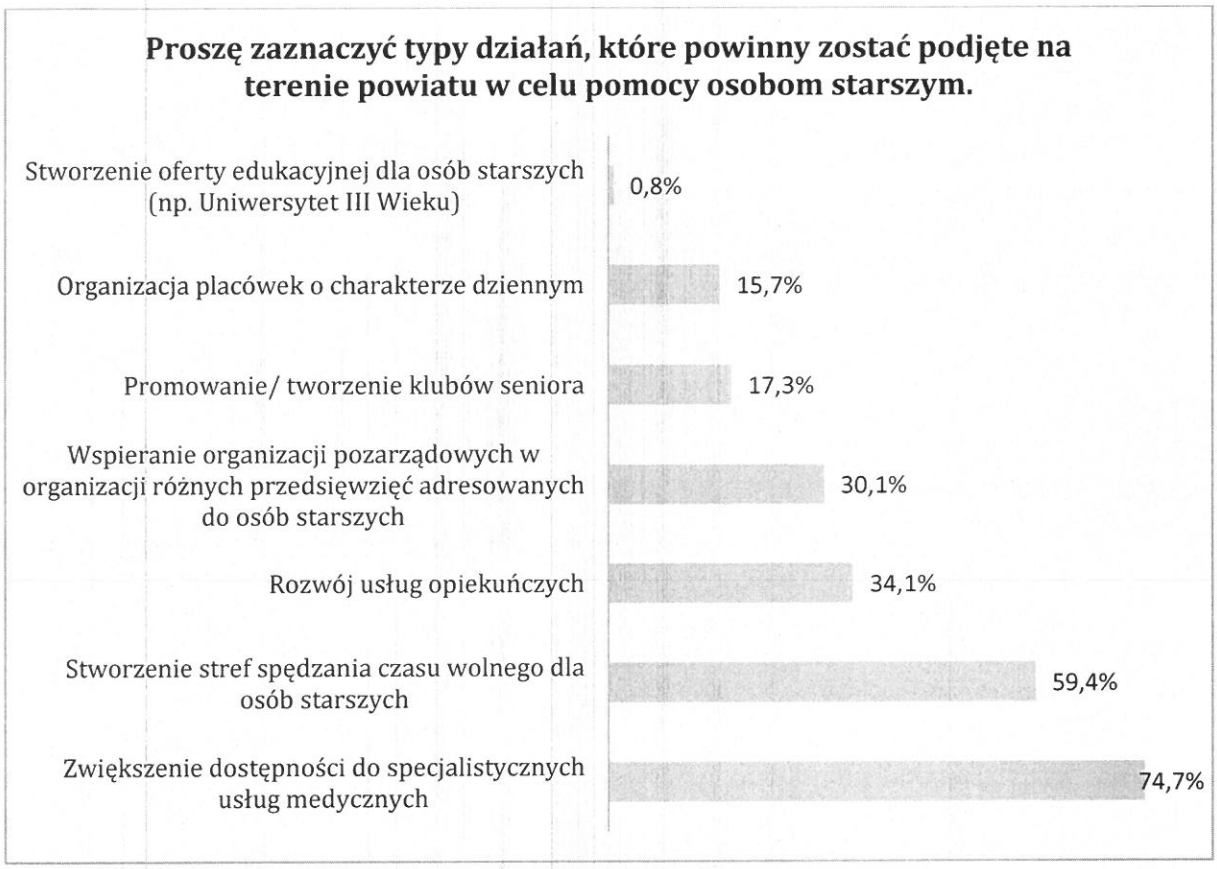
Przeciwdziałanie tej sytuacji opiera się przede wszystkim na utworzeniu długofalowej polityki senioralnej, zapewnieniu dostępu do opieki geriatrycznej, wsparciu dla osób niepełnosprawnych (usunięciu barier architektonicznych i transportowych) oraz na wspieraniu inicjatyw skierowanych do osób starszych. Jednym z głównych zagadnień niniejszego badania było poznanie opinii mieszkańców na temat działań podejmowanych przez władze lokalne skierowanych do osób starszych. Uzyskane odpowiedzi oraz dokładna analiza danych zastanych pozwoli dowiedzieć się czy instytucje lokalne są przygotowane na gwałtowny wzrost udziału osób starszych w populacji mieszkańców powiatu jasielskiego. Zaledwie 5% wszystkich badanych pozytywnie ocenia działania podejmowane przez władze samorządowe wobec osób starszych. Aż 60% badanych mieszkańców odpowiedziało, że aktualna sytuacja osób starszych zamieszkujących powiat jest zła oraz bardzo zła, a jedynie 5% uznało ją za dobrą i bardzo dobrą. 34% ankietowanych uznało, że jest ona umiarkowana. Badani mieszkańcy są świadomi trudności z jakimi borykają się osoby starsze- ankietowani trafnie identyfikują potencjalne problemy na które narażona jest ta grupa społeczna.

Wykres nr 7.Problemy osób starszych.

Najwyższy odsetek respondentów odpowiedział, że do głównych problemów osób starszych zamieszkujących powiat należą schorzenia wieku podeszłego, samotność oraz brak dostępu do lekarzy o specjalności geriatrycznej. Na podstawie tych trzech wskazań można określić priorytetowy obszar działań instytucji publicznych, mianowicie, utworzenie polityki senioralnej kładącej nacisk na zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów w obszarze publicznej służby zdrowia. Drugi cel niniejszej polityki to organizacja inicjatyw społecznych przy współpracy z organizacjami pozarządowym, które będą miały na celu aktywizację

społeczną tej grupy. Uczestnictwo w różnorakich akcjach, czy cykliczne spotkania z młodzieżą to pierwszy krok do przezwyciężania samotności wśród osób starszych. Potwierdzeniem dla niniejszego celu są poniższe propozycje respondentów, mianowicie, ankietowani najczęściej proponowali zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych i stworzenie stref wolnego czasu dla osób starszych. Jedna trzecia badanych postulowała za wsparciem dla organizacji pozarządowych w organizacji różnych przedsięwzięć skierowanych do osób starszych oraz rozwojem usług opiekuńczych na terenie gminy. Niewielki odsetek respondentów opowiedział się za promowaniem/ tworzeniem klubów seniora, organizacją placówek o charakterze dziennym oraz stworzeniem oferty edukacyjnej dla osób starszych (np. Uniwersytetu III Wieku).

Wykres nr 8.Typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu pomocy osobom starszym.

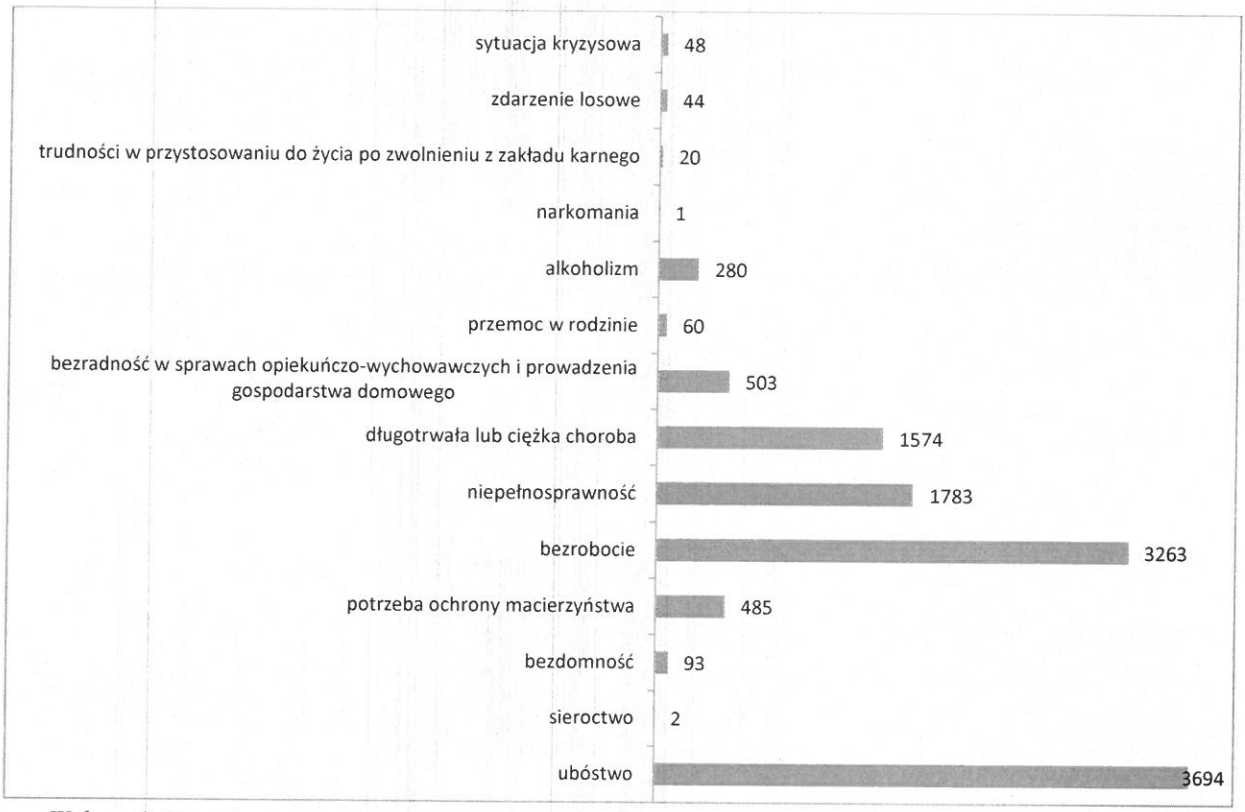
Uczestnicy konsultacji wskazywali, że w powiecie jasielskim funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Sytuacja rodzin w powiecie

Rodzina, jako podstawowa komórka społeczna, jest istotnym elementem przy organizowaniu powiatowej polityki społecznej. To w rodzinie kształtuje się następne pokolenie i dlatego należy podejmować wszelkie działania by ją wspomagać i chronić. Problemy w rodzinie powiązane są bardzo często z sytuacją materialną, różnego rodzaju uzależnieniami, chorobami czy przestępczością. Dokument strategiczny skupia się przede wszystkim na identyfikacji głównych zagrożeń dla stabilizacji współczesnej rodziny. Niniejszy rozdział poświęcony jest w szczególności problemowi uzależnień, przemocy domowej, ubóstwa oraz sytuacji dzieci i młodzieży zamieszkujących powiat jasielski.

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie jasielskim wyniosło 3120 zł brutto, co stanowi 78% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto średniej krajowej. Średnia wysokość zarobków mieszkańców sukcesywnie wzrasta (2009 rok-2546 zł, 2011 rok-2796 zł, 2013 rok-3021 zł).

Poniżej zostały przedstawione zbiorcze statystyki dotyczące powodów przyznania pomocy rodzinom przez Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu jasielskiego w 2014 roku. Należy pamiętać, że pomoc danej rodzinie mogła zostać udzielona z więcej niż jednego powodu. Jak wynika z poniższych danych, głównym powodem przyznawania pomocy było ubóstwo (3694 rodziny) oraz bezrobocie (3263 rodziny). Niepełnosprawność członka rodziny oraz długotrwała lub ciężka choroba to również częsty powód udzielania pomocy przez instytucje samorządowe. Na uwagę zasługuje fakt, iż dość duża grupa rodzin korzystała z pomocy MOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (503 rodziny) oraz potrzeby ochrony macierzyństwa (485 rodziny).

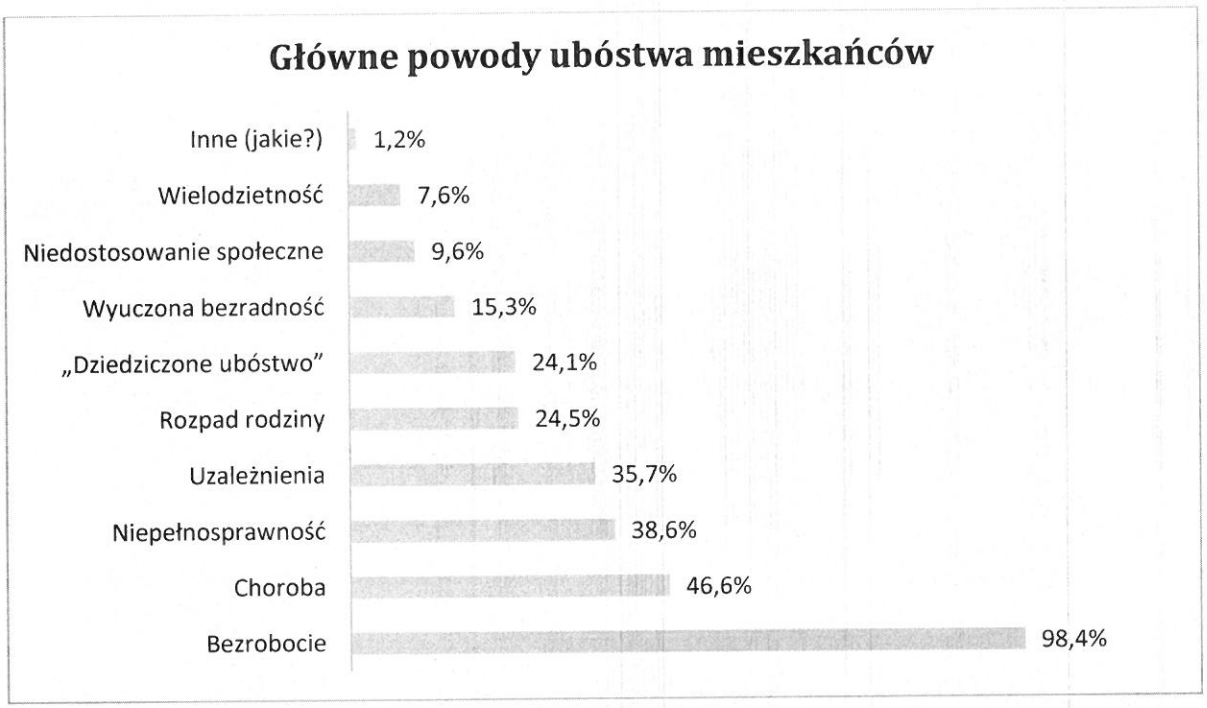

Wyk. nr 9. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w powiecie jasielskim w 2014 roku. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 roku 12,6% ogółu mieszkańców powiatu korzystało z pomocy społecznej. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym, które korzystały z pomocy społecznej w 2014 roku, wyniosła 3 osoby.

Ubóstwo jest najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej rodzinom zamieszkałym powiat jasielski. W badaniach ankietowych postanowiliśmy poznać opinie mieszkańców na temat występowania tego zjawiska na terenie ich powiatu.

Mieszkańcy zostali zapytani o to, czy ich zdaniem teren powiatu zamieszkuje wiele ubogich rodzin. Aż 90% badanych uważa, że powiat jasielski zamieszkuje wiele ubogich rodzin. Za główny powód ubóstwa ankietowani mieszkańcy uznali bezrobocie. Inne przyczyny tego zjawiska to choroba żywiciela lub członka rodziny, niepełnosprawność, uzależnienie, rozpad rodziny oraz *dziedziczone ubóstwo*.

Wykres nr 10.Główne powody ubóstwa mieszkańców

W tym miejscu warto wspomnieć o działalności organizacji pozarządowych wspierających osoby ubogie. Na terenie powiatu jasielskiego prężnie działa organizacja Caritas Diecezji Rzeszowskiej Okręg Jasło. Organizacja prowadzi w ramach pomocy najuboższym Kuchnie Caritas, gdzie wydawane są posiłki w postaci jednego dania gorącego dziennie dla rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą go sobie zapewnić. Zadanie to jest współfinansowane z budżetu miasta Jasło. Ponadto, Caritas Okręg Jasło prowadzi placówkę medyczną - Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy z liczbą łóżek 42,która mieści sie przy ul.Za Bursą 1A w Jaśle.

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie definiowana jest jako określony rodzaj zachowań zorientowanych na członka rodziny, które naruszają prawa oraz dobra osobiste danej jednostki. Osoby doznające przemocy w środowisku rodzinnym narażone są nie tylko na szkody fizyczne, ale przede wszystkim na szkody moralne.[6] W tym miejscu warto wyróżnić kryteria mówiące o tym, kiedy mamy do czynienia z zachowaniami przemocowymi:[7]

[7]Reszpondek- Marcisz Dominika, Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K [16] Reszpondek- Marcisz Dominika, [8]Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K

- Intencjonalność- działania osoby stosującej przemoc są celowe; nie polegają jedynie na wyrządzeniu krzywd moralnych oraz fizycznych, ale przede wszystkim na osiągnięciu władzy oraz kontroli nad ofiarą.

- Nierówność siły- osoba stosująca przemoc charakteryzuje się nie tylko przewagą fizyczną; nierówność siły może objawiać się poprzez zajmowaną pozycję społeczną, status. Sprawca przemocy odczuwa i okazuje przewagę nad swoją ofiarą.

- Naruszenie godności i pozbawianie praw.

- Wywoływanie negatywnych emocji, cierpienia oraz wyrządzanie szkód psychicznych i fizycznych.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest zazwyczaj zjawiskiem permanentnym. Do głównych czynników ryzyka przemocy należą normy społeczne, które objawiają się w postaci przyzwolenia i akceptacji środowiska na tego typu akty. Inne czynniki to dziedziczenie wzorca przemocy, który może być przekazywany przez starszych członków rodziny na młodsze pokolenia- dzieci będące świadkami przemocy internalizują tego typu zachowania, które następnie są utrwalane w procesie socjalizacji. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu oraz stres związany z problemami ekonomicznymi i brak wsparcia od instytucji pomocowych również przyczynia się do występowania zjawisk przemocy. Możemy wyróżnić następujące typy zachowań przemocowych:

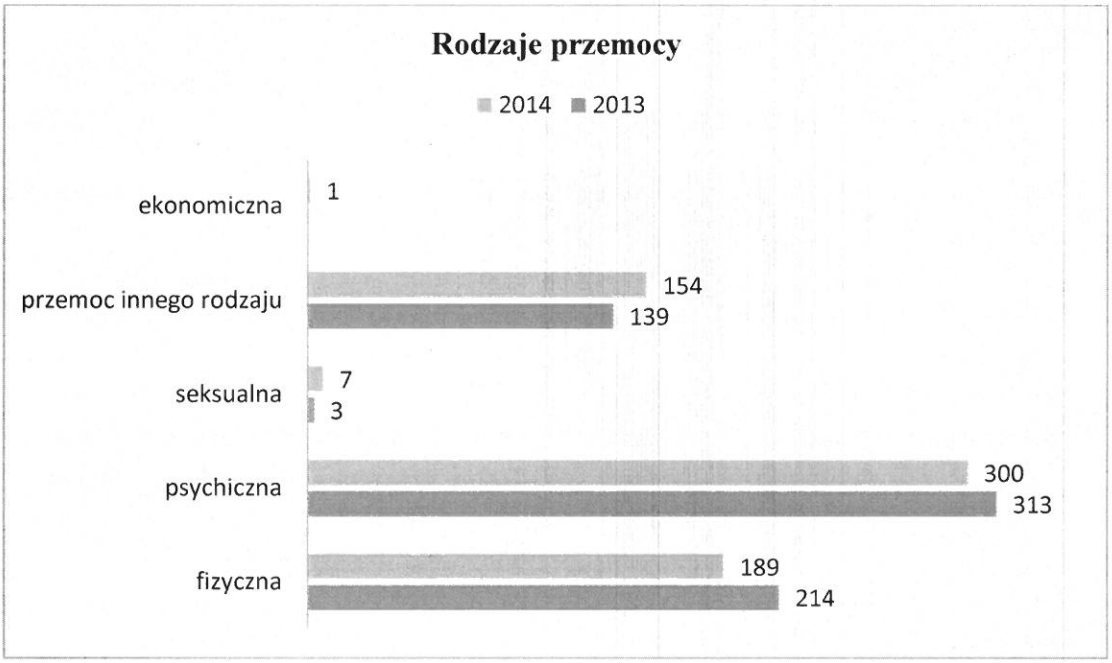
- przemoc fizyczna (zadawanie bólu fizycznego, obrażeń cielesnych, pozbawienie życia),

- przemoc psychiczna (wywoływanie szkód moralnych),
- przemoc seksualna (wymuszanie na drugiej osobie zachowań seksualnych),
- przemoc ekonomiczna (ograniczanie zasobów finansowych i materialnych, uzależnienie ekonomiczne od sprawcy)
- zaniedbanie.

Badanie zjawiska przemocy jest trudnym zadaniem. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego iż są krzywdzone przez najbliższych, co może być spowodowane, między innymi, racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie.

W powiecie jasielskim z powodu przemocy w rodzinie w 2014 roku z pomocy Zespołu do realizacji zadań Ośrodka Interwencji Kryzysowej korzystało łącznie 60 rodzin. W 2014 roku w związku z wystąpieniem przemocy domowej udzielono 338 porad i konsultacji psychologicznych oraz pedagogicznych, z których skorzystało 109 osób z terenu powiatu jasielskiego oraz 78 porad prawnych, z których skorzystało 61 osób. Policja w powiecie jasielskim założyła 305 formularzy "Niebieskie Karty - A" w 2014 roku oraz 318 formularzy w 2013 roku. W 2014 roku wobec 540 osób (w tym 243 małoletnich) z terenu powiatu, istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą (2013 rok - 633 osoby, w tym 294

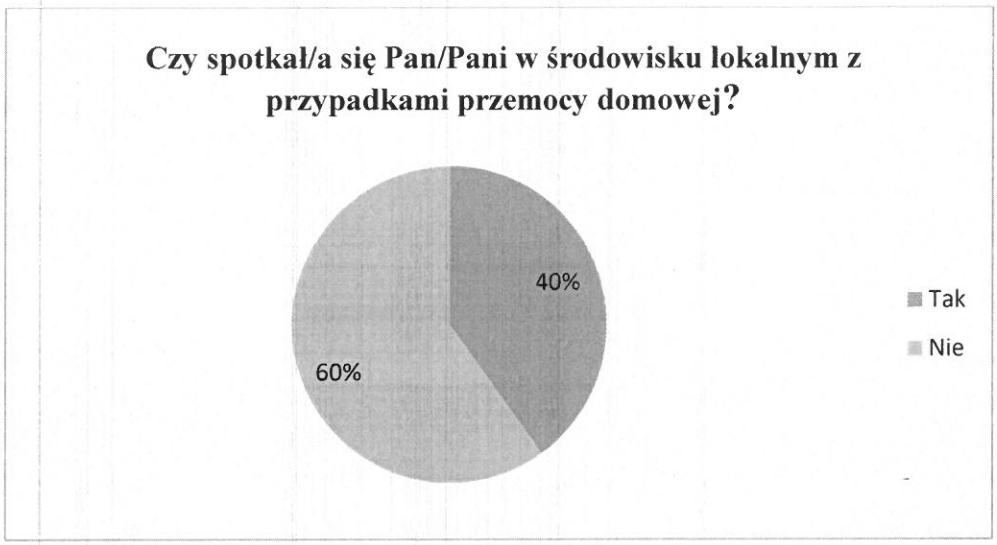
małoletnich). Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w 2014 roku wyniosła 305, natomiast w 2013 roku - 318 osób. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu w 2014 roku - 214 osób, w 2013 roku - 215 osób.

Wykres nr 12. Rodzaje przemocy stwierdzone na terenie powiatu. Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle.

Jak wynika z powyższego wykresu, najczęstszym rodzajem stosowanej przemocy według danych Komendy Powiatowej w Jaśle jest przemoc psychiczna. Według danych Prokuratury Rejonowej w Jaśle, na terenie powiatu jasielskiego w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 KK, liczba prowadzonych postępowań w 2014 roku wyniosła 123, (2013 rok - 126), natomiast liczba aktów oskarżenia skierowanych do Sądów - 56 (2013 rok - 55)

W badaniu ankietowym mieszkańcy powiatu jasielskiego zostali zapytani o to, czy spotkali się w swoim środowisku lokalnym ze zjawiskiem przemocy domowej. Wyniki są jednoznaczne- przemoc w rodzinie to poważny problem występujący wśród lokalnej społeczności. Aż 40% ankietowanych odpowiedziało, że spotkali się z przypadkami przemocy domowej.

Wykres nr 13. Czy spotkał/a się Pan/Pani w środowisku lokalnym z przypadkami przemocy domowej?

Mieszkańcy zostali również zapytani o ocenę działań instytucji samorządowych na rzecz osób doświadczających przemocy domowej, które zamieszkują powiat. Ankietowani w przeważającej części nie mieli zdania na ten temat- 3/4 ankietowanych wskazało na odpowiedź *trudno powiedzieć*. 13% badanych odpowiedziało, że instytucje samorządowe działają dobrze, 4% mieszkańców- *niedostatecznie,* 10% ankietowanych wskazało na opcję *dostatecznie.*

Jak wynika ze sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle, instytucje samorządowe udzielały pomocy rodzinom borykającym się z problemem przemocy domowej w postaci poradnictwa, organizowania grupowych form pomocy, działań interwencyjnych, organizowania programów edukacyjnych i konkursów, warsztatów wychowawczych, upowszechniania i popularyzacji wiedzy na temat kryzysu i sposobów radzenia sobie z nimi wśród dzieci i młodzieży. W powiecie realizowany jest "Powiatowy Program Profilaktyczny Promujący Prawidłowe Metody Wychowawcze w Rodzinach Zagrożonych Przemocą na lata 2015 - 2017", którego celem jest promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą z powiatu jasielskiego, propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich, uświadamianie i edukacja rodziców na temat praw i obowiązków rodzicielskich, metod wychowawczych, szkolenie pracowników instytucji pomocowych z zakresu udzielania pomocy i wsparcia rodzinom zagrożonym wystąpieniem przemocy lub dotkniętym przemocą, współpraca instytucji pomocowych w zakresie udzielania pomocy, zwiększenie efektywności pomocy udzielanej rodzinom zagrożonym przemocą w rodzinie. Na lata 2015 - 2017 został opracowany "Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie", którego celem jest przeciwdziałanie występowaniu przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy i ochrony osób doznających przemocy na terenie powiatu jasielskiego.

W okresie od 1 stycznia 2013 roku do 16 marca 2015 roku do działań Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle należała realizacja zadań Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

W tym celu został powołany zespół, realizujący interdyscyplinarne działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, udzielanie specjalistycznego poradnictwa w ramach interwencji kryzysowej, opracowanie projektów i realizacja "Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie", współpraca z właściwymi instytucjami w środowisku w celu udzielania skutecznej i wielopłaszczyznowej pomocy, udzielaniu porad psychologicznych, pedagogicznych, socjalnych i prawnych, diagnozowaniu sytuacji zgłaszających się klientów, udzielaniu informacji telefonicznych o formach pomocy, planowaniu form pomocy, organizowaniu grupowych form pomocy, organizowaniu programów edukacyjnych, warsztatów umiejętności wychowawczych, integrowaniu lokalnego środowiska służącego pomocy w rodzinie, prowadzeniu wczesnej interwencji w przypadku stosowania przemocy wobec dzieci, pomocy rodzinom w rozwiązywaniu trudności wychowawczych, upowszechnianiu i popularyzacji wiedzy na temat kryzysu i sposobów radzenia sobie z nim wśród młodzieży i osób zgłaszających się po pomoc, prowadzeniu dokumentacji klienta. W 2013 roku w ramach działalności Ośrodka udzielono łącznie 374 porady, z których skorzystały łącznie 94 osoby. Ponadto, udzielono 30 porad prawnych i sporządzono 3 „Niebieskie Karty-A". W 2014 roku liczba udzielonych porad i konsultacji wyniosła 338, z których skorzystało łącznie 109 mieszkańców powiatu. Udzielono 78 porad prawnych oraz sporządzono 5 formularzy „Niebieskie Karty-A". Od dnia 17 marca 2015 roku w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle pozostaje Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle.

Działania podejmowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej są reakcją na pojawiające się sygnały o występowaniu przypadków przemocy domowej. Porady udzielane przez Ośrodek związane są z rozwiązywaniem problemów przemocy domowej oraz reagowaniem w sytuacjach kryzysowych, w tym związanych z problemem uzależnień. W latach 2014 - 2015 w powiecie jasielskim zostały zrealizowane dwa „Powiatowe programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie" przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Ponadto, PCPR w Jaśle realizował takie programy jak „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2014" oraz „Przeciwdziałamy przemocy w rodzinie" w ramach Programu Osłonowego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie".

Działania podjęte w 2014 roku, które miały miejsce w ramach wdrożenia powyższych programów (dane: PCPR):

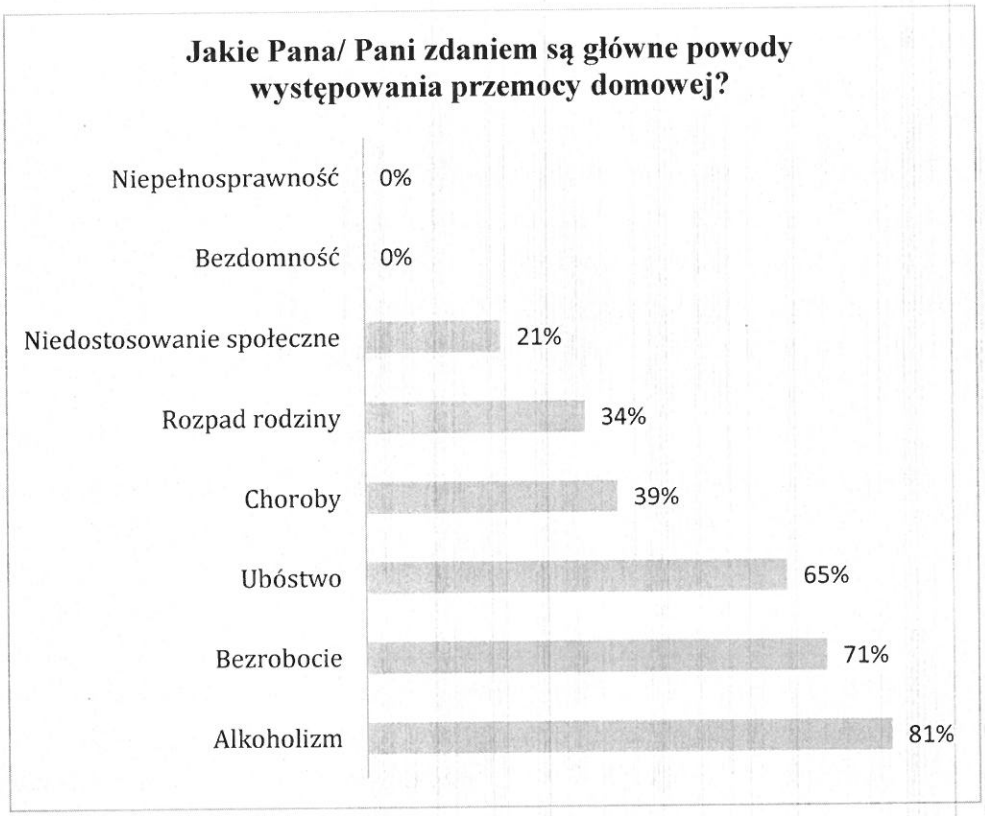
- organizacja powiatowego konkursu profilaktycznego „W krainie marzeń" dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych z powiatu jasielskiego;
- opracowanie materiałów profilaktyczno-edukacyjnych oraz informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz promowania właściwych postaw rodzicielskich („Jak być lepszym rodzicem?" „Godne życie – porozumienie bez przemocy"); realizacja kampanii społecznej w powiecie jasielskim;
- diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej powiatu jasielskiego oraz opracowanie raportu z badań. Respondentami badań byli uczniowie szkół

podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, nauczyciele, jak również dorosła społeczność powiatu;
- prowadzenie wykazu danych statystycznych dotyczących osób uwikłanych w przemoc w rodzinie i korzystających ze specjalistycznej pomocy;
- kampania społeczna skierowana do dzieci i młodzieży oraz społeczności lokalnej dotycząca promocji prawidłowych wzorców wychowawczych, propagowania wiedzy na temat przemocy w rodzinie, jej skutków oraz możliwości jej zapobiegania,
- prowadzenie poradnictwa psychoedukacyjnego dla rodziców/opiekunów prawnych, którzy przejawiają czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci na temat rozwoju dziecka i jego specyficznych zachowań związanych z fazą rozwoju; kształtowanie umiejętności porozumiewania się bez przemocy, zapoznanie rodziców z właściwymi metodami wychowawczymi;
- organizacja i prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych dla rodziców zastępczych;
- prelekcje i pogadanki profilaktyczno-edukacyjne dla rodziców prowadzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Jaśle we współpracy z pedagogami szkolnymi, wychowawcami na temat obowiązków rodzicielskich, zachowań ryzykownych młodzieży, przemocy rówieśniczej – rodzice uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
- „Niebieska Godzina Wychowawcza" – zajęcia prowadzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Jaśle oraz pedagogów szkolnych - uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych;
- Trening Zastępowania Agresji „ART" wśród wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz uczniów gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej.

Instytucje, które współpracowały przy realizacji powyższych programów to Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Jaśle, Komenda Powiatowa Policji w Jaśle oraz Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu jasielskiego.

Jednym z zadań strategicznych powinno być popularyzowanie wśród lokalnej społeczności działań samorządów, które dotyczą przeciwdziałania przemocy domowej.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym, mieszkańcom powiatu zadano pytanie o ich opinię na temat głównych powodów występowania przemocy domowej. Poniższy wykres przedstawia szczegółowy rozkład odpowiedzi na niniejsze pytanie. Respondenci mogli zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Wykres nr 14. Główne powody występowania przemocy domowej.

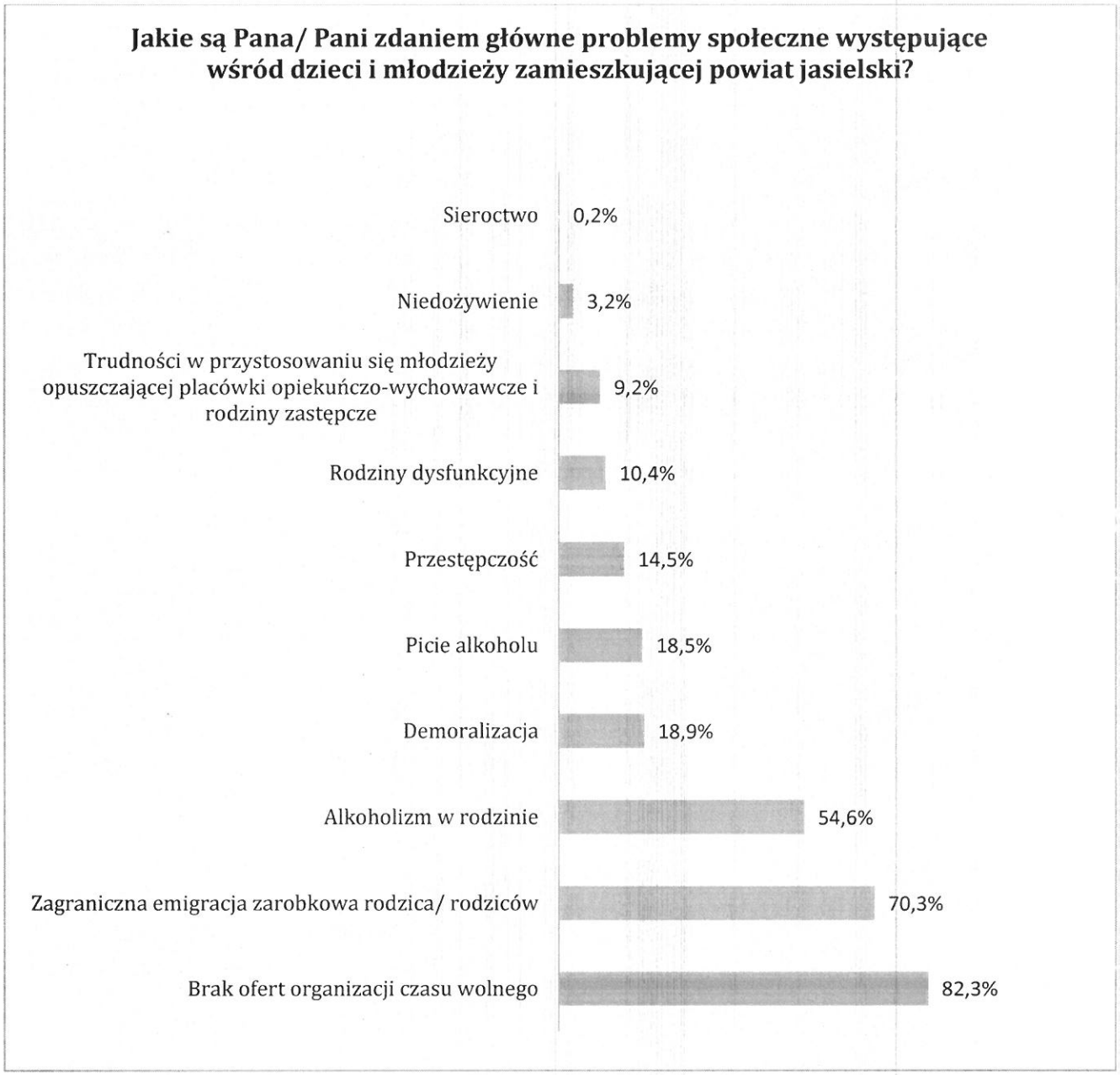
Respondenci wskazywali najczęściej na alkoholizm, bezrobocie oraz ubóstwo. Czynniki te stanowią główne zagrożenie dla stabilizacji najmniejszej z grup społecznych jaką jest rodzina. Ponad połowa ankietowanych postuluje za prowadzeniem kampanii edukacyjno-informacyjnej na temat zjawiska przemocy, zwiększenia dostępu do terapeutów, wsparciem dla asystentów rodziny oraz zwiększeniem dostępu do lokali chronionych. 44% badanych proponuje stworzenie ośrodka interwencji kryzysowej. W trakcie planowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, należy uwzględnić owe postulaty.

Uczestnicy konsultacji społecznych zgłaszali potrzebę utworzenia hostelu, w którym mogłyby być umieszczane rodziny w kryzysowej sytuacji. Kobiety i dzieci, których dotknęła przemoc nie mają dokąd uciec. Przeniesienie się do odległego miejsca wiąże się z zabieraniem dzieci ze szkoły, utrudnionym dojazdem do pracy oraz oddaleniem od rodziny. Osoby w sytuacji zagrożenia jeśli zdecydują się na przeniesienie, po krótkim czasie rezygnują z niego, ponieważ dzieci wstydzą się sytuacji w której się znalazły oraz obawiają się zmiany otoczenia. Dlatego też potrzebne jest otwarcie hostelu w Jaśle (po przeprowadzeniu szczegółowej diagnozy potrzeb w tym zakresie), żeby zagrożone rodziny nie musiały przenosić się daleko od swoich rodzinnych domów. Jako przykład dobrej praktyki został podany Stalowowolski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej, w którym osoby doznające przemocy otrzymują wszechstronną pomoc i wsparcie. Uważa się, że powinno się brać wzór z dobrych praktyk z innych miejscowości. Według reprezentantów gmin konieczne winno być stworzenie osobom poszkodowanym dostępu do psychologa. Powinny być sfinansowane dyżury psychologów i prawników w każdej z gmin, na które mogłyby

przychodzić osoby potrzebujące pomocy. Uważa się, że wsparcie psychologiczne powinno być również dostępne w szkołach.

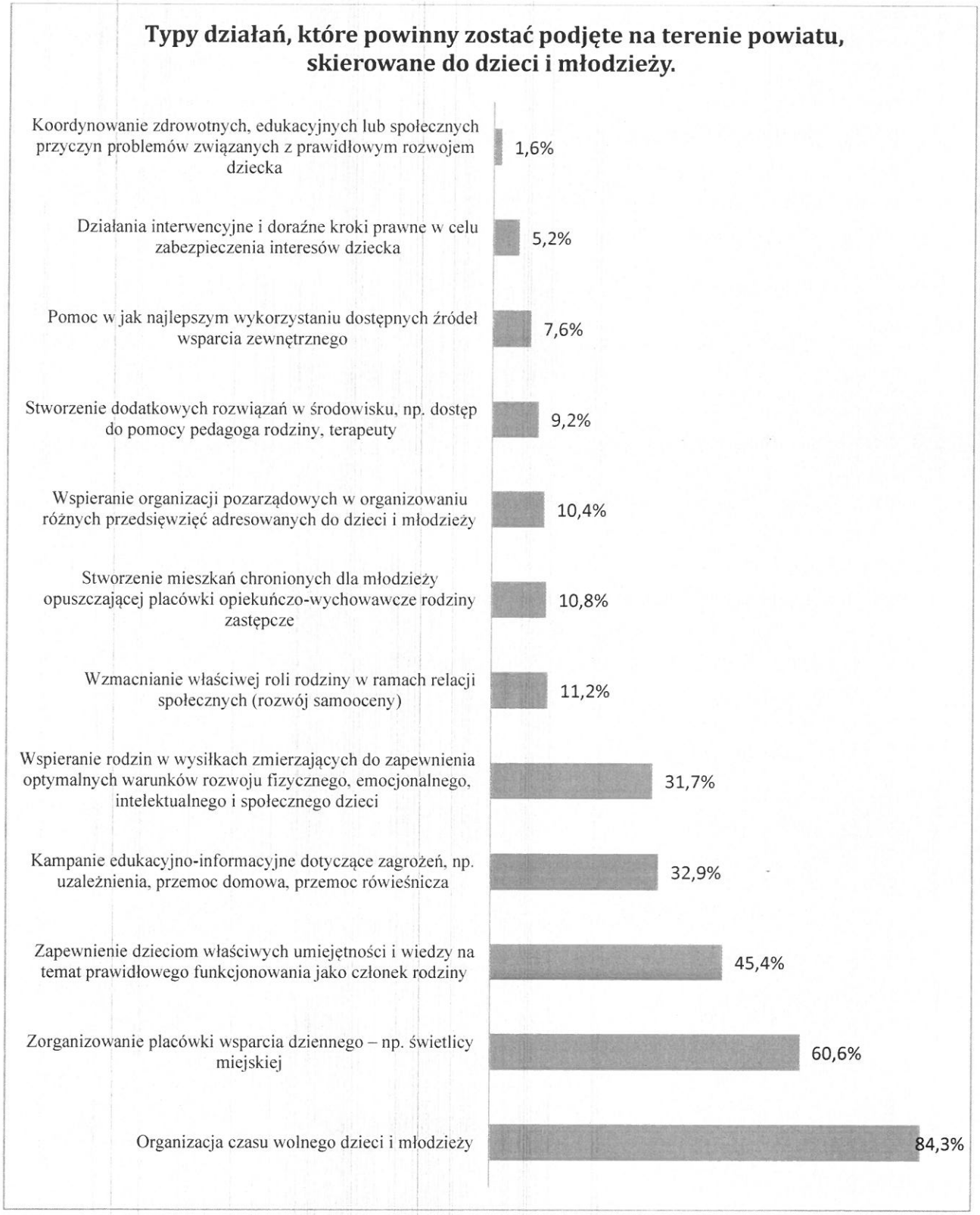
Sytuacja dzieci i młodzieży z terenu powiatu jasielskiego

Kolejnym obszarem, który został poddany analizie, jest społeczna sytuacja dzieci i młodzieży z terenu powiatu jasielskiego. Ta grupa społeczna jest szczególnie narażona na problemy społeczne takie jak uzależnienia, przemoc, demoralizacja. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei będzie przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Należy w sposób szczególny zadbać o małoletnich, pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ważne jest, aby wspierać szkoły i rodziny w budowaniu systemu wartości młodego człowieka.

Wykres nr 15. Problemy dzieci i młodzieży w ocenie respondentów.

Zdaniem badanych mieszkańców, do głównych problemów społecznych dzieci i młodzieży zamieszkującej teren powiatu, należy zaliczyć brak ofert organizacji czasu wolnego oraz zagraniczną emigrację zarobkową rodzica. W niniejszym badaniu emigracja pojawiła się po raz drugi jako główny problem społeczny występujący wśród społeczności lokalnej. Ponadto, znaczny odsetek respondentów za główny obszar stanowiący niebezpieczeństwo dla dzieci i młodzieży, uznał alkoholizm w rodzinach, natomiast co dziesiąty mieszkaniec wskazał na picie alkoholu przez młodzież oraz demoralizację.

Wykres nr 16. Działania skierowane do dzieci i młodzieży w opinii respondentów.

Powyższy wykres przedstawia propozycję działań skierowanych do dzieci i młodzieży zamieszkujących powiat jasielski. Mieszkańcy mieli możliwość zaznaczenia 3 odpowiedzi. Respondenci najczęściej wskazywali na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży,

utworzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie dzieciom właściwych umiejętności i wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania jako członek rodziny. Jedna trzecia ankietowanych odpowiedziała, że władze lokalne powinny wspierać rodziny w wysiłkach zmierzających do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego i intelektualnego oraz zorganizować kampanie edukacyjno-informacyjne dotyczące głównych zagrożeń społecznych m.in. z zakresu przemocy domowej, rówieśniczej oraz uzależnień. Jak wynika z przeprowadzonej analizy danych zastanych działania te są realizowane przez instytucje powiatowe i gminne.

W tym miejscu warto dodać, iż uczestnicy konsultacji społecznych zgłaszali pilną potrzebę stworzenia grup wsparcia dla młodzieży. Aktualnie prowadzona jest terapia w zakresie lecznictwa odwykowego dla dzieci i młodzieży przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień, ale jedynie w mieście Jasło, tymczasem do instytucji zgłaszają się osoby z sąsiednich gmin, zgłaszające potrzebę przeprowadzenia terapii dla dzieci i młodzieży z terenu całego powiatu. Osoby dzwoniące (rodzice, pedagodzy) najczęściej zgłaszają już konkretne osoby, którym potrzebna jest pomoc. Niestety, ośrodek nie może pomóc osobom spoza miasta Jasło. Zapotrzebowanie na terapię dla dzieci i młodzieży jest bardzo duże. Istnieje zapotrzebowanie na świadczenie usług z terapii uzależnień dla dzieci i młodzieży oraz profilaktyki w szkołach. Zdaniem uczestników konsultacji należy przeprowadzić kampanię propagującą reagowanie na przemoc, zgłaszanie aktów przemocy oraz informowanie służb porządkowych o zaistniałej potrzebie interwencji.

Piecza zastępcza

"Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Jest sprawowana w formie rodzinnej: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), rodzinny dom dziecka oraz w formie instytucjonalnej: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny. Piecza zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych."[8]

[8] https://www.rpo.gov.pl/pl/content/co-jest-piecza-zast%C4%99pcza

W powiecie jasielskim Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy:[9]

- "prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkole mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie

[9] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2015,poz. 332 ze zm.)

psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ww. ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku."[10]

Jednocześnie PCPR w Jaśle – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy bezpośrednio pracują z rodzinami zastępczymi. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest odpowiedzialny za:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej."[11]

[10] http://pcprjaslo.info/images/OIK/prpz2015.pdf
[11] Ibidem.

Na podstawie Uchwały Nr VII/51/2015 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 30 kwietnia 2015 roku w sprawie przyjęcia do realizacji "Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Jasielskim na lata 2015-2017" na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 roku., poz. 595 ze zm.) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Rada Powiatu w Jaśle uchwaliła „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Jasielskim na lata 2015 – 2017". Celem Programu jest wsparcie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc wychowankom, którzy w najbliższym czasie mają zamiar opuścić rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą. Planowane zadania realizowane w ramach Programu to: podejmowanie działań promujących rodzinną pieczę zastępczą, zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawowymi wymogami, prowadzenie kwalifikacji kandydatów na rodziców zastępczych, kierowanie na szkolenia, prowadzenie rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej, zapewnienie instytucjonalnej pieczy zastępczej w ramach działalności placówek opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu jasielskiego, organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, organizowanie dla rodzin zastępczych grup wsparcia w celu integracji środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych, zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem dziecka oraz innych świadczeń fakultatywnych przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zapewnienie pomocy prawnej, zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, realizacja indywidualnych programów usamodzielniania, zaangażowanie usamodzielnianych wychowanków do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w projektach zewnętrznych, kursach zawodowych.

Zakładane rezultaty realizacji Programu to: zwiększenie świadomości społecznej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne, wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, wsparcie istniejących oraz nowopowstałych rodzin zastępczych i osób usamodzielnianych opuszczających zastępcze formy opieki. Adresaci programu to dzieci przebywające w pieczy zastępczej, rodziny zastępcze, usamodzielniani wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, placówki opiekuńczo - wychowawcze.

W ramach realizacji Programu w 2015 roku założono utworzenie jednej rodziny zawodowej, w 2016 roku – jednej rodziny zawodowej, w 2017 roku – również jednej rodziny zawodowej, w związku z czym w 2017 roku na terenie powiatu zostanie uzyskany limit 7 rodzin zawodowych (pod warunkiem zabezpieczenia w budżecie powiatu jasielskiego środków finansowych przeznaczonych na ten cel).

W 2014 roku w powiecie jasielskim funkcjonowały 62 rodziny zastępcze, w których znajdowało się łącznie 94 dzieci (2013 rok – 73 rodziny, 108 dzieci; 2012 rok – 67 rodzin,

100 dzieci), w tym 31 rodzin zastępczych spokrewnionych, 27 rodzin zastępczych niezawodowych,4 rodziny zastępcze zawodowe.

	Rodziny zastępcze spokrewnione			Rodziny zastępcze niezawodowe			Rodziny zastępcze zawodowe			Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze			Razem		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Liczba rodzin zastępczych	32	35	31	31	34	27	2	2	4	2	2	-	67	73	62
Liczba dzieci	36	39	35	46	52	42	11	10	17	7	7	-	100	108	94

Tab.9. Rodziny zastępcze z terenu powiatu jasielskiego w latach 2012 - 2014.

Największa liczba dzieci znalazła się w rodzinach zastępczych z powodu zaniedbań ze strony rodziców, przemocy w rodzinie oraz uzależnień. Jak wynika z diagnozy przeprowadzonej przez PCPR w Jaśle, tylko niewielka liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych powraca do biologicznych rodziców. Finansowanie rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jasielskim w 2014 roku wyniosło 1 197 653,8 zł (pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej – 1 068 476,03 zł, jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjętego do rodziny zastępczej – 349 zł, wynagrodzenie na zawodowych rodzin zastępczych – 128 828,77 zł). Poniżej zostały przedstawione szczegółowe statystyki dotyczące finansowania rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012-2014.

	Wartość świadczeń ogółem		
	2012	2013	2014
Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	1 037 713,65	1 096 928,61	1 068 476,03
Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjętego do rodziny zastępczej	6 800	400	349
Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych (brutto)	61 946,38	104 281,68	128 828,77
Ogółem	**1 106 460,03**	**1 201 610,29**	**1 197 653,80**

Tab.10. Finansowanie pieczy zastępczej w latach 2012 -2014.

Na terenie powiatu znajdują się placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego zapewniające dzieciom całodobową opiekę i wychowanie o statutowej liczbie miejsc – ogółem 46, w tym:

- Dom Dziecka w Wolicy (28 miejsc; organ prowadzący – Powiat Jasielski)
- Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom" w Jaśle (18 miejsc; organ prowadzący – Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archanioła w Miejscu Piastowym).

Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w 2014 roku w placówkach opiekuńczo - wychowawczych ustalony przez Starostę Jasielskiego wyniósł:

- Dom Dziecka w Wolicy - 3257,4 zł (2012 rok - 2736,11 zł; 2013 rok - 3060,48 zł)
- Katolicka Placówka Wychowawcza "Nasz Dom" w Jaśle - 2822,68 zł (2012 rok - 2567,68 zł; 2013 rok - 2665,72 zł)

Poniżej zostały przedstawione wydatki powiatu jasielskiego w latach 2012 - 2014 na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów oraz dochody powiatu jasielskiego w latach 2012 – 2014 na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu jasielskiego.

Rok	Liczba dzieci	Roczny koszt realizacji porozumień (w zł)
2012	4	350 575,04
2013	5	267 001,74
2014	4	216 843,45

Tab.11. Wydatki powiatu jasielskiego w latach 2012 - 2014 na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów.

Rok	Liczba dzieci	Roczny koszt realizacji porozumień (w zł)
2012	31	823 750,19
2013	29	941 175,59
2014	29	878 604,52

Tab.12. Dochody powiatu jasielskiego w latach 2012 – 2014 na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu jasielskiego.

Po uzyskaniu pełnoletności wychowanek pieczy zastępczej może kontynuować naukę lub usamodzielnić się. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zakres i formę usamodzielniania się wychowanków. W 2014 roku, w ramach kontynuowania nauki wypłacono 36 świadczeń (wartość udzielonej pomocy – ok. 205 000 zł), na usamodzielnienie – 10 świadczeń (wartość udzielonej pomocy – ok. 52 000 zł), zagospodarowanie w formie rzeczowej – 6 świadczeń (wartość udzielonej pomocy – ok. 13 500 zł). Jak wskazuje diagnoza sytuacji tej grupy osób, cechuje ją niechęć do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych i zdobywania wykształcenia. Grupa ta boryka się z trudnościami w pozyskaniu mieszkania. Poniżej zostało przedstawione wydatki na formy świadczeń, które zostały udzielone wychowankom pieczy zastępczej w latach 2012 - 2014.

Kontynuowanie nauki						
	2012		2013		2014	
	ilość osób objętych pomocą	wartość udzielonej pomocy (w zł)	ilość osób objętych pomocą	wartość udzielonej pomocy (w zł)	ilość osób objętych pomocą	wartość udzielonej pomocy (w zł)
Rodziny zastępcze	25	154 971,56	28	151 866,58	24	134 797,58
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	15	91 255,64	17	101 462,72	12	71 091,09
Usamodzielnianie						
Rodziny zastępcze	5	27 999,00	5	24 705,00	5	23 058,00
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	3	19 764,00	1	6 600,00	5	29 676,00
Zagospodarowanie w formie rzeczowej						
Rodziny zastępcze	4	19 473,00	5	15 712,97	4	10 463,70
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	6	22 545,39	4	6 000,00	2	3 000,00

Tab. 13. Wydatki na formy świadczeń, które zostały udzielone wychowankom pieczy zastępczej (dla osób usamodzielnianych) w latach 2012 - 2014.

Wybrane statystyki dotyczące pieczy zastępczej - 2014 rok:[12]

Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- objęło wsparciem i pomocą 62 rodziny zastępcze oraz będące pod ich opieką 94 dzieci, z tego:
  - 31 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, w których przebywało 35 dzieci,
  - 27 rodzin niezawodowych, w których przebywało 42 dzieci,
  - 2 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem wielodzietne rodziny zastępcze, które z dniem 1 grudnia 2014 r. zostały przekształcone w rodziny zawodowe, w rodzinach tych przebywało 10 dzieci,
  - 2 rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, w których przebywało 7 dzieci.
- zapewniło pieczę zastępczą dla 13 dzieci, poprzez umieszczenie:
  - 8 dzieci w rodzinach zastępczych,
  - 5 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- przygotowało 59 decyzji dot. ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, z czego:

[12] Dane: PCPR 2014

- 30 były to decyzje odstępujące od ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 28 to decyzje odstępujące od ustalenia odpłatności za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 1 to decyzja ustalająca odpłatność za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

➢ przygotowało 7 porozumień z innymi powiatami w sprawie warunków pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, w tym:

- 5 porozumień na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych,
- 2 porozumienia na dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,

– sporządziło 29 umów z gminami z terenu powiatu jasielskiego, w sprawie współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej, w tym:

- 20 umów o współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej
- 9 umów o współfinansowanie pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Promowano rodzinną formę opieki zastępczej, w formie ulotek „Zostań rodziną zastępczą" oraz akcji w lokalnym radiu, wspierano rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu, organizowano pomoc przy sprawowaniu opieki nad dziećmi, pomoc psychologiczną, prawną i pedagogiczną, utworzono 2 zawodowe rodziny zastępcze w gminie Dębowiec i Skołyszyn, usprawniono współpracę pomiędzy placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, a rodzicami biologicznymi. Ponadto, udzielano pomocy młodzieży w usamodzielnianiu się między innymi poprzez prowadzenie warsztatów pomocowych w wyborze kształcenia i autoprezentacji. Wychowankowie Domu Dziecka w Wolicy wzięli udział w projekcie „Nawigator Zdobywców Przyszłości", którego celem było zapobieganie marginalizacji społecznej tych osób.

Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej.

Z danych GUS dla powiatu jasielskiego z 2014 roku wynika, iż w rejestrze REGON wpisanych było 7881 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym – 103 podmioty, w sektorze przemysłu i budownictwa – 1866 podmioty, pozostała działalność – 5912 podmiotów. Analizując strukturę firm według klas wielkości zatrudnienia, należy zauważyć zupełną dominację mikroprzedsiębiorstw. Zdecydowaną większość stanowią niewielkie podmioty gospodarcze, w których jest zatrudnionych 0-9 osób (7498 podmiotów). 314 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 osób, 63 podmioty zatrudniają od 50 do 249 osób, a 6 podmiotów - od 250 do 999 osób.

Wskaźniki – 2014 rok	Powiat jasielski	Województwo podkarpackie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności	684	1007	1071
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	53	73	77

Tab. 14. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki. GUS. 2014 rok. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w powiecie jasielskim stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 15,9% (Bank Danych Lokalnych GUS) - była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla kraju (11,5%) oraz wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podkarpackiego (14,8%- stan na dzień 31.12.2014). W 2014 roku, grupa zarejestrowanych bezrobotnych z powiatu jasielskiego liczyła 8504 osób, natomiast grupa ta była znacznie mniejsza niż liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 roku (10015 osób). Poniżej zostały przedstawione wybrane statystyki dla powiatu jasielskiego. Większość zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie jasielskim to osoby młode oraz legitymujące się stażem pracy. Blisko połowę (46,3%) zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy), natomiast 17,8% zarejestrowanych

bezrobotnych stanowiły osoby poniżej 25 roku życia. Czas poszukiwania pracy wpływa na szanse bezrobotnych na szybko zmieniającym się rynku pracy.

Bezrobotni zarejestrowani wg wieku i płci	
Ogółem	100%
Mężczyźni	45,5%
Kobiety	54,5%
24 lata i mniej	
Ogółem	17,8%
Mężczyźni	8,6%
Kobiety	9,2%
25-34	
Ogółem	30,4%
Mężczyźni	11,8%
Kobiety	18,6%
35-44	
Ogółem	23,2%
Mężczyźni	9,6%
Kobiety	13,6%
45-54	
Ogółem	19%
Mężczyźni	9%
Kobiety	10%
55 i więcej	
Ogółem	9,6%
Mężczyźni	6,5%
Kobiety	3,1%

Tab. 15. Procent bezrobotnych według wieku i płci w powiecie jasielskim w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle, zarejestrowanych było 818 osób powyżej 55 roku życia, co stanowi 9,6% ogółu zarejestrowanych.[13] Największy odsetek bezrobotnych w powiecie jasielskim pod względem kategorii wieku, stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (30,4%). W przypadku podziału bezrobotnych według poziomu wykształcenia, najwyższy procent bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,1%), policealnym i średnim zawodowym (26,9%) oraz z gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalnym (20,2%).

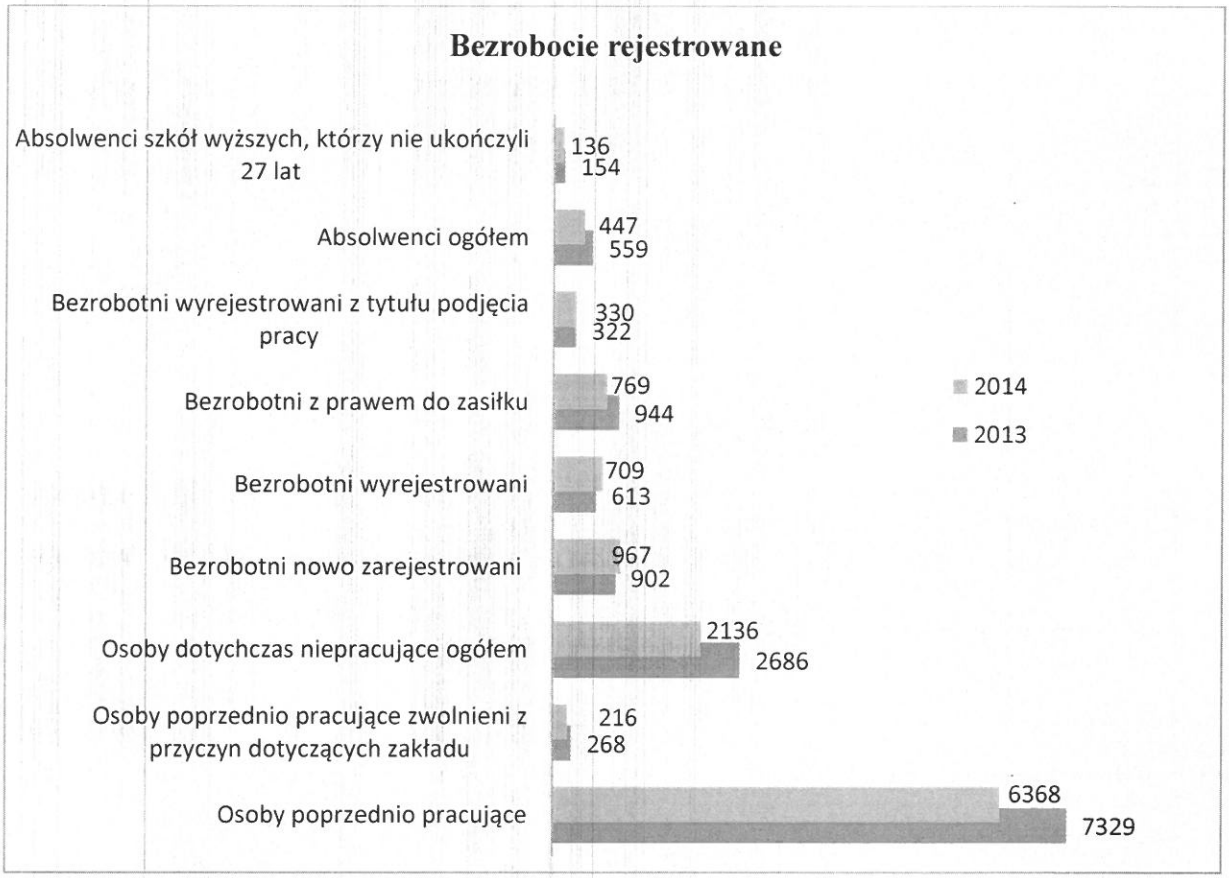
[13] GUS 2014

Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci	
wyższe	
Ogółem	**12,3%**
Mężczyźni	8,3%
Kobiety	15,8%
policealne, średnie zawodowe	
Ogółem	**26,9%**
Mężczyźni	20,9%
Kobiety	32,0%
średnie ogólnokształcące	
Ogółem	8,4%
Mężczyźni	2,9%
Kobiety	5,6%
zasadnicze zawodowe	
Ogółem	**32,1%**
Mężczyźni	17,7%
Kobiety	14,4%
gimnazjalne i poniżej	
Ogółem	**20,2%**
Mężczyźni	11,7%
Kobiety	8,5%

Tab. 16 Procent bezrobotnych według poziomu wykształcenia w powiecie jasielskim w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Spośród całej grupy bezrobotnych, 46,3% osób stanowią bezrobotni zarejestrowani w PUP pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok (w tym 17,4% mężczyzn oraz 28,9% kobiet). Z danych GUS wynika, iż 70% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie jasielskim w 2014 roku stanowią osoby zamieszkujące tereny wiejskie, natomiast pozostała część to osoby zamieszkałe w mieście.

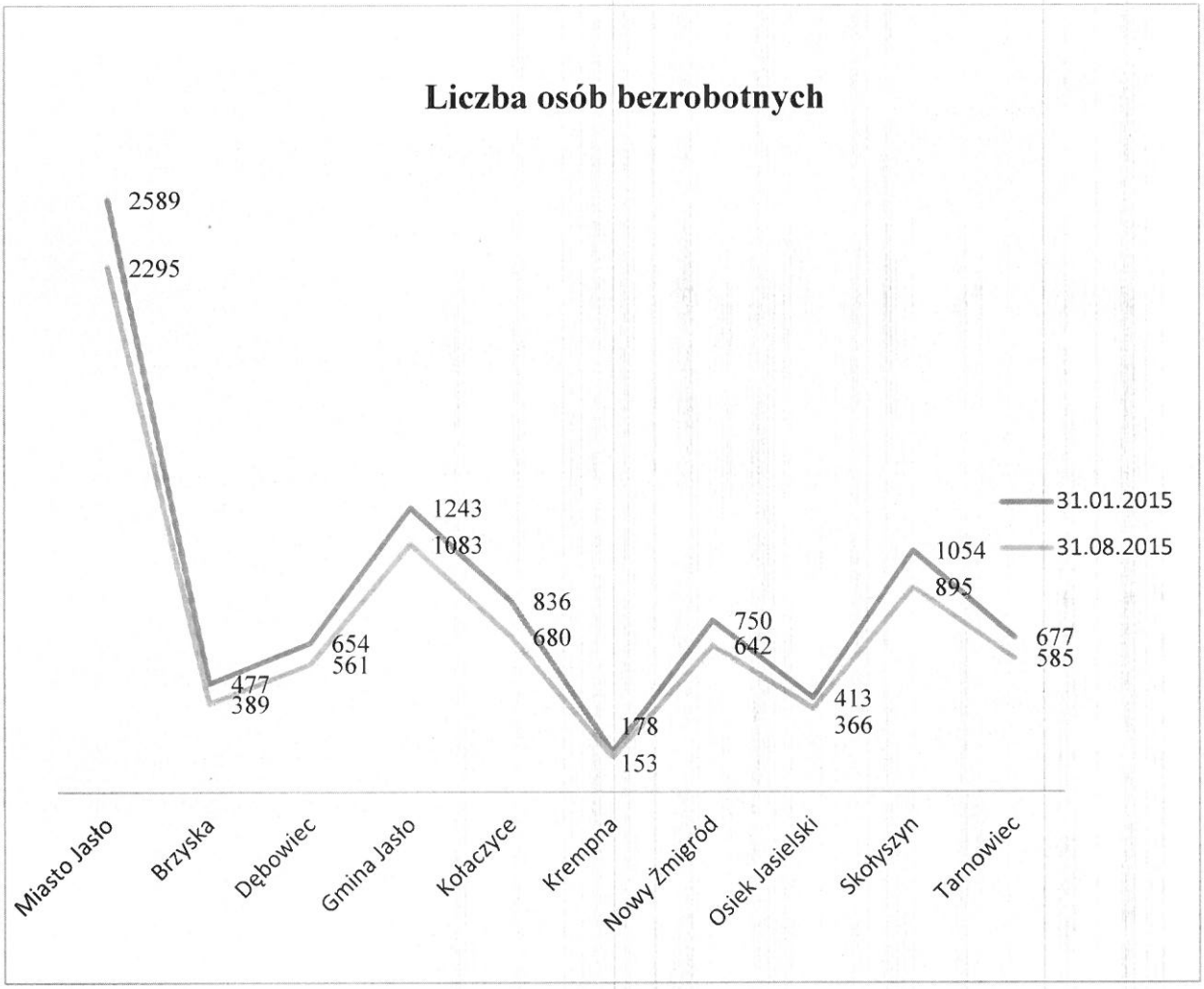
Osoby bezrobotne z powiatu jasielskiego mogą uzyskać pomoc w Ośrodkach Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Urzędzie Pracy. Poniżej przedstawione zostały dokładne statystyki dotyczące bezrobocia na terenie powiatu jasielskiego w latach 2013-2014.

Wyk. 13. Statystyki dotyczące bezrobocia w powiecie jasielskim. Opracowanie własne na podstawie danych GUS 2013-2014.

Jak wynika z powyższego wykresu, liczba osób bezrobotnych wyrejestrowanych z PUP w Jaśle w 2014 roku była wyższa niż w 2013 roku. W stosunku do ubiegłych lat, zmniejszyła się również liczba absolwentów zarejestrowanych jako osoby bezrobotne.

O tym, że sytuacja na rynku pracy na terenie powiatu jasielskiego wciąż ulega poprawie, świadczą poniższe statystyki porównujące liczbę osób zarejestrowanych jako bezrobotne z poszczególnych gmin na dzień 31 sierpnia 2015 oraz 31 stycznia 2015 roku. W minionym okresie liczba osób bezrobotnych w całym powiecie zmalała o 1222.

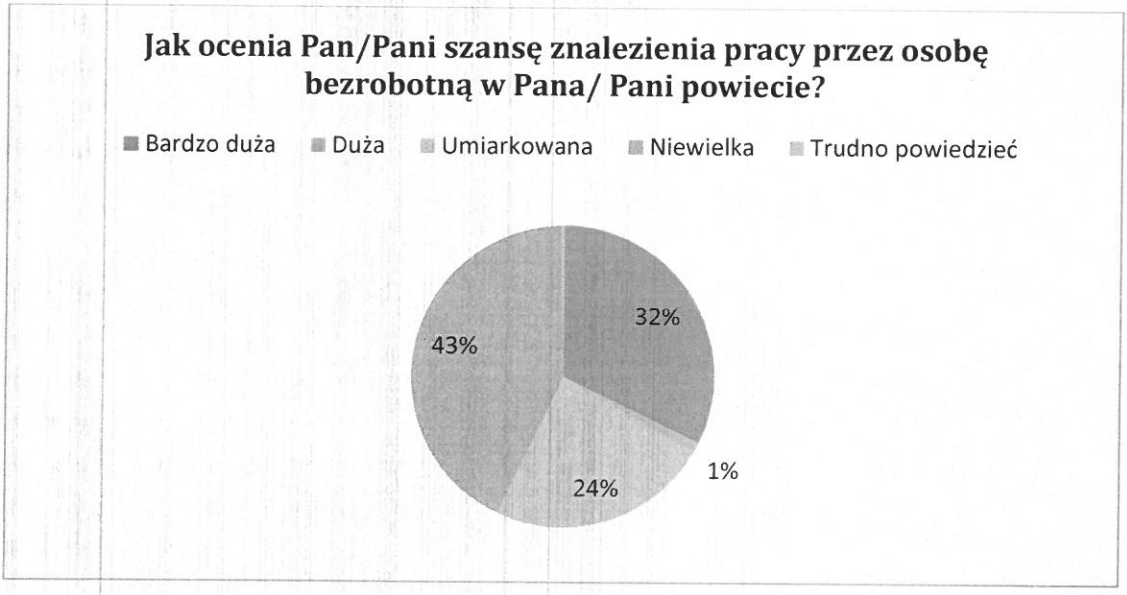
Wykres nr 17. Liczba osób bezrobotnych w podziale na gminy.

Za zwalczanie zjawiska bezrobocia w powiecie są odpowiedzialne nie tylko lokalne instytucje, ale również Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle. Do głównych instrumentów rynku pracy należą: staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundowanie składek na ubezpieczenie społeczne, dodatek aktywizacyjny, stypendia z tytułu podjęcia dalszej nauki, bon na zasiedlenie, bon stażowy, bon szkoleniowy, bon zatrudnieniowy, grant na telepracę, świadczenie aktywizacyjne, dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie osób powyżej 50 roku życia. Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle w latach 2007- 2015 realizował projekty: systemowy "Więcej szans w powiecie jasielskim", konkursowe "Od aktywności do zatrudnienia", "Bądź aktywny - zwolnij bezrobocie", "Czas na własną firmę". Obecnie realizuje projekty "Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (I)", "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (I)".W projekcie "Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy w Powiecie Jasielskim na lata 2016-2022" wyznaczono następujące cele: zwiększenie szans zatrudnienia ludzi młodych do 25 roku życia tzw. młodzieży NEET oraz bezrobotnych absolwentów,

ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia (powyżej 12 miesięcy) i jego skutków, podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy, wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, łagodzenie skutków bezrobocia, poprawa jakości usług rynku pracy, wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej wśród osób bezrobotnych, wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych – szczególnie w sektorze MSP, pozyskiwanie środków krajowych (Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych), pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.[14]

Powiatowy Urząd Pracy świadczy usługę poradnictwa zawodowego w ramach którego osoby bezrobotne otrzymują pomoc w wyborze odpowiedniego zawodu oraz planowaniu rozwoju kariery zawodowej. Prowadzone są również szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy oraz inicjowane są porady grupowe, które pozwalają na przygotowanie się do spotkania z pracodawcami, prowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej oraz tworzenia dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny). Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle w latach 2011- 2014 realizował projekt "Więcej szans w powiecie jasielskim", natomiast obecnie realizuje projekt "Aktywizacja osób powyżej 29 r. ż. pozostających bez pracy w powiecie jasielskim".

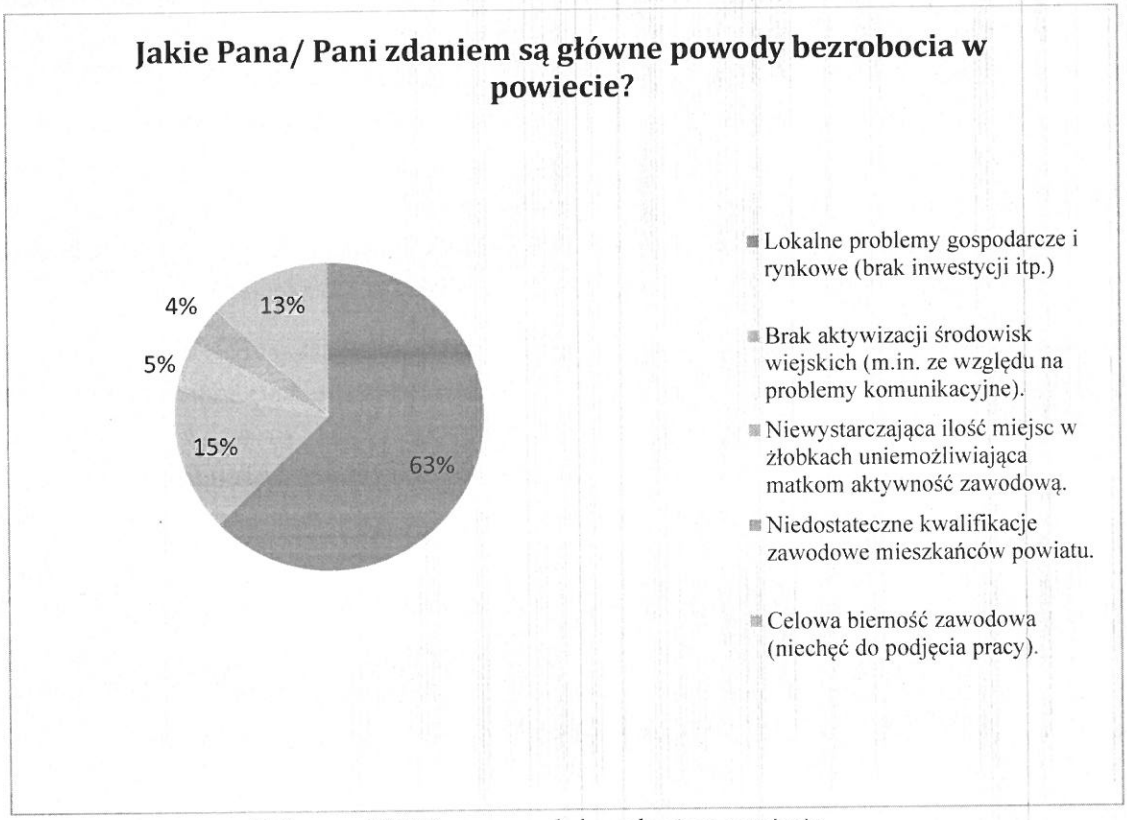
Tak jak już to zostało wcześniej wspomniane, bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Mieszkańcy zostali zapytani o to, jak oceniają szansę znalezienia pracy przez osobę bezrobotną w powiecie jasielskim. 1/3 ankietowanych uważa, że szansa znalezienia pracy jest duża oraz bardzo duża, natomiast 43% wskazało na odpowiedź niewielka.

Wykres nr 18. Szansa znalezienia pracy przez osobę bezrobotną w powiecie.

[14] http://www.pup-jaslo.pl/FCK/www/menu/program_promocji/program2016_2022.pdf

Badani mieszkańcy powiatu jasielskiego przyczyn bezrobocia dopatrują się w lokalnych problemach gospodarczych i rynkowych, które są związane m.in. z brakiem inwestycji. 15% ankietowanych wskazało na brak aktywizacji zawodowej środowisk wiejskich, 5% dorosłych mieszkańców odpowiedziało, że główną przyczyną bezrobocia w powiecie jest brak infrastruktury w postaci żłobków i przedszkoli, co uniemożliwia matkom aktywność zawodową, natomiast 4% ankietowanych wskazało na niedostateczne kwalifikacje zawodowe mieszkańców powiatu. Zdaniem 13% badanych mieszkańców, główną przyczyną bezrobocia w ich powiecie jest celowa bierność zawodowa, oznaczająca niechęć przedstawicieli niektórych środowisk do pracy. Poniżej został zawarty wykres obrazujący odsetek odpowiedzi na to pytanie.

Wykres nr 19.Główne powody bezrobocia w powiecie.

Spośród wszystkich badanych mieszkańców, zaledwie 7,3% osób wie jakie działania prowadzone są w powiecie, które mają na celu wsparcie dla osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ankietowani wskazywali na kursy, szkolenia oraz prace interwencyjne. Jeden respondent stwierdził, iż wymienione kursy i szkolenia nie są efektywne: *są szkolenia i kursy, ale i tak po nich nie ma pracy.* Z analizy powyższego pytania wyłania się zadanie jakie winno zostać zrealizowane przez władze samorządowe powiatu na czas realizacji niniejszej strategii - informowanie społeczności lokalnej o działaniach podejmowanych na rzecz problemu bezrobocia.

W kwestii bezrobocia, respondentom zadano następujące pytanie: *Jakie działania powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu obniżenia bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób*

bezrobotnych? Największy odsetek badanych opowiedział się za organizacją staży i praktyk zawodowych, okresowym zatrudnieniu finansowanym z budżetu państwa, aktywizacją środowisk wiejskich, szkoleniom zawodowym dla bezrobotnych, obniżeniem kosztów zatrudnienia pracowników oraz organizacją szkoleń i doradztwa z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. Za realizację niniejszych zadań są odpowiedzialne nie tylko instytucje samorządowe, ale przede wszystkim podmioty publiczne pełniące funkcje w skali makrospołecznej. Szczegółowe odpowiedzi respondentów na to pytanie prezentuje poniższy graf.

1. Staże i praktyki zawodowe (60,2%)
2. Okresowe zatrudnienie finansowane z budżetu państwa (47,8%)
3. Aktywizacja środowisk wiejskich (47,8%)
4. Szkolenia zawodowe dla bezrobotnych (45,8%)
5. Obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników (41,8%)
6. Szkolenia i doradztwo z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej (38,6%)
7. Stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących w rynek pracy (26,9%)
8. Obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych (26,1%)
9. Wsparcie zawodowe dla absolwentów uczelni wyższych (25,3%)
10. Usprawnienie systemu pośrednictwa pracy (22,9%)
11. Stworzenie miejsc w żłobkach i przedszkolach w celu aktywizacji zawodowej matek z dziećmi (10%)
12. Działalność inkubatorów przedsiębiorczości (2,4%)

Bezrobocie było tematem, w który uczestnicy konsultacji społecznych byli najmniej zaangażowani. Wynika to z natury problemu, który jest trudny do rozwiązania. Wskazany został problem związany z utrudnionym dojazdem do pracy wielu osób, przez źle funkcjonującą komunikację miejską. Podany został przykład, gdy podjęcie stażu jest nieopłacalne w momencie, w którym dojazd pochłania większość przychodu. Jednakże, głównym problemem jest brak możliwości znalezienia pracy. Pojawił się pomysł wykorzystania ekonomii społecznej w celu eliminacji problemu bezrobocia. Rynek pracy oraz

związane z tym zatrudnienie jest zależny przede wszystkim od stanu gospodarki narodowej oraz światowej.

Najważniejszą informacją wyłaniającą się z powyższej analizy struktury bezrobocia jest stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców, którzy są zarejestrowani jako osoby bezrobotne. Statystyki te w perspektywie kolejnej dekady mogą ulec zmianie ze względu na liczne przeobrażenia gospodarcze. Na uwagę zasługuje fakt, iż wielu mieszkańców dostrzega problem emigracji zarobkowej rodzin. Władze lokalne obecnie winny skupić się szczególnie na osobach, dla których podjęcie pracy zawodowej może stanowić trudność, m.in. osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kompetencjach zawodowych, osoby zamieszkujące tereny wiejskie. Oczywiście, należy pamiętać, że za sformułowanie polityki społecznej w zakresie rozwiązywania problemu bezrobocia odpowiedzialne są nie tylko władze lokalne, ale także podmioty pełniące funkcje polityczne i administracyjne w skali makro. Pierwszym krokiem w celu złagodzenia zjawiska bezrobocia wśród wyżej wymienionych grup, jest stopniowa rezygnacja z pieniężnej formy pomocy na rzecz stworzenia odpowiednich warunków stanowiących bazę do rozwoju aktywności zawodowej tej grupy. Ponadto, przedstawiciele instytucji samorządowych w powiecie winny dostosować lokalną politykę społeczną w zakresie bezrobocia do sytuacji na rynku pracy osób niepełnosprawnych oraz kobiet. Władze lokalne powinny również skupić swoją uwagę namłodzieży NEET (*Not in Education, Employmentor Training*). Tym terminem określane są młode osoby, które nie pracują, nie uczą się oraz nie szkolą. Jak wynika z badań Bilansu Kapitału Ludzkiego z 2015 roku, odsetek osób przynależących do tej grupy społecznej wzrasta, dlatego też problem wyżej wymienionych osób powinien być jednym z kluczowych obszarów w zakresie planowania polityki społecznej. Blisko 30% osób bezrobotnych z powiatu jasielskiego stanowią osoby w wieku 25 lat i mniej. Ponadto, w związku z procesem starzenia się społeczeństwa i spadkiem dzietności, wyzwaniem dla władz powiatu jest dopasowanie rynku pracy do owych przeobrażeń demograficznych. Placówki oświatowe powinny utworzyć atrakcyjną ofertę kształcenia zawodowego i technicznego, która będzie jednocześnie dopasowana do lokalnego rynku pracy. Kolejnym proponowanym działaniem zawartym w niniejszej strategii jest popularyzacja zachowań pro-przedsiębiorczych wśród społeczności lokalnej- np. organizacja Dni Biznesu, Tygodnia Przedsiębiorczości.

Niepełnosprawność

Na wykluczenie społeczne i marginalizację szczególnie narażone są osoby niepełnosprawne. Nie istnieje jedna definicja tego terminu; możemy wyróżnić niepełnosprawność w modelu medycznym, społecznym, funkcjonalnym oraz prawnym. Prawo polskie definiuje niepełnosprawnych jako osoby, których stan fizyczny lub psychiczny uniemożliwia lub ogranicza trwale lub przez pewien okres czasu prawidłowe wypełnianie zadań związanych z rolą społeczną. Ze względu na formalny podział możemy wyróżnić 3 podstawowe stopnie niepełnosprawności tj. znaczny, umiarkowany oraz lekki.[15] Według Światowej Organizacji Zdrowia *„osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej".*[16] W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się miedzy innymi ze starzeniem się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się z wiekiem. Starzenie się społeczeństwa jest związane ze zmniejszeniem się odsetka nowonarodzonych oraz wydłużeniem przeciętnego trwania życia. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy.[17]

Według danych GUS z 2011 roku, osoby niepełnosprawne z powiatu jasielskiego stanowiły 10,5% ogółu wszystkich mieszkańców powiatu (informacje zebrane na podstawie dobrowolnych deklaracji badanych w Narodowym Spisie Powszechnym). Poniższa tabela prezentuje informacje na temat liczby mieszkańców powiatu jasielskiego według kategorii niepełnosprawności w 2011 roku. Największy udział niepełnosprawnych stanowią osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym. 4,5% ogółu osób niepełnosprawnych z powiatu jasielskiego stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 45% ogółu niepełnosprawnych to osoby w wieku produkcyjnym, a 50,5%- osoby w wieku poprodukcyjnym. 46,3% wszystkich niepełnosprawnych z powiatu jasielskiego stanowili mężczyźni, a pozostałą część kobiety.

Odsetek mieszkańców powiatu jasielskiego według kategorii niepełnosprawności

	2011
Ogółem niepełnosprawne razem	10,7% (N=115734)
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	14,2%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	21,1%

[15] Balcerzak - Paradowska B.: Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce. W: Raport IPiSS, Warszawa 2002

[16] Ibidem. WHO

[17] GUS: Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 roku. Warszawa 2007; S. Kostrubiec, Stan zdrowia niepełnosprawnych. W: Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2005 - 2006

osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	17,3%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	2,4%
osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	4,1%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	2,3%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności poważne	9,7%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	28,9%

Tab. 17. Statystyki dotyczące niepełnosprawności według kategorii niepełnosprawności dla całego powiatu jasielskiego w 2011roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. N=12337

Osoby niepełnosprawne, ze względu na ograniczenia fizyczne w wykonywaniu niektórych czynności zawodowych, są szczególnie narażone na wykluczenie ekonomiczne. Bariery architektoniczne i transportowe to główne trudności w prowadzeniu życia społecznego i kulturowego przez osoby niepełnosprawne. Omawiana grupa społeczna zamieszkująca powiat jasielski może liczyć na wsparcie ze strony instytucji pomocowych, organizacji pozarządowych oraz placówek oświatowych.

W ramach realizacji unijnego projektu systemowego „Program aktywizacji społecznej w powiecie jasielskim", do dnia 31 grudnia 2014 roku mieszkańcy powiatu mogli skorzystać z pomocy w Punkcie Konsultacyjno – Doradczym. W Punkcie zainteresowani mogli uzyskać informacje na temat dofinansowań ze środków PFRON oraz ulg i uprawnień wynikających z niepełnosprawności. W 2014 roku w punkcie udzielono 7264 porad, w tym 4811 bezpośrednich w jednostce oraz 2453 telefonicznie. Wydano 889 wniosków na przedmioty ortopedyczne, turnusy rehabilitacyjne, sprzęt rehabilitacyjny, likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Ponadto, przyjęto 2757 wniosków i faktur na wyżej wymienione usługi oraz pomoc w ramach programu „Aktywny Samorząd". Osoba zatrudniona w Punkcie realizowała dodatkowo pracę socjalną skierowaną do uczestników projektu systemowego POKL. Na uwagę zasługuje fakt, iż Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle prowadzi działalność informacyjną korzystając z kanałów informacyjnych takich jak tablica ogłoszeń oraz strona internetowa, dzięki czemu mieszkańcy mogą uzyskać wiedzę na temat ulg i uprawnień przysługujących im z powodu określonych trudności, w tym niepełnosprawności.

Inne realizowane działanie na rzecz osób niepełnosprawnych to rehabilitacja zawodowa i społeczna osób przynależących do tej grupy społecznej. Powiat jasielski w 2014 roku na ten

cel miał do dyspozycji blisko 1,6 mln złotych (rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych – 215 600 zł, rehabilitacja społeczna – 1 377 341 zł) uzyskanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Z niniejszych środków realizowano zadania mające na celu likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. W 2014 roku o dofinansowanie wnioski złożyło łącznie 181 osób (w tym 125 dorosłych niepełnosprawnych, 56 - dzieci i młodzież niepełnosprawnej). Pozytywnie rozpatrzono 64 wnioski (42 osoby dorosłe niepełnosprawne, 34 - dzieci i młodzież niepełnosprawna), zawarto 57 umów (36 osoby dorosłe niepełnosprawne, 21 - dzieci i młodzież niepełnosprawna) oraz zrealizowano 55 umów (34 osoby dorosłe niepełnosprawne, 21-dzieci i młodzież niepełnosprawna). Dofinansowanie dla dzieci i młodzieży w ramach likwidacji barier funkcjonalnych dotyczyło zakupu sprzętu komputerowego, natomiast w przypadku dorosłych - wyrównania i utwardzenia powierzchni terenu w pobliżu dojścia do budynku mieszkalnego, przystosowania łazienek dla osób niepełnosprawnych, wykonania posadzek antypoślizgowych w ciągach komunikacyjnych, poszerzenia drzwi wewnętrznych, wykonania i montażu poręczy, zakupu i montażu pieca centralnego ogrzewania, zakupu krzesła toaletowego, poszerzenia schodów, zakupu radioodtwarzacza, poszerzenia drzwi wejściowych, zakupu podnośnika transportowego, zakupu taboru prysznicowego, zakupu budzika wibracyjnego i elektronicznej niani, zakupu ławki do wanny, zakupu krzesła dźwigowego.

Mieszkańcy powiatu jasielskiego w ramach środków finansowych PFRON mogli ubiegać się o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Na ten cel przeznaczono 286 000 zł. W 2014 roku złożono ogółem 817 wniosków. Ze względu na ograniczenia finansowe, pomocy udzielono 324 osobom. Finansowanie obejmowało aparaty słuchowe, pieluchomajtki, cewniki, obuwie ortopedyczne, materace przeciwodleżynowe, wózki inwalidzkie, indywidualne przedmioty pionizujące, aparaty od leczenia bezdechu sennego, protezy ortopedyczne, protezy piersi, balkoniki, podpórki, kule, foteliki ortopedyczne, soczewki, szkła do okularów. Na realizację działań w ramach dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych przeznaczono 18 560 zł. W 2014 roku złożono 6 wniosków, z czego 5 zostało rozpatrzonych pozytywnie- dofinansowanie objęło 30 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz 129 osób dorosłych niepełnosprawnych. Na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w 2014 roku przeznaczono łącznie 108 621 zł. W tym celu złożono 234 wnioski (121 osoby dorosłe niepełnosprawne, 113 - dzieci i młodzież niepełnosprawna), natomiast dofinansowanie przyznano 76 osobom (54 – dzieci i młodzież niepełnosprawna, 24 wnioski złożone przez beneficjentów projektu „Program aktywizacji społecznej w powiecie jasielskim").

Na terenie powiatu jasielskiego prowadzony jest Warsztat Terapii Zajęciowej skierowany do osób niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym uniemożliwiającym aktualne podjęcie pracy zawodowej. Warsztat organizowany jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Jaśle. W zajęciach uczestniczyło 55 uczestników, a ze środków PFRON na ten cel przeznaczono około 814 000 zł.

W latach 2008-2014 realizowano projekt systemowy „Program aktywizacji społecznej w powiecie jasielskim" w ramach POKL współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Nadrzędnym kierunkiem działań niniejszego projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo – wychowawcze do 31 grudnia 2014 roku. W okresie realizacji projektu wsparciem objęto osoby niepełnosprawne i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

W ramach rehabilitacji zawodowej dofinansowanej ze środków PFRON w 2014 roku realizowano następujące zadania:

- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu (szkoleniem zostały objęte 3 osoby niepełnosprawne),
- jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej (zawarto 5 umów z osobami niepełnosprawnymi rozpoczynającymi działalność gospodarczą),
- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy (wpłynęły 3 wnioski; zawarto 1 umowę z pracodawcą w ramach realizacji niniejszego zadania).

W powiecie realizowano Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 – 2015. Realizowano zadania, które miały na celu kształtowanie postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych oraz podniesienie wiedzy na temat niepełnosprawności (m.in. poprzez zapewnienie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej, budowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej wśród społeczeństwa, organizowanie spotkań integracyjnych, pikników cyklicznych spotkań). W ramach Programu wspierano aktywizację społeczną poprzez likwidację barier funkcjonalnych i architektonicznych, dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, pomocy przy zakupie specjalistycznych sprzętów itp. Realizowano program „Wyrównywanie różnic między regionami II", w związku z czym w 2014 roku dokonano zakupu i montażu windy w Ośrodku Zdrowia w Osieku Jasielskim, wykonano podjazd w Zespole Szkół Publicznych w Łubnie Szlacheckim, w Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Jaśle. W Środowiskowym Domu Samopomocy w Przysiekach oraz Środowiskowym Domu Samopomocy w Nowym Żmigrodzie zakupiono środki transportu przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych. Kolejnym celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych była integracja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. W tym celu organizowano szkolenia, staże i kursy zawodowe dla osób niepełnosprawnych, giełdę pracy dla zainteresowanych zatrudnieniem osób niepełnosprawnych, objęto wsparciem spółdzielnie socjalne, zakłady aktywizacji zawodowej, samo zatrudnienie osób przynależących do tej grupy społecznej, prowadzono doradztwo i poradnictwo zawodowe oraz treningi interpersonalne. Działania podjęte w ramach Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych miały na celu podniesienie poziomu usług w zakresie pomocy instytucjonalnej (w szczególności w Domu Pomocy Społecznej w Foluszu) oraz wyrównanie szans edukacyjnych, zdrowotnych oraz integracja osób ze społecznością lokalną (działania: diagnostyka, terapia, doradztwo,

zajęcia dla dzieci i młodzieży, zajęcia integracyjne, zajęcia profilaktyczne i psychoedukacyjne, wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych kontynuujących wykształcenie na poziomie wyższym).

Inne działanie wspierające osoby niepełnosprawne realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle w 2014 roku to pilotażowy program „Aktywny Samorząd". Zadania podejmowane w ramach projektu to: likwidacja barier transportowych, w poruszaniu się, w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle złożono 211 wniosków – 211 wnioskodawcom udzielono dofinansowanie na kwotę 575 600 zł.

Według Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie psychiczne to pełny stan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka.[18] Definicja socjologiczna określa zdrowie psychiczne jako zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowego funkcjonowania w grupie i rolach społecznych. W ramach zdrowia psychicznego możemy wyróżnić zaburzenia psychiczne oraz niepełnosprawność intelektualną. Osoby borykające się z problemami psychicznymi borykają się z problemem bezrobocia – dane wskazują, że blisko ¾ osób przynależących do tej grupy nie pracuje zawodowo.[19]

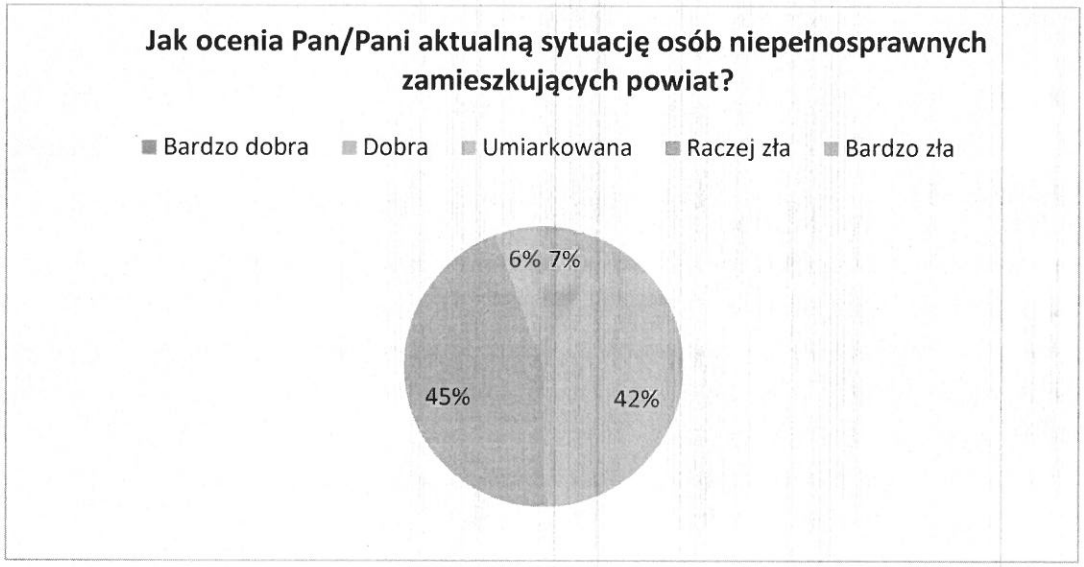
Na terenie powiatu jasielskiego realizowano „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Jasielskiego na lata 2013 – 2015" oraz prowadzone są działania z zakresu rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W Nowym Żmigrodzie funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Nadzór nad ośrodkiem wsparcia pełni Starosta Jasielski przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. W 2014 roku Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie oferował wsparcie dla 38 dorosłych osób przewlekle psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo (35 miejsc w 2013 roku). Z pomocy Ośrodka można korzystać przez 5 dni w tygodniu od 7:00 do 15:00. Zajęcia oferowane przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie mają na celu kształtowanie umiejętności w zakresie samoobsługi i zaradności życiowej, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, trening umiejętności spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań, trening budżetowy, poradnictwo psychologiczne, rehabilitacje ruchową, trening kulinarny. W 2014 roku z usług Ośrodka skorzystały 43 osoby, a łączna kwota wydatkowania na działalność Środowiskowego Domu Samopomocy wyniosła 470 281 zł. W 2013 roku z usług Ośrodka korzystało 37 osób, a łączna wydatkowana kwota wyniosła 416 428 zł.

Uczestnicy konsultacji społecznych wspomnieli, iż w grudniu 2015 roku zostanie utworzonych 21 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, w ramach tworzonego Zakładu Aktywności Zawodowej. Zdaniem uczestników konsultacji, brakuje miejsc, w których

[18] WHO
[19] http://www.powrot.org/chorzy-psychicznie-a-zatrudnienie/

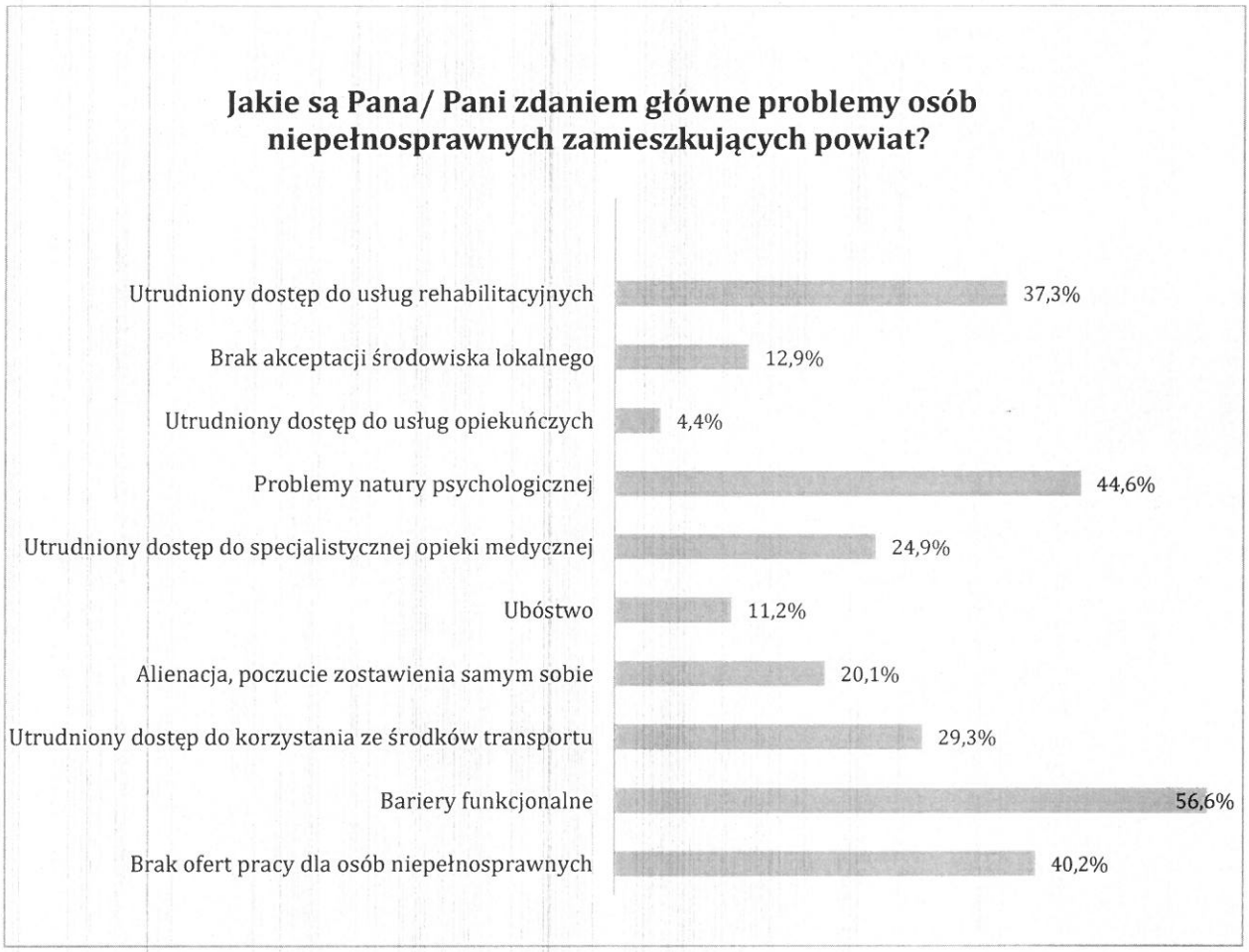
mogłyby spędzać wolny czas osoby, które są niepełnosprawne ruchowo, ale są sprawne umysłowo. Aktualnie niepełnosprawni zrzeszeni w stowarzyszeniach mają możliwość odbywania wspólnych wyjazdów, wycieczek, rajdów a także spotkań na imprezach okolicznościowych.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat.

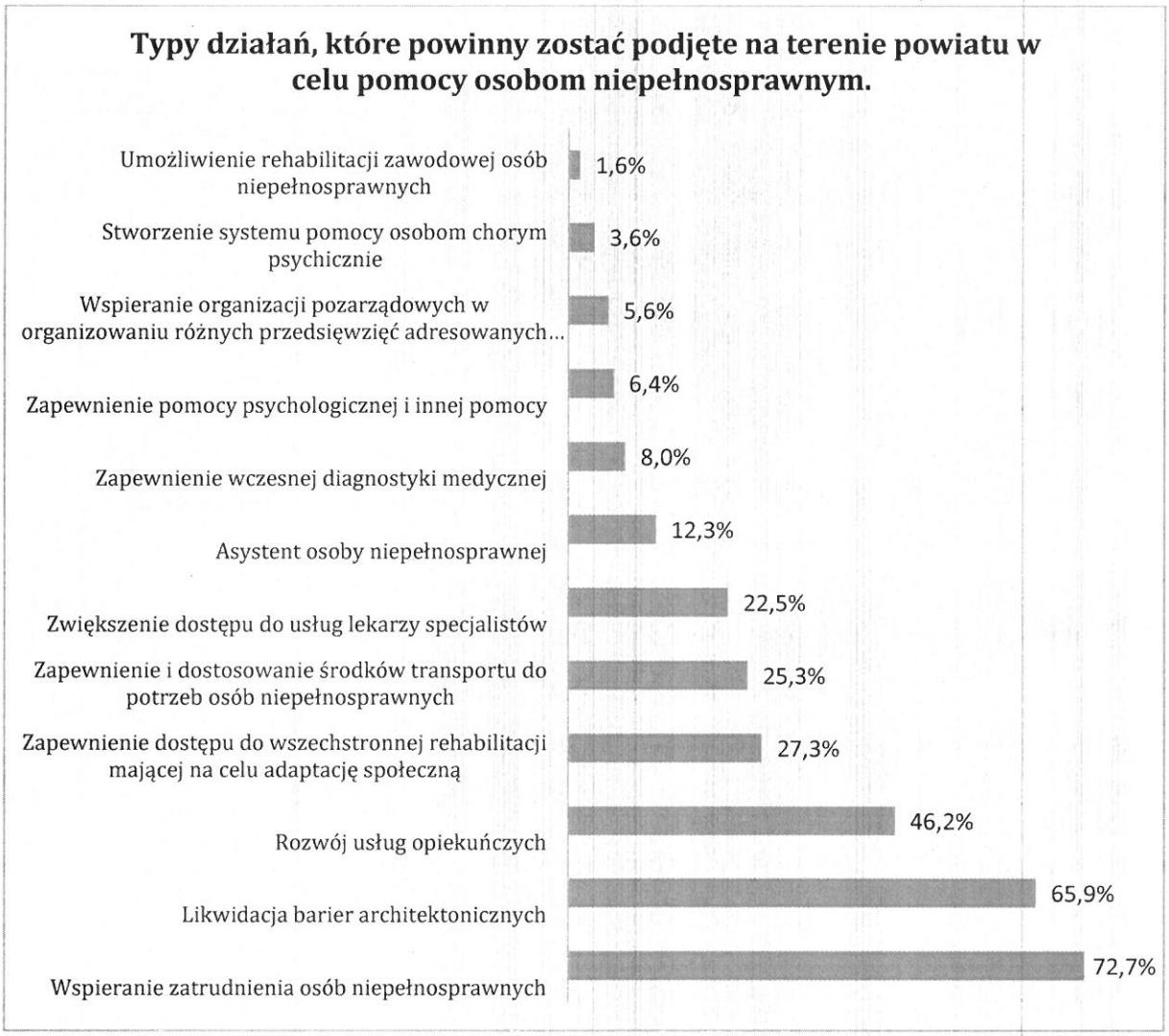
Wykres nr 20. Ocena aktualnej sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat.

Niepokojącą informacją wynikającą z niniejszej diagnozy jest to, iż połowa mieszkańców negatywnie oceniła sytuację osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat. Badani dostrzegają trudności z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. W pytaniu o główne problemy osób niepełnosprawnych wskazywali na bariery funkcjonalne, problemy natury psychologicznej, utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych oraz brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. Zadawalającą informacją jest fakt, iż niewielki odsetek mieszkańców wskazał na problem braku akceptacji środowiska lokalnego. Na poniższym wykresie został przedstawiony szczegółowy rozkład odpowiedzi na to pytanie. Dodatkowo poproszono respondentów o wyrażenie opinii na temat działań instytucji samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych. Co dziesiąty respondent ocenił działania podmiotów lokalnych jako dobre oraz bardzo dobre, podobny odsetek określił je jako niedostateczne, natomiast pozostali respondenci nie mieli zdania na ten temat.

Wykres nr 21. Główne problemy osób niepełnosprawnych.

Badani mieszkańcy powiatu mogli wskazać propozycje działań, które przyczyniłyby się do skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych. Ankietowani w przeważającej części uznali, że należy wspierać zatrudnienie osób niepełnosprawnych, dokonać likwidacji barier architektonicznych oraz rozwinąć usługi opiekuńcze. Jedna czwarta respondentów uznała, że władze samorządowe powinny poprawić stan transportu lokalnego i dostosować go do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zapewnić dostęp do wszechstronnej rehabilitacji, a także zwiększyć dostęp do usług lekarzy specjalistów.

Wykres nr 22. Typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu pomocy osobom niepełnosprawnym.

Jak wynika z niniejszej analizy, głównymi trudnościami w prowadzeniu życia społecznego i kulturowego przez osoby niepełnosprawne są: brak wsparcia w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz bariery architektoniczne i transportowe.

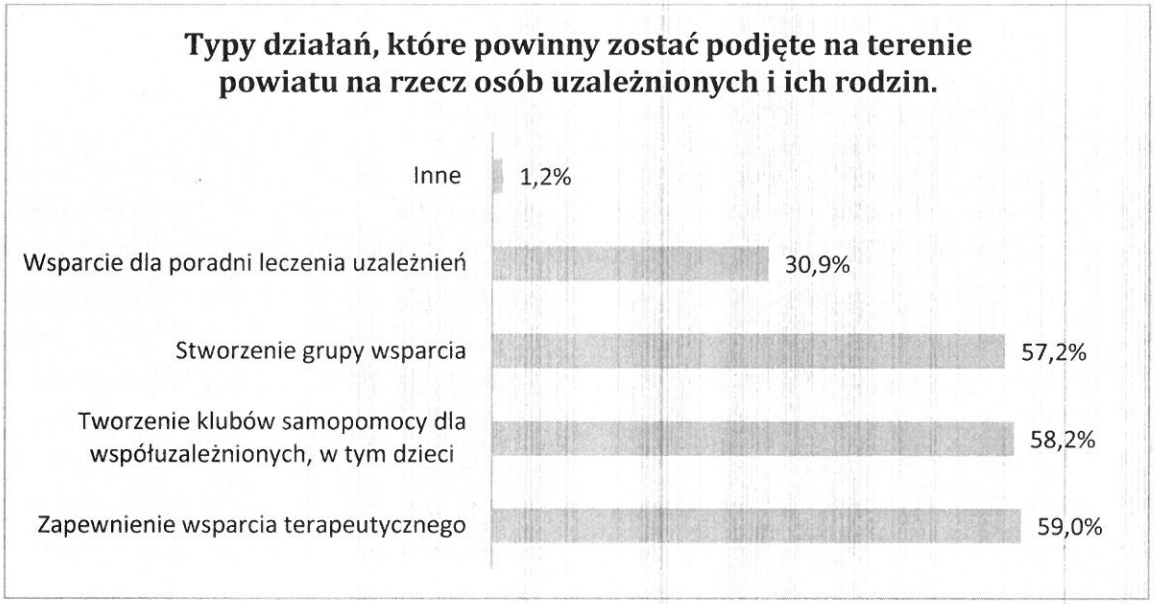
Na terenie powiatu w ramach realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2015, podjęto takie działania jak udzielanie porad i wsparcie rodziców dzieci niepełnosprawnych w zakresie profilaktyki prozdrowotnej, organizacja wycieczek terapeutyczno-integracyjnych, organizacja szkoleń, rehabilitacja osób niewidzących i słabowidzących, wyrównywanie poziomu usług socjalnych, opieka nad osobami chorymi i niepełnosprawnymi w ramach prac społecznie użytecznych, realizacja świadczeń rodzinnych, pomoc w podejmowaniu starań o uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności. Działanie w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, jakie powinno zostać wdrożone, to stopniowa eliminacja wyżej wymienionych ograniczeń poprzez zastosowanie ulepszeń w komunikacji miejskiej oraz miejscach publicznych.

Uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.[20] Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich. Jak wynika z danych szacunkowych podanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, około 2% populacji jest uzależniona od alkoholu oraz około 4% małoletnich wychowuje się w rodzinie do której przynależy osoba uzależniona od alkoholu. Szacuje się, że w miastach o wielkości do 50 000 osób na uzależnienie od alkoholu cierpi średnio około 1000 osób, około 1000 osób dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice) oraz około 2000 dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików. Jak wynika z danych szacunkowych PARPA, w miastach do 50 000 mieszkańców, mieszka około 2 500- 3 000 osób pijących szkodliwie oraz około 2 600 ofiar przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym.

Jak wynika z diagnozy sytuacji w powiecie jasielskim, uzależnienie stanowi istotny problem w opinii mieszkańców. 61% badanych uważa, że spożycie alkoholu wśród osób dorosłych i młodzieży zamieszkującej powiat zdecydowanie wzrosło w ciągu ostatnich 10 lat, 31% ankietowanych stwierdziło, że spożycie zmalało, natomiast 8% badanych nie widzi zmian na przestrzeni ostatnich 10 lat. Niepokojącą informacją, która wynika z niniejszego badania jest to, iż połowa wszystkich badanych uważa, że gminne władze samorządowe nie podejmują dostatecznie dobrych praktyk na rzecz osób uzależnionych. Zaledwie co dziesiąty ankietowany ocenił je jako dobre, a co piąty określił je jako dostateczne. Respondentom zadano pytanie o typy działań, jakie winny zostać podjęte na terenie gmin w powiecie na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.

[20]Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna.* Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

Wykres nr 23. Działania skierowane do osób uzależnionych w opinii respondentów.

Ponad połowa osób, które wzięły udział w badaniu stwierdziła, iż instytucje samorządowe powinny zapewnić wsparcie terapeutyczne osobom uzależnionym, utworzyć kluby samopomocy dla współuzależnionych, w tym dzieci oraz stworzyć grupę wsparcia w postaci Klubów Anonimowych Alkoholików, Al-Anon.

Na terenie powiatu w zakresie realizacji celu "Ograniczenie zjawiska uzależnień" w 2014 roku podjęto następujące działania:[21]

- rozszerzono podejmowane działania w zakresie informowania społeczeństwa lokalnego o możliwościach szukania pomocy psychospołecznej i prawnej w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez upowszechnianie ulotek, plakatów, informatorów;
- ograniczono zjawiska alkoholizmu i narkomanii i jego przyczyn poprzez wsparcie osób uzależnionych oraz ich najbliższego otoczenia;

  Komenda Powiatowa Policji w Jaśle przeprowadziła zajęcia profilaktyczne dotyczące narkotyków i narkomanii, w tym:

  - z nauczycielami i pedagogami - 14 zajęć;
  - z rodzicami - 4 zajęcia;
  - z pracownikami instytucji opiekuńczo-wychowawczych - 3 zajęcia;
  - z dziećmi - 33 zajęć.
- szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu z zakresu profilaktyki uzależnień oraz rozwiązywania tych problemów;

[21] Dane: Sprawozdanie PCPR 2014

- promowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych ukierunkowanych na ograniczenie zjawiska oraz skutków picia alkoholu przez kobiety w ciąży.

Zdaniem jednej z uczestniczek konsultacji społecznych, do problemu uzależnień należy podejść systemowo, nie wystarczy praca z osobą chorą. Należy przeprowadzać terapie uwzględniające osoby współuzależnione. Należy również przeprowadzić akcję informacyjną na temat tego, iż należy reagować, gdy dostrzega się przemoc. Reprezentantka policji nadmieniła, iż od wielu lat, we wszystkich szkołach w powiecie co roku są organizowane spotkania.

Zdaniem uczestników konsultacji, istnieje zapotrzebowanie na terapie rodzinne, jednakże brakuje na ten cel środków finansowych. Potrzebna jest terapia dla całych rodzin, ponieważ osoby współuzależnione również potrzebują specjalistycznego wsparcia. Należy się zastanowić nad wypracowaniem rozwiązań poprawy frekwencji w programach korekcyjno-edukacyjnych. Zgłoszono, że 90% osób trafiających na terapię związaną z nadużyciem alkoholu to sprawcy przemocy.

Mieszkańcy powiatu jasielskiego są świadomi powagi problemu uzależnień. Zagrożenie stanowią również osoby pijące alkohol w obrębie punktów sprzedaży, co jest związane m.in. ze społecznym przyzwoleniem dla picia alkoholu. Niepokojącą informacją jest brak wiedzy dorosłych mieszkańców o lokalnych działaniach, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniom. Wyzwaniem dla placówek oświatowych, instytucji samorządowych i pozarządowych na lata 2016-2022 jest wdrożenie programów profilaktycznych od początku edukacji oraz zapewnienie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych i młodzieży.

Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych

Na terenie powiatu funkcjonują liczne ośrodki i instytucje pełniące istotną rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych:

- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu gmin powiatu jasielskiego są jednostkami pierwszego kontaktu dla osób, które poszukują pomocy społecznej. Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu to: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Żmigrodzie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krempnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Jasielskim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębowcu.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle - główne zadania realizowane przez PCPR w Jaśle z zakresu ustawy o pomocy społecznej to opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, organizowanie i finansowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych, przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze oraz rodziny zastępcze, prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej. Zadania realizowane z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to: opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.[22] PCPR w Jaśle został wyznaczony na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle pozostający w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle prowadzi bezpłatne poradnictwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne, pomoc socjalną, realizuje programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, powiatowe

[22] http://pcprjaslo.info/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=7

programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

- Dom Pomocy Społecznej w Foluszu - jest jednostką organizacyjną powiatu przeznaczony dla osób obojga płci. Dom oferuje całodobową opiekę nad osobami dotkniętymi schorzeniami natury psychicznej. W 2012 roku powiat jasielski zakończył realizację projektu unijnego, który miał na celu rozbudowę i wyposażenie Domu Pomocy Społecznej. W 2013 roku w ramach projektu w tym miejscu utworzono salę do fizykoterapii. Zakres świadczeń jest dostosowany do indywidualnych potrzeb każdego mieszkańca..[23]

- Dom Pomocy Społecznej "Nazaret" w Kołaczycach jest przeznaczony dla osób starszych. Społeczność Domu stanowią kobiety. Od dnia 1 stycznia 2016 r. prowadzony jest przez Gminę Kołaczyce. Celem działalności DPS "Nazaret" jest zaspokojenie potrzeb społecznych, zdrowotnych i religijnych jego mieszkanek, w sposób i w stopniu umożliwiającym im godne życie.

- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Jaśle oferuje bezpłatne usługi w zakresie diagnozy, terapii, doradztwa i orzecznictwa. Poradnia realizuje badania psychologiczne, pedagogiczne oraz logopedyczne, podejmuje działania na rzez wsparcia rozwoju ucznia zdolnego, wydaje orzeczenia oraz opinie, a także prowadzi doradztwo zawodowe skierowane do uczniów w postaci warsztatów i badań predyspozycji zawodowych. W ramach współpracy Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej ze szkołami oraz placówkami, Poradnia w Jaśle oferuje badania przesiewowe oraz organizację prelekcji, zajęć, warsztatów, szkoleń oraz grup wsparcia dla rodziców i nauczycieli.[24]

- Urzędy Gminy z terenu powiatu jasielskiego oraz Urząd Miasta w Jaśle to jednostki organizacyjne gmin/miasta, których zadaniem jest realizacja działań w ramach świadczenia pomocy wójtom oraz burmistrzowi w zakresie realizacji uchwał rad gminy/miasta i zadań gminy/miasta określonych przepisami prawa państwowego. Strukturę Urzędów stanowią wydziały, równorzędne komórki organizacyjne oraz samodzielne komórki organizacyjne. Zasady ich funkcjonowania i strukturę określa regulamin nadany przez wójta/burmistrza.

- Dom Dziecka w Wolicy to publiczna placówka typu socjalizacyjnego. Liczba miejsc dla wychowanków wynosi 28.

[23] http://www.folusz.dps.pl/informacje_ogolne/446,informacje_ogolne.html
[24] http://pppjaslo.pl/oferta

- Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom" w Jaśle to niepubliczna placówka typu socjalizacyjnego dla 18 wychowanek. Organem prowadzącym placówki jest Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archanioła w Miejscu Piastowym.

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie to ośrodek wsparcia dziennego pobytu dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu jasielskiego, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Uczestnicy w Ośrodku uczą się umiejętności samodzielnego życia i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Pomoc skierowana jest także do rodzin osób korzystających z ośrodka.[25]

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach jest jednostką organizacyjną Gminy Skołyszyn. Jest to ośrodek wsparcia dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Uczestnikami zajęć mogą być osoby z terenu gminy Skołyszyn, które uzyskały decyzję kierującą, wydaną przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skołyszynie oraz osoby zamieszkujące poza terenem gminy Skołyszyn, które uzyskały decyzję kierującą, wydaną przez organ jednostki samorządu terytorialnego właściwej ze względu na miejsce zamieszkania uczestnika po uzgodnieniu z kierownikiem GOPS w Skołyszynie. Celem Środowiskowego Domu Samopomocy jest: podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników, niezbędnych do samodzielnego życia, umożliwianie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników, organizowanie pobytu uczestników z uwzględnieniem ich zainteresowań indywidualnych poprzez prowadzenie różnorodnych zajęć w postaci treningów, edukacja rodziny w zakresie prowadzenia rehabilitacji psychicznej w domu rodzinnym, skracanie czasu trwania zaburzeń psychicznych i zapobieganie nawrotom społecznej izolacji, wnikliwa i ciągła ocena sytuacji życiowej uczestnika w rodzinie i środowisku społecznym, udzielanie doraźnej pomocy interwencyjnej w przypadku wystąpienia ciężkich zaburzeń, rehabilitacja przywracająca uczestnikom zdolność do życia we własnym środowisku społecznym, pomoc w uzyskiwaniu odpowiedniego zatrudnienia, rehabilitacja fizyczna i psychiczna.[26]

[25] http://www.sdsnowyzmigrod.pl/o-nas/
[26] http://www.bip.skolyszyn.pl/modules.php?mop=modload&name=bip&file=podg&grupa=6&idpodg=102

- **Przeciwdziałanie bezrobociu**

— Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle zajmuje się badaniem i analizowaniem rynku pracy na terenie powiatu jasielskiego, udzielaniem informacji bezrobotnym, pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy oraz realizacją projektów mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych.

— Młodzieżowe Centrum Kariery w Jaśle ma na celu umożliwienie młodym ludziom dostępu do informacji i poradnictwa zawodowego, stworzenie warunków do samorealizacji i rozwoju, zdobywanie nowych kwalifikacji i podwyższanie już posiadanych, pomoc w przekwalifikowaniu się. Adresaci to młodzież od 15 roku do 25 roku życia, w szczególności osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo, wymagające wsparcia na rynku pracy, uczniowie i absolwenci przygotowujący się do wejścia na rynek pracy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby zaniedbane wychowawczo. W ramach Młodzieżowego Centrum Kariery w Jaśle działa Punkt Pośrednictwa Pracy, w którym udzielane jest wsparcie osobom bezrobotnym i uczącym się w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, jak również osobom, które poszukują odpowiednich pracowników. Do głównych zadań PPP należy poszukiwanie i gromadzenie ofert pracy stałej i krótkoterminowej, prowadzenie ewidencji osób bezrobotnych, informowanie szukających pracy o możliwościach zatrudnienia, udzielanie porad na temat możliwości zdobywania zawodu, przekwalifikowania, podniesienia swoich kwalifikacji.

Edukacja

Na terenie powiatu znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Liczba szkół podstawowych w powiecie jasielskim to 72, a średnia liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych wyniosła 15. Liczba gimnazjów w powiecie w 2014 roku to 37, a średnia liczba uczniów przypadająca na 1 oddziałach w szkole gimnazjalnej wyniosła 20.[27] Największy wpływ na dalsze decyzje o kształceniu i na dostosowanie do potrzeb lokalnego rynku pracy ma kształcenie na poziomie ponadgimnazjalnym.

Na terenie powiatu jasielskiego znajdują się następujące placówki oświatowe prowadzone przez samorząd powiatowy:[28]

- I LO w Jaśle im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
- II Liceum Ogólnokształcące im. Ppłk. Józefa Modrzejewskiego w Jaśle
- Zespół Szkół Technicznych im. Bohaterów Września w Jaśle
- Zespół Szkół Usługowych i Spożywczych w Jaśle
- Zespół Szkół nr 3 im. Stanisława Pawłowskiego w Jaśle
- Zespół Szkół nr 4 w Jaśle
- Zespół Szkół Budowlanych im. Króla Kazimierza Wielkiego w Jaśle
- Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiego – Curie w Kołaczycach
- Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Nowym Żmigrodzie
- Bursa Międzyszkolna w Jaśle
- Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle
- Centrum Kształcenia Praktycznego w Jaśle
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Jaśle
- Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle

Szkoły wyższe zlokalizowane na terenie powiatu jasielskiego:

- Podkarpacka Szkoła Wyższa im. bł. ks. Władysława Findysza w Jaśle
- Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi (wydział zamiejscowy)

W powiecie znajduje się 25 oddziałów przedszkolnych, w tym 18 prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego, do których w 2014 roku uczęszczało łącznie 1835 dzieci. Na terenie powiatu znajduje się 5 punktów przedszkolnych, w tym jeden prowadzony przez jednostki samorządu gminnego oraz jeden żłobek oferujący 30 miejsc. W 2014 roku odsetek dzieci objętych opieką żłobkową na terenie powiatu wyniósł zaledwie 3% (dzieci w wieku do 3 lat ogółem: w miastach – 900, na wsi - 2228).

[27] GUS 2014

[28] http://www.powiat.jaslo.pl/arc//index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=45&Itemid=131

Odnosząc się do kwestii szkolnictwa warto wspomnieć o współczynniku skolaryzacji. Współczynnik ten wyrażony procentowo przedstawia stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia. W powiecie współczynnik skolaryzacji brutto w roku szkolnym 2013/2014 w szkołach podstawowych wyniósł 94%, a w szkołach gimnazjalnych- 97%.[29]

Inne wybrane placówki edukacyjne zlokalizowane na terenie powiatu jasielskiego:

- Medyczno - Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaśle jest szkołą publiczną, bezpłatną. Szkoła organizuje praktyczną naukę zawodu u pracodawców. Medyczno - Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaśle kształci w następujących zawodach: asystent osoby niepełnosprawnej, asystentka stomatologiczna, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, terapeuta zajęciowy, technik farmaceutyczny, technik masażysta, technik sterylizacji medycznej, technik usług kosmetycznych.

- Centrum Nauki i Biznesu "Żak" w Jaśle oferuje kształcenie w szkołach policealnych (dwuletnich lub jednorocznych), w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych, a także kursy. Szkoła oferuje również bezpłatne kształcenie.

- Cech Rzemiosł Różnych Jasło jest dobrowolną organizacja samorządu gospodarczego rzemiosła oraz federacją pracodawców w rozumieniu ustaw: prawo działalności gospodarczej oraz o organizacjach pracodawców. Zadaniem Cechu jest utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu, a także prowadzenie na rzecz członków działalności społeczno - organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej oraz reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji i sądów.[30]

- BHP SERWIS Szkolenia - Doradztwo w Jaśle oferuje szkolenia z zakresu BHP dla pracowników oraz pracodawców i innych osób zarządzających pracownikami. Firma oferuje nadzór i obsługę firm z zakresu BHP i ochrony przeciwpożarowej, dostosowuje maszyn do minimalnych wymagań BHP, pomoc przy organizacji badań i pomiarów środowiska pracy, pomoc przy organizacji badań dla pracowników przez lekarza medycyny pracy.[31]

- EDUKATOR Jasło organizuje szkolenia, bezpłatne uprawnienia, zdobycie nowych kwalifikacji dzięki kursom i szkoleniom współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Ośrodek prowadzi szkolenia w ramach działalności gospodarczej oraz kursy w zakresie stosowania wyrobów polietylenowych, przyuczające w zakresie zawodów budowlanych, kursy komputerowe i obsługi kas fiskalnych, kursy przyuczające w zakresie zawodów

[29] GUS 2014
[30] http://www.cechjaslo.pl/cech/o_cechu
[31] http://www.bhpserwis.com.pl/

budowlanych, kursy w zakresie organizowania i funkcjonowania małej i średniej firmy oraz kursy języków obcych.[32]

- Inne firmy szkoleniowe zlokalizowane na terenie powiatu jasielskiego.

[32] http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=B04046

Ochrona zdrowia

W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 36 podmiotów świadczących ambulatoryjną opiekę zdrowotną, w tym 18 przychodni podległych samorządowi terytorialnemu. Liczba praktyk lekarskich w miastach-14, na wsiach - 8. Na 10 tys. ludności średnio przypadają 3 przychodnie. W 2014 roku łącznie udzielono blisko 490 000 porad zdrowotnych, w tym 280 000 przez przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu, a także 679 000 porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Na terenie powiatu w 2014 roku funkcjonowały 32 apteki ogólnodostępne, w których pracowało łącznie 57 magistrów farmacji. Liczba mieszkańców przypadająca na jedną aptekę ogólnodostępną wyniosła 3600.

W placówkach medycznych z terenu powiatu jasielskiego zatrudnionych jest łącznie 182 lekarzy, 36 lekarzy dentystów, a także 573 pielęgniarki (wg podstawowego miejsca pracy)- dane za 2014 rok.

Na terenie powiatu znajduje się Szpital Specjalistyczny w Jaśle. Obecnie w szpitalu funkcjonują następujące oddziały i poradnie:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy wraz z Izbą Przyjęć
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej
- Oddział Dermatologiczny
- Oddział Pediatrii i Alergologii
- Oddział Geriatryczny
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy
- Oddział Neurologii z Pododdziałem Udarowym
- Oddział Neonatologiczny
- Oddział Obserwacyjno- Zakaźny i WZW
- Oddział Ortopedii, Traumatologii, Mikrochirurgii i Chirurgii Ręki
- Oddział Otolaryngologiczny
- Oddział Chorób Wewnętrznych, Kardiologii i Diabetologii
- Oddział Psychiatryczny
- Oddział Dzienny Psychiatryczny

Poradnie funkcjonujące w Szpitalu Specjalistycznym w Jaśle:

- Poradnia Alergologiczna
- Poradnia Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej

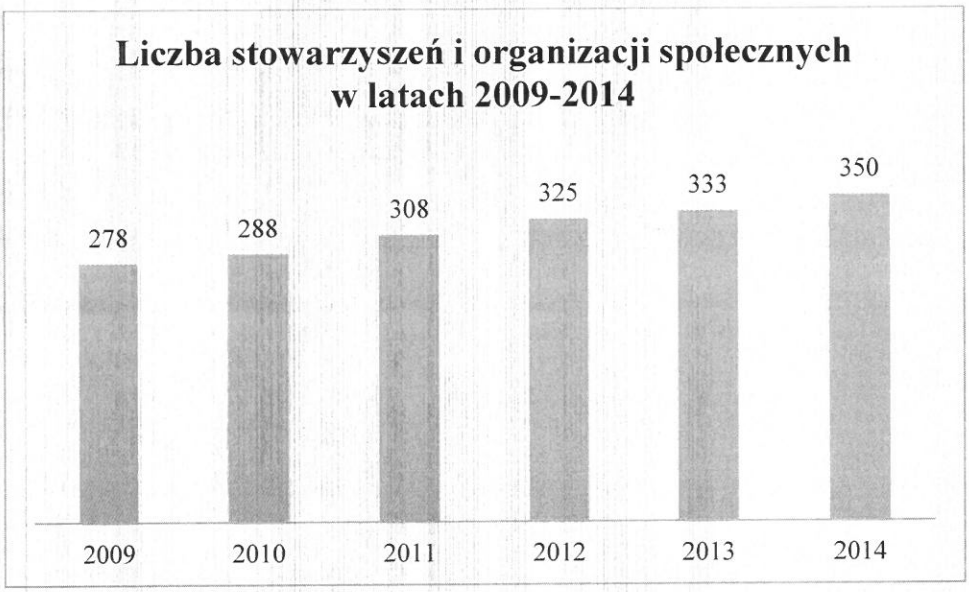
- Poradnia Chorób Zakaźnych
- Poradnia Dermatologiczna
- Poradnia Diabetologiczna
- Poradnia Endokrynologiczna
- Poradnia Ginekologiczno – Położnicza
- Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
- Poradnia Kardiologiczna
- Poradnia Leczenia Uzależnień
- Poradnia Neurologiczna
- Poradnia Ortopedyczno – Traumatologiczna
- Poradnia Otolaryngologiczna
- Poradnia Reumatologiczna
- Poradnia Zdrowia Psychicznego
- Centrum Rehabilitacji

Starzenie się społeczeństwa wymaga od władz lokalnych zwiększenia dostępu do lekarzy o wielu specjalnościach, w tym o profesji geriatrycznej. Jak wynika z przeprowadzonych badań, wśród mieszkańców pojawiła się potrzeba zwiększenia dostępu do opieki medycznej w powiecie jasielskim. W najbliższej przyszłości należy podjąć działania, które będą miały na celu wykorzystywanie zasobów i potencjału, który tkwi w organizacjach pozarządowych, świadczących m.in. pomoc osobom niepełnosprawnym. Wsparcie dla osób chorych i potrzebujących może również nastąpić w ramach prac społecznie użytecznych, a także w ramach wolontariatu prowadzonego na terenie lokalnych szkół. Najczęstszymi przyczynami zgonów są: choroba niedokrwienna serca, miażdżyca, nowotwory (rak płuc, jelita grubego, piersi, żołądka), cukrzyca oraz nadciśnienie tętnicze.[33] W zakresie ochrony zdrowia, władze lokalne powinny skupić się na zachęcaniu lokalnej społeczności do wykonywania podstawowych badań kontrolnych, po to by wyeliminować lub wykryć we wczesnym stadium wyżej wymienione choroby.

[33] WHO

Organizacje pozarządowe

Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie miasta. Kooperacja instytucji samorządowych i placówek oświatowych może prowadzić do organizacji wielu wydarzeń kulturalnych, sportowych czy też szkoleń i warsztatów z zakresu profilaktyki uzależnień. Poniższy wykres przedstawia liczbę stowarzyszeń i organizacji społecznych na terenie powiatu jasielskiego w latach 2009-2014. W ciągu ostatnich lat ich liczba znacznie wzrosła- obecnie na terenie powiatu istnieje 350 organizacji i stowarzyszeń społecznych. O aktywności obywateli świadczy również wskaźnik mówiący o liczbie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców, który w 2014 roku osiągnął wartość 32 i był wyższy w porównaniu do lat poprzednich.

Wykres nr 24.Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w latach 2009-2014

Wybrane organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu jasielskiego:

- Stowarzyszenie na Rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol"
- Polski Związek Niewiadomych Okręg Podkarpacki Koło w Jaśle
- Oddział Rejonowy Polski Czerwony Krzyż
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jaśle

- Fundacja Rozwoju Powiatu Jasielskiego
- Jasielskie Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Jaśle
- Stowarzyszenie „Twój Potencjał"
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Dorosłych „ADSUM"
- Jasielskie Towarzystwo Oświatowe
- Podkarpackie Stowarzyszenie Pomocna Dłoń
- Fundacja „Wyrównane Szanse"
- Jasielskie Stowarzyszenie Sportowe
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Jaślanie"
- Jasielskie Stowarzyszenie „Consensus"
- Jasielskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców
- Stowarzyszenie Inicjatyw Młodzieżowych „Młode Miasto"
- Stowarzyszenie „Ochrona Zdrowia" w Jaśle
- Ochotnicze Straże Pożarne działające na terenie gmin

Jak wynika ze sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle z 2013 i 2014 roku, część powyższych instytucji pozarządowych współrealizowały cele zawarte w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2008 - 2015.

Placówki oświatowe we współpracy z instytucjami pozarządowymi powinny podjąć działania mające na celu propagowanie wśród najmłodszych mieszkańców wiedzy na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, przemocą, a także używaniem komputera i internetu. Wskazane jest, by oddziaływania profilaktyczne były skierowane nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do rodziców, opiekunów i nauczycieli. Organizacje pozarządowe uczą zasad współpracy oraz partnerstwa pomiędzy interesariuszami. Działalność instytucji z sektora NGO zwiększa kapitał kulturowy, społeczny oraz ekonomiczny danego regionu, a także propaguje ideę deliberacji i partycypacji wśród społeczeństwa.

Kultura, sport i rekreacja

Kultura odgrywa istotną rolę w życiu społeczeństw; ma determinujący wpływ na ich rozwój. Kultura ma różne wymiary: duchowy, materialny oraz społeczny. Pełni funkcję socjalizującą i kształtującą osobowość jednostki, ustanawia hierarchię wartości – wskazuje, co jest godne uznania i naśladowania, określa wzorce w architekturze, sztuce i muzyce, umożliwia rozwój społeczny. Warto przyjrzeć się podstawowym wskaźnikom statystycznym dotyczącym aktywności w sferze kultury i sportu.

W powiecie jasielskim istnieje 25 placówek bibliotecznych (łącznie z filiami). Obecnie 11 obiektów ma przystosowane wejścia dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, a
3 lokale posiadają udogodnienia wewnątrz budynków. 2 obiekty przystosowane są dla użytkowników niewidzących i słabo widzących. Łączna liczba pracowników bibliotek zatrudnionych w 2014 roku wynosi 68. Ludność przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w 2014 roku (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej) wyniosła 3113. Na 1000 ludności w powiecie jasielskim przypada 165 czytelników. Średnia liczba wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach to 20 (dane: 2014 rok).

Wskaźniki	2011	2012	2013	2014
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	3047	3126	3205	3113
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	162	165	170	165
Muzeum: Zwiedzający muzea i oddziały	50729	54793	43040	45848
Imprezy organizowane przez działalność domów/ ośrodków kultury ogółem	317	441	506	455
Uczestnicy imprez organizowanych przez działalność domów/ ośrodków kultury	-	-	19600	35900
Zespoły artystyczne	34	46	52	38
Członkowie zespołów artystycznych	453	473	574	470
Koła (kluby)	82	86	100	75
Członkowie kół (klubów)	1079	1471	1489	1152

Tab.18. Wskaźniki dotyczące kultury i sztuki (działalność bibliotek, domów, ośrodków kultury i świetlic) w powiecie jasielskim. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Wartości powyższych wskaźników związane są z działalnością domów kultury oraz innych ośrodków kulturowych zlokalizowanych na terenie powiatu. Na terenie powiatu funkcjonują dwa muzea. W 2014 roku na terenie powiatu jasielskiego odbyło się łącznie 455 imprez o charakterze kulturowym, w których uczestniczyło ogółem 35900 osób. Liczba uczestników w tego typu imprezach jest znacznie wyższa niż to miało miejsce w 2013 roku. Jak wynika z danych GUS, na terenie powiatu obecnie funkcjonuje 38 zespołów artystycznych, do których przynależy łącznie 470 osób. Obecna liczba zespołów i członków jest niższa w porównaniu do lat poprzednich. Dodatkowo w powiecie jasielskim w 2014 roku istniało 75 kół (klubów), do których przynależało łącznie 1152 członków. Na terenie powiatu działają dwa zespoły teatralne, 11 zespołów muzyczno-instrumentalnych, 8 zespołów wokalnych i chórów, 12 zespołów folklorystycznych (ludowe, pieśni, tańca, kapele), 5 zespołów tanecznych.

Wskaźniki	2010 rok	2012 rok	2014 rok
Kluby	59	57	56
Członkowie	3693	3576	3779
Ćwiczący ogółem	3355	3480	3654
Ćwiczący mężczyźni	2527	2660	2852
Ćwiczący kobiety	828	820	802
Ćwiczący do lat 18 ogółem	2425	2432	2623
Ćwiczący do lat 18 chłopcy	1701	1769	1909
Ćwiczący do lat 18 dziewczęta	724	663	714
Instruktorzy sportowi	96	80	85
Sekcje sportowe	51	48	33

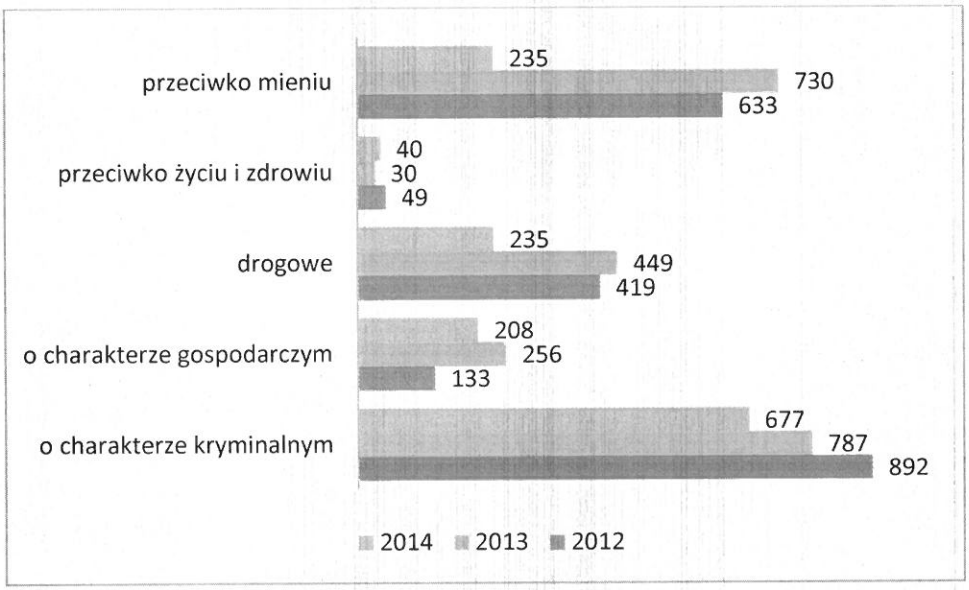
Tab.19. Wskaźniki dotyczące sportu i rekreacji w powiecie jasielskim. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższa tabela przedstawia wskaźniki dotyczące aktywności sportowych i rekreacyjnych podejmowanych przez mieszkańców powiatu jasielskiego. W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 56 klubów sportowych, do których łącznie przynależało 3779 osób. Jak wynika z powyższych danych, w 2014 roku liczba osób podejmujących aktywność fizyczną jest większa w porównaniu do 2010 roku zarówno w grupie osób dorosłych jak i młodzieży do lat 18. W obydwu tych grupach wiekowych mamy do czynienia ze zdecydowaną przewagą mężczyzn zaangażowanych w zajęcia sportowe.

Należy pamiętać, że aktywność fizyczna jest bardzo ważna, szczególnie w okresie rozwoju młodego człowieka. Szkoła to miejsce, które nie tylko przekazuje wiedzę o sporcie i zdrowych nawykach, ale uczy zasad współzawodnictwa. Konieczne jest, by placówki oświatowe dostosowały ofertę programową z zakresu wychowania fizycznego do potrzeb i zainteresowań najmłodszych. Zasady funkcjonujące w grach zespołowych są niezbędne dla kształtowania się pozytywnych postaw, co z kolei zapobiega aktom wandalizmu i niestosownym zachowaniom przejawianym przez młodzież. Ofertę należałoby poszerzyć o propozycje skierowaną do dorosłych mieszkańców oraz osób niepełnosprawnych. Zdaniem mieszkańców, w powiecie jasielskim mamy do czynienia z niedoborem odpowiedniej bazy sportowej oraz ośrodków kulturowych. Instytucje i podmioty odpowiedzialne za organizację imprez o charakterze kulturalnym powinny w dalszym ciągu kontynuować prowadzenie kalendarza wydarzeń oraz dążyć do zapewnienia dostatecznej ilości ofert kulturowych mieszkańcom powiatu.

Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jednym ze zjawisk społecznych, które wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Poczucie bezpieczeństwa na danym terenie wpływa na decyzje osiedleńcze osób zainteresowanych. Pojęcie bezpieczeństwa publicznego zdaniem Joanny Filaber w prawie administracyjnym nie zostało zdefiniowane w sposób dokładny.[34] Należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa jest jedną z najważniejszych funkcji jakie powinno wypełnić państwo. Bezpieczeństwo publiczne „to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólno-przyjęte normy postępowania. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny jak i zewnętrzny, czyli mieszczą się tu ingerencje ze strony innych podmiotów państwowych w sprawy wewnętrzne, a także wewnętrzne konflikty i napięcia społeczne. Często przestępczość zakłóca ten ład, co rodzi w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości i braku kontroli państwa nad tym zjawiskiem."[35] Według danych Komendy Powiatowej Policji w Jaśle, powiat jasielski to jeden z najbardziej bezpiecznych powiatów w województwie podkarpackim.[36]

[34] http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/34474/016.pdfdostęp on-line: 14.02.2015 r.
[35] http://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo_publiczne
[36] http://www.terazjaslo.pl/2013/02/informacja-komendy-powiatowej-policji-w-jasle-na-temat-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego-w-powiecie-jasielskim-w-2013-roku/

Wykres nr.26. Struktura przestępstw w powiecie jasielskim w latach 2012-2014r. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

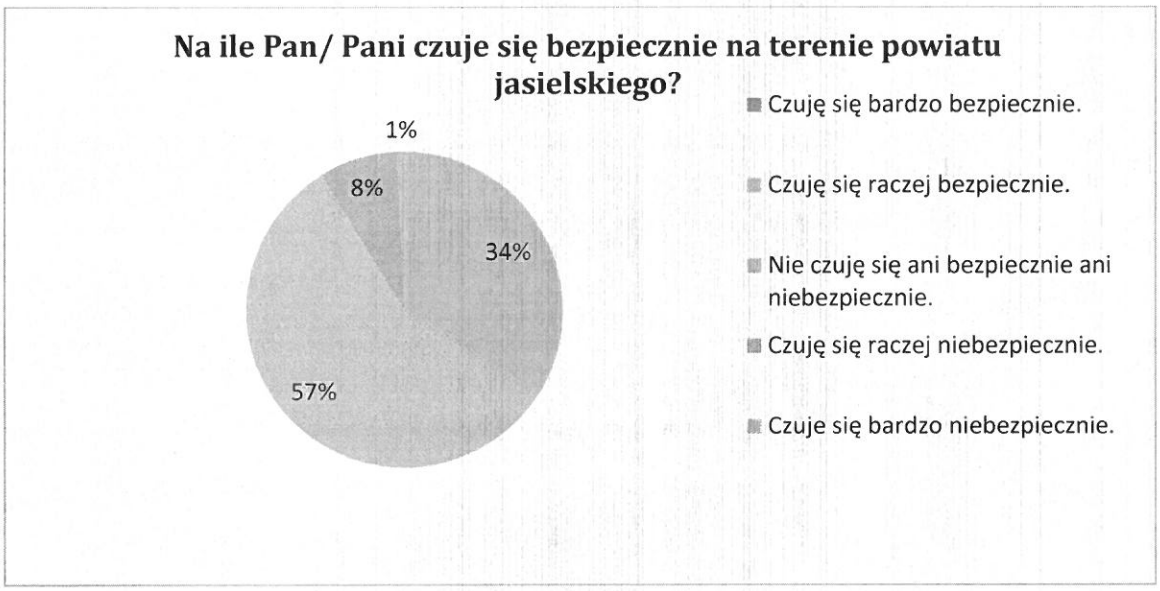
Jak wynika z powyższych danych, liczba przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu w 2014 jest niższa w porównaniu do lat poprzednich. Najwięcej przestępstw popełnionych w powiecie jasielskim miało charakter kryminalny.

Wykres nr.27. Wskaźnik wykrywalności przestępstw.

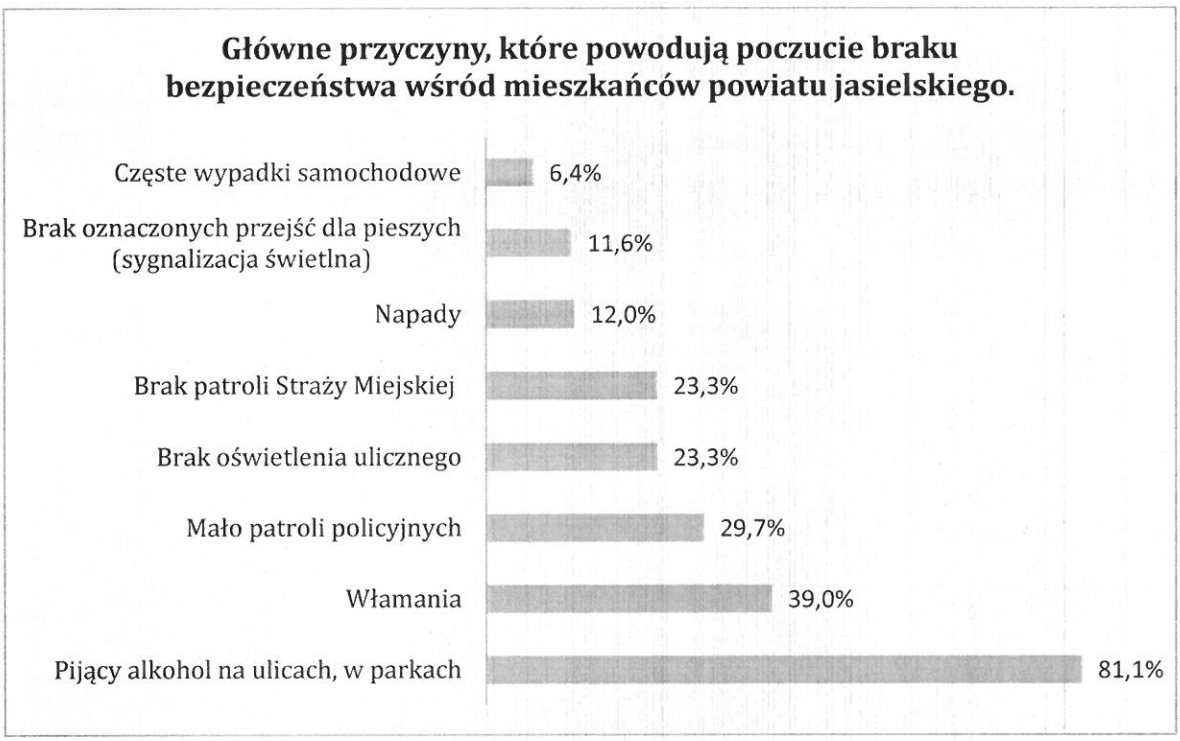
Powyższy wykres przedstawia wskaźnik wykrywalności przestępstw na terenie powiatu jasielskiego. W przypadku przestępstw drogowych, wykrywalność wyniosła 99,6%, o charakterze gospodarczym- 90%, o charakterze kryminalnym- 62%.

Bezpieczeństwo publiczne to zagadnienie, które również chcieliśmy zbadać w trakcie realizacji badań ankietowych.

Wykres nr.28. Poczucie bezpieczeństwa na terenie powiatu.

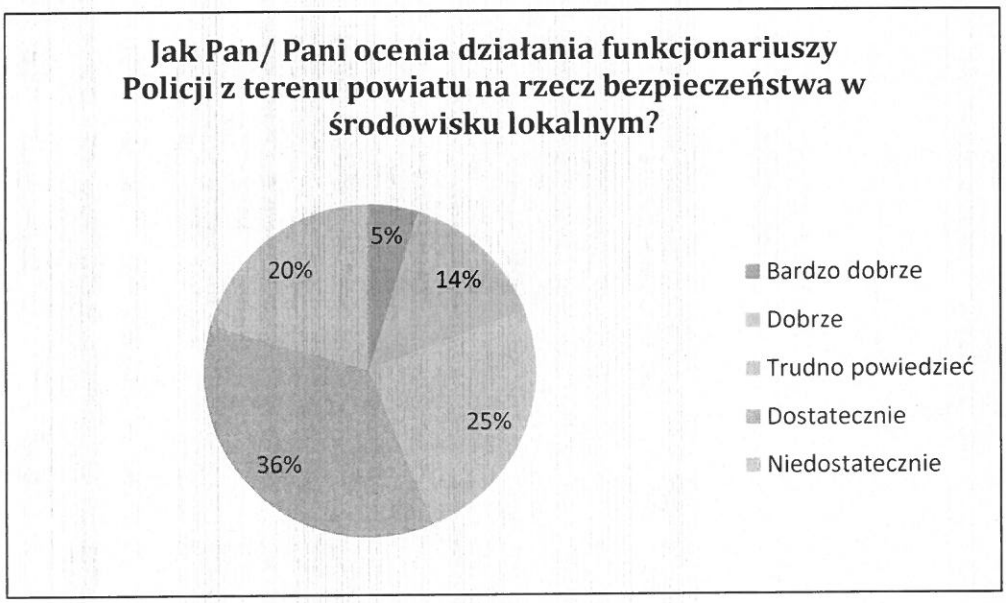
Respondentów zapytano o to, czy czują się bezpiecznie na terenie powiatu. 34% ankietowanych odpowiedziało, że czuje się bezpiecznie, 57% wskazało, że nie czuje się ani bezpiecznie ani niebezpiecznie, natomiast 9% badanych czuje się raczej niebezpiecznie oraz bardzo niebezpiecznie.

Wykres nr.29. Przyczyny powodujące poczucie braku bezpieczeństwa na terenie powiatu w opinii respondentów.

Respondenci zostali zapytani o to, jakie ich zdaniem są główne przyczyny, które powodują poczucie braku bezpieczeństwa wśród mieszkańców powiatu jasielskiego. W tym pytaniu można było zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi. Jak wynika z powyższego wykresu, do głównych przyczyn poczucia braku bezpieczeństwa wśród mieszkańców, ankietowali w przeważającej liczebności zaliczyli pijących alkohol na ulicach oraz w parkach. Znaczny odsetek badanych obawia się włamań oraz za istotny problem na terenie powiatu uważa brak oświetlenia ulicznego i niedostatek patroli policyjnych.

W ostatnim pytaniu respondentów poproszono o ocenę działań funkcjonariuszy policji z terenu powiatu na rzecz bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. 1/5 mieszkańców odpowiedziała, że są one niedostateczne, 1/5 ankietowanych stwierdziła, że są dobre oraz bardzo dobre, natomiast 1/3 oceniła je jako dostateczne. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia poniższy wykres.

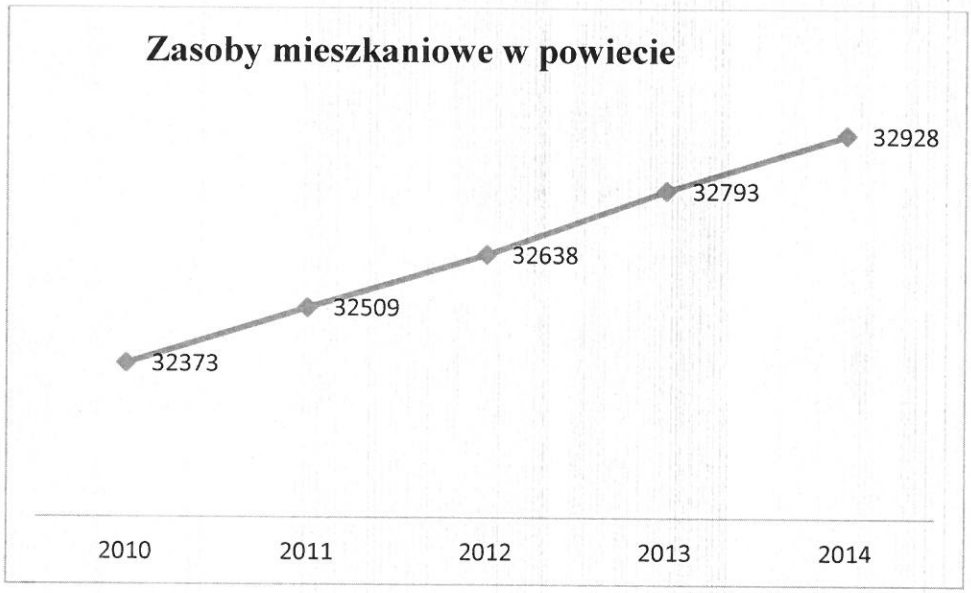

Wykres nr 30. Ocena działań funkcjonariuszy policji.

Bezpieczeństwo publiczne to jeden z elementarnych aspektów, który składa się na ocenę jakości życia w danej miejscowości oraz jest brany pod uwagę w trakcie podejmowania decyzji o osiedleniu się lub inwestycjach. Instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo w powiecie poprawnie identyfikują oraz reagują na zagrożenia, które występują na badanym obszarze. Bezpieczeństwo publiczne dotyczy również sytuacji panującej w szkołach, dlatego warto sprawdzić, czy młodzież i dzieci uczęszczające do szkół zlokalizowanych na terenie powiatu, czują się bezpiecznie w szkołach.

Infrastruktura mieszkaniowa

Według statystyk Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku w powiecie jasielskim istniało ogółem 32938 mieszkań (12891 w miastach, 20037 na wsi). Ogólna liczba mieszkań w ciągu ostatnich lat sukcesywnie wzrastała (wzrost o 555 mieszkań od 2010 roku).

Wykres nr 31. Zasoby mieszkaniowe w powiecie w latach 2010-2014.

Jak wynika z danych z 2014 roku, 97,9% mieszkań w miastach było wyposażonych w wodociąg, 96,3%- w łazienkę, 84,3% w centralne ogrzewanie. Statystyki te są niższe w przypadku mieszkań zlokalizowanych na wsiach powiatu jasielskiego- 87,2% mieszkań na wsiach jest wyposażonych w wodociąg, 81,3% w łazienkę, 62,6% w centralne ogrzewanie.[37]

Łączna liczba izb wynosi 134997, a całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań to 2651047m^2. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 80,5m^2, natomiast

[37] GUS 2014

przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę jest równa 23m^2. Na 1000 mieszkańców powiatu przypada 285 mieszkań. W zasobach mieszkaniowych miasta znajduje się 378 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 15355m^2. W powiecie znajduje się 128 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 3414m^2. W 2013 roku miały miejsce 4 toczące się w sądzie postępowania eksmisyjne z lokali mieszkalnych w zasobach gminnych. Statystyki te warto skonfrontować z danymi dla województwa podkarpackiego. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w województwie wynosi 80,9 m^2, średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w województwie podkarpackim wynosi 24,4 m^2, natomiast liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców województwa wynosi 301.

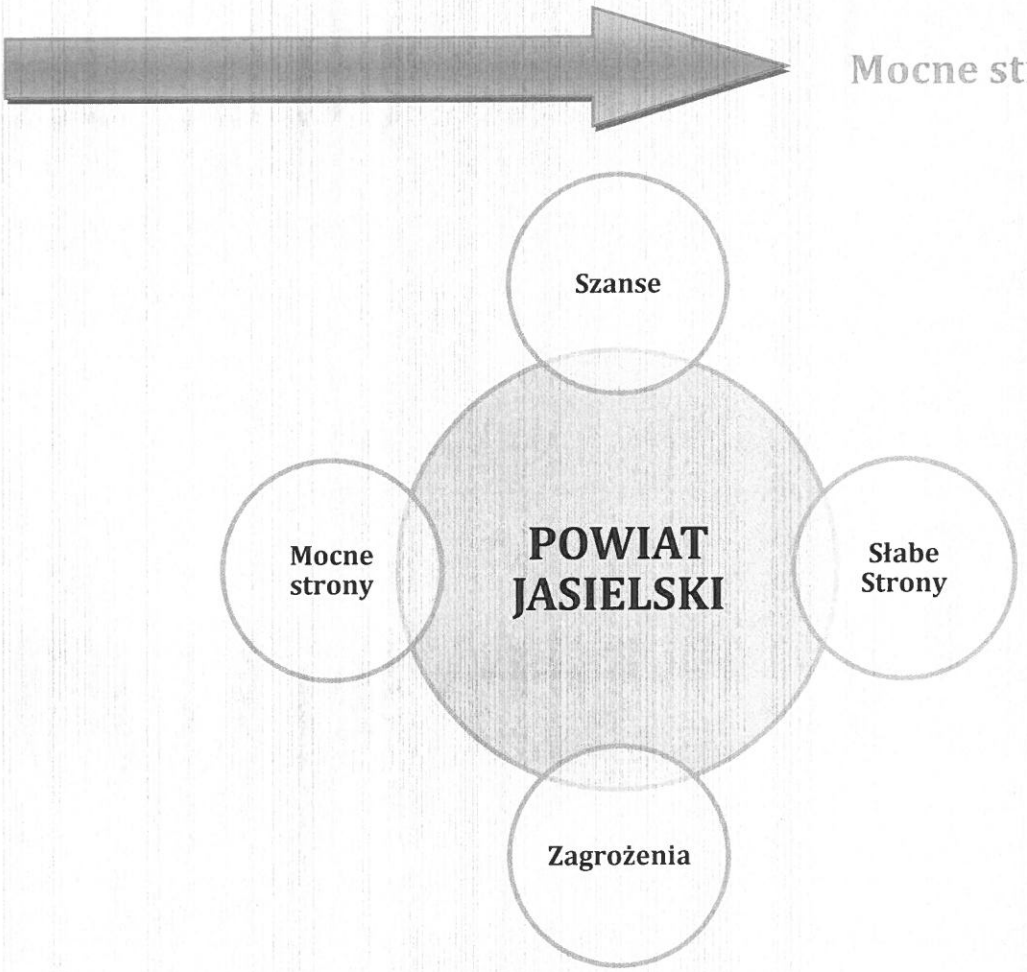
Na terenie powiatu jasielskiego znajduje się 14 turystycznych obiektów noclegowych (całoroczne), w tym dwa hotele. Łączna suma miejsc noclegowych wynosi 780 (hotele-66). W 2014 roku z udzielono noclegów ponad 10 000 osobom.

Władze lokalne w kolejnych latach wdrażania strategii powinny zwiększyć dostęp do lokali socjalnych oraz mieszkań chronionych, co jest jednoznaczne z polityką wspierania rodziny oraz ofiar przemocy. Uczestnicy konsultacji społecznych zgłaszali potrzebę otworzenia hostelu na terenie powiatu, do którego mogłyby być przenoszone rodziny w kryzysowej sytuacji; władze lokalne winny uwzględnić w swoich dalszych działaniach ową sugestię. Trudną sytuację mieszkaniową posiadają osoby, które opuszczają rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą. Wskazane jest utworzenie mieszkań chronionych dla tej grupy osób.

Powiat jasielski posiada potencjał turystyczny. Należy zwiększyć dostępność i promocję infrastruktury noclegowej zlokalizowanej na tym terenie.

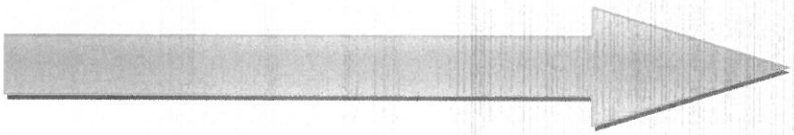
Analiza szans, zagrożeń, mocnych oraz słabych stron powiatu jasielskiego

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty oraz miasta. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do szeroko rozumianych kwestii społecznych w powiecie jasielskim.

— Wiele dobrych inicjatyw w powiecie
— Wysoka świadomość mieszkańców powiatu na temat problemów grup społecznych m.in. osób niepełnosprawnych, seniorów, osób uzależnionych
— Atrakcyjne położenie powiatu umożliwiające seniorom aktywne spędzanie wolnego czasu
— Funkcjonowanie Oddziału Geriatrycznego w Szpitalu w Jaśle oraz Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Jaśle

- Wysoka świadomość władz samorządowych o problemach i potrzebach osób niepełnosprawnych
- Utworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w grudniu 2015 roku, poprzez utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej
- Wzrost liczby obiektów publicznych i kulturowych przystosowanych dla osób niepełnosprawnych ruchowo
- Funkcjonowanie miejsc na terenie powiatu przystosowanych do organizacji spotkań osób niepełnosprawnych
- Współpraca instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi
- Wielość organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- Sprawnie funkcjonujące ośrodki pomocy społecznej
- Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (w strukturach PCPR w Jaśle)
- Dostarczanie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego osobom potrzebującym
- Realizacja programów przeciwdziałających przemocy domowej
- Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży w zakresie przemocy domowej
- Promocja pieczy zastępczej poprzez akcje promujące i zachęcające do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
- Opracowanie diagnozy występowania zjawiska przemocy wśród uczniów szkół z terenu powiatu jasielskiego
- Warsztaty, akcje profilaktyczne oraz treningi zastępowania agresji skierowane do uczniów z terenu powiatu
- Świadomość powagi problemu uzależnień wśród mieszkańców powiatu
- Działające na terenie powiatu Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Niewielka liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem uzależnienia
- Cykliczne spotkania profilaktyczne w szkołach dotyczące problemu uzależnień
- Malejący odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne
- Rosnąca liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON
- Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle z pracodawcami
- Systematyczne ulepszanie instrumentów rynku pracy
- Funkcjonowanie Klubu Pracy- motywowanie osób bezrobotnych do podjęcia pracy
- Sprawna komunikacja pomiędzy PUP i OPS (wdrożenie SEPI)
- Duży kapitał turystyczno - kulturowy powiatu (wielość zabytków, natury itp.)
- Wysoki potencjał lokalnych przedsiębiorstw

Słabe strony

- Niekorzystne prognozy demograficzne

- Brak widocznej integracji i wzajemnej pomocy pomiędzy seniorami i młodszymi mieszkańcami
- Niewystarczająca ilość miejsc na Oddziale Geriatrycznym w Szpitalu Specjalistycznym w Jaśle
- Problem opieki zdrowotnej w ocenie osób badanych
- Brak opracowanej spójnej polityki senioralnej
- Problem niepełnosprawności wśród osób starszych
- Niewystarczająca ilość miejsc w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Jaśle
- Osoby niepełnosprawne jako jedna z grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym w opinii badanych mieszkańców
- Niewystarczająca liczba ofert pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych
- Wzrost liczby niepełnosprawnych mieszkańców (wzrost udziału osób starszych w populacji powiatu)
- Niewystarczająca liczba miejsc przeznaczonych do spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne
- Problemy mieszkaniowe osób opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą
- Brak mieszkań chronionych
- Brak hostelu na terenie powiatu dla osób doznających przemocy domowej
- Niewystarczająca pomoc prawna i psychologiczna dla ofiar przemocy domowej na terenie gmin zlokalizowanych na terenie powiatu
- Niewystarczająca wiedza mieszkańców na temat prowadzonych działań w obszarze zwalczania zjawiska przemocy
- Znaczny odsetek mieszkańców, którzy znają w swoim otoczeniu osobę doznającą przemocy domowej
- Brak wystarczającej liczby zatrudnionych psychologów w szkołach zlokalizowanych na terenach gmin
- Brak całodobowych ośrodków dla osób doświadczających przemocy
- Niedostateczna ilość kampanii wśród uczniów dotyczących reagowania na przemoc, zgłaszanie aktów przemocy oraz informowanie służb porządkowych o zaistniałej potrzebie interwencji.
- Niewystarczająca liczba działań skierowanych do osób współuzależnionych, DDA
- Niechęć mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym do udziału w programach pomocowych
- Korelacja nadużyć alkoholu ze stosowaniem przemocy domowej
- Brak podejścia systemowego do problemu uzależnienia
- Wysoki odsetek osób bezrobotnych z terenów wiejskich

- Wysoki odsetek osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia
- Jednokierunkowa emigracja zarobkowa mieszkańców (zagraniczna i wewnętrzna)
- Odpływ młodzieży dobrze wykształconej
- Niedostosowanie zawodowe części mieszkańców do lokalnego rynku pracy
- Niewystarczająca promocja walorów turystycznych powiatu w internecie
- Niewystarczająca liczba ofert pracy dostosowanych do osób niepełnosprawnych
- Niedostateczna infrastruktura w postaci żłobków przekładająca się na aktywność zawodową kobiet
- Osłabienie więzi rodzinnych poprzez zagraniczną emigrację zarobkową członków rodzin
- Utrudniony dojazd do pracy mieszkańców Jasła- słabo funkcjonująca komunikacja miejska

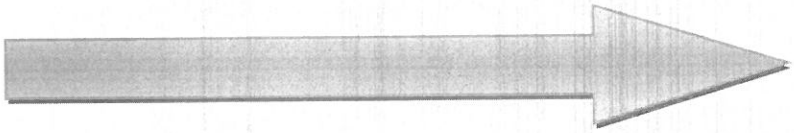

Szanse

- Więcej inicjatyw ogólnopowiatowych w mniejszych gminach
- Wzrost liczby Klubów Seniora na terenie gmin powiatu
- Zorganizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych
- Poprawa warunków leczniczych
- Większy dostęp do rehabilitacji osób starszych
- Wyeliminowanie barier funkcjonalnych i architektonicznych
- Realizacja polityki senioralnej

- Wzrost aktywności fizycznej wśród osób starszych
- Rozwój infrastruktury Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Jaśle
- Więcej inicjatyw ogólnopowiatowych i gminnych skierowanych do osób niepełnosprawnych
- Wzrost liczby obiektów przystosowanych do osób niepełnosprawnych w celu organizacji czasu wolnego tej grupy
- Całkowita eliminacja barier transportowych
- Większa świadomość społeczna dzieci i młodzieży w kwestii niepełnosprawności
- Niższy poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych
- Stopniowa niwelacja zjawiska ubóstwa wykluczenia i marginalizacji w grupie osób niepełnosprawnych
- Dostęp do finansowania inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością ze środków funduszy strukturalnych
- Wzrost dostępu do specjalistycznej opieki medycznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych
- Ułatwienia instytucjonalne- możliwość zrealizowania zobowiązań formalnych on-line
- Zmniejszenie skali problemu przemocy w rodzinie
- Rozwój działalności psychoedukacyjnej dla sprawców przemocy
- Wzrost liczby mieszkań chronionych
- Poprawa sytuacji osób opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą
- Dalsza realizacja istniejących programów
- Wsparcie dla pracy asystentów rodziny
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
- Rozwój istniejących struktur Ośrodka Interwencji Kryzysowej i prowadzonej przez niego działalności
- Współpraca placówek oświatowych z instytucjami pozarządowymi
- Profilaktyka uzależnień od początku edukacji
- Zmiana postaw społecznych w kwestii picia alkoholu i uzależnienia od narkotyków
- Skutecznie funkcjonujące grupy wsparcia jako metoda terapeutyczna
- Rozbudowa ośrodka dla niepełnosprawnych intelektualnie
- Wsparcie dla osób współuzależnionych, DDA
- Zmniejszająca się liczba młodych osób sięgających po substancje psychoaktywne
- Wyeliminowanie problemu dopalaczy na terenie powiatu
- Wzmożona kontrola punktów sprzedaży alkoholu i tytoniu- całkowity brak możliwości zakupu alkoholu i papierosów przez osoby niepełnoletnie
- Dalszy spadek poziomu bezrobocia
- Niski odsetek osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin o niskich dochodach
- Utworzenie rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego
- Spadek liczby beneficjentów Ośrodków Pomocy Społecznej

- Rozwój agroturystyki
- Rozwój postaw proprzedsiębiorczych
- Dalszy rozwój systemu współpracy między instytucjami na rzecz walki z bezrobociem
- Zapobiegnięcie bezrobociu i ubóstwu wielopokoleniowemu, poprzez dotarcie do dzieci z rodzin dotkniętych tymi problemami
- Rozwój idei opartych na ekonomii społecznej

Zagrożenia

- Seniorzy w mniejszych gminach wykluczeni społecznie
- Rosnąca liczba niepełnosprawnych wśród seniorów
- Rosnący problem depresji wśród seniorów
- Niemożność pozyskania środków finansowych na realizację programów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych (niedostateczna ilość środków zewnętrznych-krajowych oraz UE)
- Brak akceptacji środowiska lokalnego wobec osób starszych i/ lub niepełnosprawnych
- Niewystarczająca ilość środków zewnętrznych na realizację działań w zakresie wsparcia osób starszych
- Brak zainteresowania lokalnymi działaniami przez osoby starsze
- Zubożenie osób starszych (niskie świadczenia emerytalno-rentowe)
- Pogłębiający się problem wykluczenia i ubóstwa osób niepełnosprawnych
- Brak akceptacji ze strony środowiska lokalnego - stygmatyzacja osób niepełnosprawnych ruchowo i umysłowo
- Niska świadomość dzieci i młodzieży w kwestii niepełnosprawności
- Niedostateczna ilość środków zewnętrznych na realizację potrzeb osób niepełnosprawnych
- Trudności w przystosowaniu lokali i obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo
- Trudność w znalezieniu odpowiednio wykwalifikowanej kadry opiekuńczej dla osób niepełnosprawnych
- Niechęć osób niepełnosprawnych do wzięcia udziału w lokalnych inicjatywach
- Ukrywanie zjawiska przemocy domowej
- Wzrost agresji rówieśniczej
- Narażenie ofiar przemocy na dalsze przebywanie ze sprawcą przemocy lub osobą stosującą przemoc
- Rozpad rodzin i więzi rodzinnych
- Brak zainteresowania terapią przez osoby, które stosują przemoc
- Nieefektywne oddziaływania profilaktyczne

- Niechęć grup uzależnionych do partycypacji w spotkaniach terapeutycznych
- Niechęć grup współuzależnionych do partycypacji w spotkaniach terapeutycznych
- Rosnący odsetek osób uzależnionych
- Nieograniczony dostęp do substancji psychoaktywnych
- Wzrost zjawiska ubóstwa i przemocy w rodzinie
- Brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców
- Rosnące zainteresowanie narkotykami i dopalaczami
- Niestosowanie się do zakazu sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim
- Pogorszenie kontaktu rodziców z dziećmi
- Coraz niższy wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- Coraz więcej osób pijących alkohol w obrębie sklepów
- Picie alkoholu jako najpopularniejsza forma spędzania czasu wolnego
- Brak poprawy w obszarze komunikacji i transportu zapewniającej dobry dojazd mieszkańców terenów wiejskich do Jasła
- Pogłębiające się zjawisko bierności zawodowej osób młodych- rosnący odsetek młodzieży NEET
- Brak możliwości aktywizacji zawodowej osób z trudną sytuacją na rynku pracy- długotrwale bezrobotni, uzależnieni
- Niewielka liczba ofert pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych
- Brak zainteresowania pracodawców osobami 50+
- Brak nowych inwestycji na terenie powiatu
- Pogłębianie się zjawiska wyuczonej bezradności i dziedziczenia biedy
- "Uzależnienie" beneficjentów od finansowych form pomocy
- Wzrost zjawiska eurosieroctwa, dalsze osłabienie więzi rodzinnych poprzez emigracje zarobkową członków rodzin
- Pogłębianie się zjawiska wykluczenia i ubóstwa rodzin
- Trudna sytuacja osób opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą

Założenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 -2022

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz zapoznaniu się z sytuacją społeczną w powiecie jasielskim, przyjęte zostały działania priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w powiecie. Głównymi działaniami w obszarze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie powiatu powinno być: przeciwdziałanie bezrobociu, wzmocnienie instytucji rodziny, wsparcie dla osób niepełnosprawnych, starszych, uzależnionych i współuzależnionych.

Priorytetowa misja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 brzmi:

POWIAT JASIELSKI POWIATEM SILNYCH RODZIN I ZINTEGROWANEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ SKUTECZNIE PRZECIWSTAWIAJĄCĄ SIĘ PRZEJAWOM MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ

Powyższe hasło jest dowodem zapotrzebowania na wypracowanie wspólnej wizji wszystkich instytucji rządowych i pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu. Cele szczegółowe oraz wynikające z nich orientacje zadań stanowią uszczegółowienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych występujących w powiecie. W niniejszym dokumencie zostały również wyznaczone cele strategiczne oraz wynikający z nich przebieg działań.

Poniższy układ przedstawia cel rozwojowy oraz cele strategiczne wyznaczające orientacje działań Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 - 2022. Cele strategiczne są zgodne z zasadą SMART. W trakcie wdrażania programów, mogą wystąpić różne problemy z celami tj.: różne strony zaangażowane w program mają często różne, sprzeczne ze sobą cele; cele są na ogół zbyt ogólnie sformułowane, można je różnie interpretować i nie wiadomo jak je mierzyć. Cele oficjalne czasem są krytykowane i same w sobie uznawane za problem. Ponadto, skutki uboczne mogą doprowadzić do upadku programu niezależnie od jego celów (spoglądanie wyłącznie na skutki zamierzone pomija kwestię skutków ubocznych zarówno pozytywnych i negatywnych).

MISJA

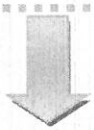
POWIAT JASIELSKI POWIATEM SILNYCH RODZIN I ZINTEGROWANEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ SKUTECZNIE PRZECIWSTAWIAJĄCĄ SIĘ PRZEJAWOM MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ

I CEL STRATEGICZNY

Aktywność zawodowa mieszkańców kluczem do poprawy sytuacji materialnej i społecznej

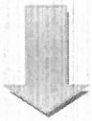
II CEL STRATEGICZNY

Seniorzy i niepełnosprawni- samodzielni, zintegrowani i aktywni

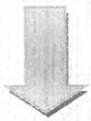
III CEL STRATEGICZNY

Wzmacnianie instytucji rodziny

IV CEL STRATEGICZNY

Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

V CEL STRATEGICZNY

Zintegrowany system współpracy między podmiotami

Aby osiągnąć cel ogólny, inaczej zwanym rozwojowym, należy skupić się na realizacji poszczególnych celów strategicznych. Aby tego dokonać, należy wypełnić szereg zadań towarzyszących celom strategicznym. Poniżej przedstawiono cele operacyjne przyporządkowane celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY

Aktywność zawodowa mieszkańców kluczem do poprawy sytuacji materialnej i społecznej

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych

- Zapewnienie wsparcia w postaci poradnictwa zawodowego
- Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy
- Realizacja usługi pośrednictwa pracy
- Inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń zawodowych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy
- Rozwój i wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych poprzez stosowanie instrumentów rynku pracy, w tym prac społecznie użytecznych
- Opracowanie, wdrażanie i realizacja programów i projektów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej m.in. osób młodych tzw. młodzieży NEET, osób powyżej 50 roku życia, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych
- Realizacja Programu Aktywizacja i Integracja w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
- Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy
- Pogłębienie współpracy publicznych służb zatrudnienia z instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i innymi uczestnikami rynku pracy zajmującymi się statutowo problematyką rynku pracy
- Rozwój form opieki nad dzieckiem do lat 3

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Wspieranie lokalnego rozwoju przedsiębiorczości

- Promocja i wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej
- Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych działających na terenie powiatu poprzez stosowanie usług i instrumentów rynku pracy

- Wsparcie powstania i rozwoju istniejących spółdzielni socjalnych i innych podmiotów ekonomii społecznej
- Realizacja programów i projektów wspierających lokalne podmioty gospodarcze

II CEL STRATEGICZNY

Seniorzy i niepełnosprawni- samodzielni, zintegrowani i aktywni

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i starszych z terenu powiatu

- Przeprowadzanie badań i diagnoz dotyczących sytuacji osób niepełnosprawnych i starszych

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym i zawodowym

- Informowanie o prawach osób niepełnosprawnych oraz formach wsparcia
- Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego, uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
- Tworzenie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego
- Organizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych
- Rozwijanie infrastruktury pomocy instytucjonalnej dla osób niepełnosprawnych
- Rozbudowa bazy dla osób niepełnosprawnych, w tym zaburzonych intelektualnie, psychicznie i niepełnosprawnych ruchowo

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi

- Realizacja poradnictwa psychologicznego, prawnego, terapii, mediacji
- Wsparcie tworzenia i funkcjonowania lokalnych grup wsparcia i grup samopomocowych

- Wsparcie osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta osoby niesamodzielnej

IV CEL SZCZEGÓŁOWY

Pomoc osobom niepełnosprawnym w ich codziennym funkcjonowaniu

- Poprawa warunków mieszkaniowych osób niepełnosprawnych poprzez: dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i technicznych - pomoc rzeczowa i finansowa
- Szkolenia z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym
- Zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych
- Mieszkania chronione/wspomagane

V CEL SZCZEGÓŁOWY

Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu zawodowym

- Promowanie wśród pracodawców zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym zatrudnienia wspomaganego
- Kontynuowanie programów wspomagających zatrudnienie osób niepełnosprawnych
- Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych

VI CEL SZCZEGÓŁOWY

Prowadzenie działań aktywizujących osoby niepełnosprawne i starsze

- Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych jak również wolontariatu osób starszych
- Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych
- Tworzenie i rozwijanie infrastruktury społecznej dla osób starszych
- Realizacja Programów Aktywności Lokalnej dla osób starszych, niepełnosprawnych

VII CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa jakości życia osób starszych

- Profilaktyka i opieka zdrowotna, promocja zdrowego stylu życia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa

VIII CEL SZCZEGÓŁOWY

Wsparcie społeczne i zawodowe osób społecznie i zawodowo zajmujących się osobami starszymi, niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi

- Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób społecznie i zawodowo pracujących z osobami starszymi
- Realizacja poradnictwa specjalistycznego dla osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi, zależnymi, niepełnosprawnymi
- Wsparcie dla osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi i zależnymi w postaci grup wsparcia i grup samopomocowych

III CEL STRATEGICZNY

Wzmacnianie instytucji rodziny

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Diagnozowanie sytuacji rodzin z terenu powiatu

- Przeprowadzanie badań i diagnoz dotyczących sytuacji rodzin.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców

- Promowanie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzin i mediacji
- Promowanie usług dla rodzin z dziećmi w tym specjalistycznych
- Tworzenie grup samopomocowych i grup wsparcia
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego
- Rozwijanie pracy z rodziną naturalną poprzez rozwój asystentury rodzin
- Realizacja gminnych programów wspierania rodziny

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Wzmacnianie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza rodziną naturalną

- Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego
- Wspieranie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i wzmacnianie systemu rodzinnej pieczy zastępczej
- Wspieranie instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych
- Utworzenie rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego

IV CEL SZCZEGÓŁOWY

Wsparcie w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem osób opuszczających pieczę zastępczą oraz inne placówki całodobowej opieki

- Rozwój bazy mieszkań chronionych dla wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej

IV CEL STRATEGICZNY

Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Diagnozowanie osób i rodzin w powiecie jasielskim znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i dotkniętych przemocą w rodzinie

- Zebranie danych dotyczących osób i rodzin w powiecie jasielskim znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej i instytucjonalnej dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym osób dotkniętych przemocą

- Zwiększenie świadomości społecznej na temat radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz zjawiska przemocy w rodzinie
- Rozszerzenie działalności OIK
- Tworzenie i wdrażanie programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programów psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
- Prowadzenie interwencji kryzysowej, specjalistycznego poradnictwa i grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
- Prowadzenie oddziaływań terapeutycznych oraz psychologicznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie
- Podnoszenie kompetencji i umiejętności kadry realizującej zadania z zakresu interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez odpowiednie kursy i szkolenia
- Opracowywanie i wdrażanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz programów promujących prawidłowe metody wychowawcze
- Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych
- Rozwój instytucjonalnej formy zapewnienia schronienia osobom znajdującym się w kryzysie, w tym ofiarom przemocy w rodzinie poprzez utworzenie hostelu (po przeprowadzeniu diagnozy potrzeb)

III CEL SZCZEGÓŁOWY

Koordynacja, wspieranie i promowanie działań w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem

- Zwiększenie świadomości środowiska lokalnego na temat zjawiska narkomanii i przestępczości, stalkingu, cyberuzależnień itp. – działania informacyjne, pogadanki w szkołach itp. oraz Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno - informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.
- Wspomaganie działalności i rozwijanie współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami oraz organizacjami zajmującymi się profilaktyką oraz terapią uzależnień.
- Rozpowszechnianie informacji o formach pomocy świadczonej osobom uzależnionym i ich rodzinom. Opracowanie i upowszechnienie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień przeznaczonych do wykorzystania przez nauczycieli oraz pracowników socjalnych.

- Zwiększenie dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin.
- Monitorowanie zjawiska narkomanii i alkoholizmu w powiecie.

V CEL STRATEGICZNY

Zintegrowany system współpracy między podmiotami

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Współpraca instytucji działających w obszarze pomocy społecznej i pieczy zastępczej

- Promocja dobrych praktyk i rozwiązań.
- Promocja i wsparcie działań zmierzających do zwiększenia aktywności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.
- Usprawnienie systemu przepływu informacji.
- Organizacja szkoleń dla kadry pomocy społecznej.
- Współpraca z mediami.

Działania, wskaźniki i prognoza kierunków działań

CEL STRATEGICZNY
Aktywność zawodowa mieszkańców kluczem do poprawy sytuacji materialnej i społecznej

I CEL SZCZEGÓŁOWY
Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych

Działanie	Wskaźniki monitorujące	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Prognoza
1. Zapewnienie wsparcia w postaci poradnictwa zawodowego	- liczba osób objętych poradnictwem zawodowym - liczba porad indywidualnych i grupowych - liczba indywidualnych i grupowych informacji zawodowych - liczba osób objętych badaniami testowymi predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych	PUP w Jaśle	Wzrost liczy osób objętych poradnictwem zawodowym oraz wzrost liczby porad indywidualnych i grupowych. Wzrost liczby osób objętych badaniami testowymi predyspozycji, zainteresowań, uzdolnień. Właściwe dopasowanie ofert pracy do beneficjentów.
2. Inicjowanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy	- liczba zrealizowanych szkoleń - liczba osób biorących udział w szkoleniach	PUP w Jaśle	Wzrost liczby osób posiadających umiejętność w poszukiwaniu pracy, tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. Wzrost perspektyw zawodowych.
3. Realizacja usługi pośrednictwa pracy	- liczba pozyskanych ofert pracy - liczba wydanych skierowań do pracy - liczba zorganizowanych giełd pracy ułatwiających osobom bezrobotnym kontakt z pracodawcami - liczba osób bezrobotnych biorących udział w giełdach pracy - liczba upowszechnionych ofert pracy krajowych i zagranicznych tzw. EURES - liczba sporządzonych Indywidualnych Planów Działania w celu określenia ścieżki zawodowej	PUP w Jaśle, OHP	Rozwój usług pośrednictwa pracy przejawiający się we wzroście pozyskanych ofert pracy, wydanych skierowań do pracy. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione. Możliwość stałego zatrudnienia.

			Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych.
4.Inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń zawodowych dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy	- liczba zrealizowanych szkoleń - liczba osób biorących udział w szkoleniach	PUP w Jaśle, Instytucje szkoleniowe	Wzrost liczby szkoleń oraz uczestników szkoleń. Przekwalifikowanie zawodowe. Wzrost liczby osób, które uzyskały ofertę pracy z lokalnego rynku pracy. Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych. Możliwość stałego zatrudnienia. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione.
5. Rozwój i wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych poprzez stosowanie instrumentów rynku pracy, w tym prac społecznie użytecznych	- ilość stosowanych instrumentów rynku pracy - liczba osób objętych aktywizacją zawodową	PUP w Jaśle	Wzrost liczby osób, które zostały zaktywizowane zawodowo. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione. Możliwość stałego zatrudnienia.
6. Opracowanie, wdrażanie i realizacja programów i projektów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej m.in. osób młodych tzw. młodzieży NEET, osób powyżej 50 roku życia, osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych	- liczba programów finansowanych ze środków Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - liczba osób uczestniczących w programach - wysokość wykorzystanych środków na realizację programów - liczba projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego - liczba osób uczestniczących w projektach - wysokość wykorzystanych środków na realizację projektów	PUP w Jaśle	Wzrost liczby realizowanych programów ze środków PFRON i Funduszu Pracy. Wzrost aktywizacji zawodowej wśród młodzieży NEET, osób powyżej 50 roku życia, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione. Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych. Możliwość stałego zatrudnienia.

7. Realizacja Programu Aktywizacja i Integracja w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	- liczba zrealizowanych Programów Aktywizacja i Integracja - liczba osób skierowanych w ramach PAI	PUP w Jaśle, OPS-y	Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych. Możliwość stałego zatrudnienia
8. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy	- sporządzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych - liczba bezrobotnych absolwentów zarejestrowanych w ewidencji PUP z poszczególnych szkół zawodowych i kierunków kształcenia	PUP w Jaśle, Wydział Edukacji /Starostwo Powiatowe, Dyrektorzy szkół, Gminy	Możliwość stałego zatrudnienia.
9. Pogłębienie współpracy publicznych służb zatrudnienia z instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i innymi uczestnikami rynku pracy zajmującymi się statutowo problematyką rynku pracy	- liczba podmiotów działających na terenie powiatu zajmującymi się problematyką rynku pracy - rodzaje udzielonej pomocy i wsparcia - liczba zorganizowanych targów pracy - liczba udzielonych informacji w zakresie oferowanych form wsparcia	PUP w Jaśle, OPS-y, OHP, organizacje pozarządowe, Media, Gminy	Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione.
10. Rozwój form opieki nad dzieckiem do lat 3	- liczba żłobków -liczba miejsc w żłobkach	Gminy	Wzrost liczby żłobków oraz miejsc w żłobkach. Aktywizacja zawodowa kobiet biernych zawodowo z powodu opieki nad dzieckiem.

CEL STRATEGICZNY
Aktywność zawodowa mieszkańców kluczem do poprawy sytuacji materialnej i społecznej

II CEL SZCZEGÓŁOWY
Wspieranie lokalnego rozwoju przedsiębiorczości

Działanie	Wskaźniki monitorujące	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Prognoza
1. Promocja i wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej	- liczba przyznanych jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej - liczba osób bezrobotnych, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą	PUP w Jaśle	Wzrost zainteresowania prowadzeniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców powiatu. Wzrost liczby przedsiębiorstw na terenie powiatu. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione.
2.Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych działających na terenie powiatu poprzez stosowanie usług i instrumentów rynku pracy	- rodzaje usług i instrumentów rynku pracy możliwych do zastosowania wobec podmiotów gospodarczych - liczba podmiotów gospodarczych, wobec których zastosowano usługi i instrumenty rynku pracy	PUP w Jaśle	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione.
3.Wsparcie powstania i rozwoju istniejących spółdzielni socjalnych i innych podmiotów ekonomii społecznej	- liczba przyznanych środków na podjęcie działalności na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych - liczba założonych spółdzielni socjalnych - liczba podpisanych umów w sprawie finansowania ze środków FP opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za członków spółdzielni socjalnej tzw. zatrudnienie wspierane w spółdzielniach socjalnych - liczba utworzonych KIS, CIS	PUP w Jaśle	Wzrost znaczenia ekonomii społecznej na terenie powiatu Integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
4.Realizacja programów i projektów wspierających lokalne podmioty gospodarcze	- liczba programów finansowanych ze środków Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - wysokość wykorzystanych środków na realizację programów - liczba projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego - wysokość wykorzystanych środków na realizację projektów	PUP w Jaśle	Wzrost liczby realizowanych projektów Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, w tym osoby niepełnosprawne Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób, które zostały zatrudnione

CEL STRATEGICZNY Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni			
I CEL SZCZEGÓŁOWY Diagnozowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i starszych z terenu powiatu			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Przeprowadzanie badań i diagnoz dotyczących sytuacji osób niepełnosprawnych i starszych	– liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego – liczba przeprowadzonych badań, – liczba sporządzonych diagnoz.	PPP w Jaśle, Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Jaśle, podmioty lecznicze	Wzrost liczby przeprowadzonych badań i diagnoz Efektywna i szczegółowa diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych z powiatu na koniec okresu realizacji strategii Wzrost świadomości władz lokalnych na temat problemów osób niepełnosprawnych

CEL STRATEGICZNY Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni			
II CEL SZCZEGÓŁOWY Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym i zawodowym			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Informowanie o prawach osób niepełnosprawnych oraz formach wsparcia	– liczba udzielonych informacji,	PCPR w Jaśle, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle, OPS-y, organizacje pozarządowe	Wzrost świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie praw i form wsparcia im przysługujących.
2. Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego, uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	– liczba i rodzaj udzielonego dofinansowania, – liczba osób, którym udzielono dofinansowania	PFRON, PCPR w Jaśle, organizacje pozarządowe	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych. Aktywizacja osób niepełnosprawnych.
3.Tworzenie wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego	– liczba utworzonych wypożyczalni, – liczba osób korzystających z wypożyczalni	Organizacje pozarządowe	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych. Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych.

4. Organizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych	– liczba i rodzaj wydarzeń sportowych, – liczba zorganizowanych imprez ze środków PFRON, – liczba osób niepełnosprawnych, które wzięły udział w wydarzeniach	PFRON, PCPR w Jaśle , Gminy, organizacje pozarządowe, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jaśle	Aktywizacja osób niepełnosprawnych. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.
5.Rozwijanie infrastruktury pomocy instytucjonalnej dla osób niepełnosprawnych	– liczba ośrodków wsparcia, – liczba warsztatów terapii zajęciowych, – liczba zakładów aktywności zawodowej, – liczba domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, – liczba uczestników ośrodków wsparcia, WTZ, ZAZ, – liczba mieszkańców DPS	Powiat jasielski, gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Wzrost liczby miejsc w ośrodkach wsparcia, domów pomocy społecznej. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych biorących udział w warsztatach terapii zajęciowej, ośrodkach wsparcia. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.
6. Rozbudowa bazy dla osób niepełnosprawnych, w tym zaburzonych intelektualnie, psychicznie i niepełnosprawnych ruchowo	– liczba osób objętych kształceniem specjalnym, – liczba rozbudowanych obiektów, – liczba nowoutworzonych miejsc w tych obiektach	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo. Wzrost liczby osób objętych kształceniem specjalnym Wzrost liczby rozbudowanych obiektów i miejsc w obiektach

CEL STRATEGICZNY **Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni**			
III CEL SZCZEGÓŁOWY **Wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Realizacja poradnictwa psychologicznego, prawnego, terapii, mediacji	– liczba osób korzystających z poradnictwa, terapii, mediacji – liczba podmiotów udzielających poradnictwa, terapii, mediacji	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze	Wzrost liczby osób korzystających z poradnictwa, terapii, mediacji Wzrost liczby podmiotów udzielających poradnictwa, terapii, mediacji
2.Wsparcie tworzenia i funkcjonowania lokalnych grup wsparcia i grup samopomocowych	– liczba funkcjonujących grup wsparcia , grup samopomocowych – liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, grupach samopomocowych	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe,	Wzrost liczby funkcjonujących grup wsparcia, grup samopomocowych Poprawa sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych i starszych
3.Wsparcie osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych poprzez działalność asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta osoby niesamodzielnej	– liczba zatrudnionych asystentów osoby niepełnosprawnej, niesamodzielnej – liczba osób objętych wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej, niesamodzielnej	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby zatrudnionych asystentów osoby niepełnosprawnej, niesamodzielnej Stabilne struktury organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY **Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni**			
IV CEL SZCZEGÓŁOWY **Pomoc osobom niepełnosprawnym w ich codziennym funkcjonowaniu**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Poprawa warunków mieszkaniowych osób niepełnosprawnych poprzez: dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i technicznych - pomoc rzeczowa i finansowa	– liczba i rodzaj udzielonego dofinansowania, – liczba osób, którym udzielono dofinansowania	PFRON, Powiat jasielski, PCPR w Jaśle, organizacje pozarządowe, gminy	Wzrost liczby udzielanego dofinansowania Wzrost liczby osób, którym udzielono dofinansowanie Dobre warunki mieszkaniowe osób niepełnosprawnych Eliminacja barier architektonicznych i technicznych w domach beneficjentów
2.Szkolenia z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym	– liczba przeprowadzanych szkoleń, – liczba osób przeszkolonych	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost przeprowadzonych szkoleń Wzrost liczby osób przeszkolonych
3.Zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych	– liczba i rodzaj świadczeń, – liczba świadczeniobiorców pomocy	Gminy, OPS-y, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby świadczeń Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych
4.Mieszkania chronione/wspomagane	– liczba mieszkań chronionych/wspomaganych – liczba osób korzystających z mieszkań chronionych/wspomaganych	Gmina, Powiat	Wzrost liczby mieszkań chronionych/wspomaganych Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych

CEL STRATEGICZNY Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni			
V CEL SZCZEGÓŁOWY Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu zawodowym			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Promowanie wśród pracodawców zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym zatrudnienia wspomaganego	– liczba odbytych spotkań z pracodawcami, – liczba uczestników spotkań – liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych, – liczba osób objętych wsparciem trenera pracy w ramach zatrudnienia wspomaganego, – liczba trenerów pracy	PUP w Jaśle, gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost zainteresowania wśród pracodawców związany z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych Wzrost liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych Wzrost liczby trenerów pracy Wzrost liczby osób objętych wsparciem trenera pracy w ramach zatrudnienia wspomaganego Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób niepełnosprawnych, które zostały zatrudnione.
2. Kontynuowanie programów wspomagających zatrudnienie osób niepełnosprawnych	– liczba osób niepełnosprawnych, które uczestniczyły w szkoleniach, stażach, – liczba wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, – liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie, – liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej	PFRON, PUP w Jaśle	Wzrost zainteresowania pracodawców związany z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia, sytuacji materialnej i kondycji psychicznej osób niepełnosprawnych, które zostały zatrudnione.
3.Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych	– liczba podmiotów udzielających pomocy i wsparcia, – rodzaje udzielonej pomocy i wsparcia – liczba osób którym udzielono wsparcia	PUP w Jaśle, gminy, organizacje pozarządowe	Stabilne struktury organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości życia osób

			niepełnosprawnych. Wzrost liczby podmiotów udzielających pomocy i wsparcia Szeroka oferta udzielanego wsparcia i pomocy

CEL STRATEGICZNY **Seniorzy i niepełnosprawni- samodzielni, zintegrowani i aktywni**			
VI CEL SZCZEGÓŁOWY **Prowadzenie działań aktywizujących osoby niepełnosprawne i starsze**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Promowanie idei wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych jak również wolontariatu osób starszych	– liczba zawartych porozumień z wolontariuszami, – liczba osób objętych wsparciem wolontariusza	Powiat, Gminy, OPS-y, organizacje pozarządowe,	Wzrost liczby zawartych porozumień z wolontariuszami, Wzrost liczby osób objętych wsparciem wolontariusza Aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych i starszych Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych Wzmocnienie więzi i rozwój interakcji społecznych
2.Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych	– liczba kursów, szkoleń – liczba osób uczestniczących w kursach szkoleniach	Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe,	Wzrost liczby kursów, szkoleń Wzrost liczby uczestników uczestniczących w kursach Zmniejszenie rozmiaru wykluczenia cyfrowego wśród osób niepełnosprawnych i starszych
3.Tworzenie i rozwijanie infrastruktury społecznej dla osób starszych	– liczba utworzonych i działających klubów seniora, – liczba podmiotów wsparcia dziennego i całodobowego w tym mieszkań chronionych/wspomaganych dla osób starszych	Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby utworzonych i działających klubów seniora, podmiotów wsparcia dziennego i całodobowego, w tym mieszkań chronionych/wspomaganych dla osób starszych Poprawa jakości życia osób

			niepełnosprawnych i starszych Wzmocnienie więzi i rozwój interakcji społecznych Aktywizacja społeczna osób starszych
4.Realizacja Programów Aktywności Lokalnej dla osób starszych, niepełnosprawnych	– Liczba realizowanych Programów Aktywności Lokalnej – Liczba osób uczestniczących w Programie Aktywności Lokalnej	Gminy	Wzrost liczby realizowanych Programów Aktywności Lokalnej oraz osób uczestniczących w Programie Aktywności Lokalnej Aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych Wzmocnienie więzi i rozwój interakcji społecznych

CEL STRATEGICZNY **Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni**			
VII CEL SZCZEGÓŁOWY **Poprawa jakości życia osób starszych**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Profilaktyka i opieka zdrowotna, promocja zdrowego stylu życia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa	– liczba organizowanych spotkań, szkoleń, staży, kursów dla osób starszych, – liczba uczestników spotkań, szkoleń, staży, kursów dla osób starszych, – liczba programów profilaktycznych skierowanych do osób starszych, – liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych	Gminy, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze	Wzrost liczby organizowanych spotkań, szkoleń, staży, kursów dla osób starszych, programów profilaktycznych skierowanych do osób starszych Wzrost liczby uczestników spotkań, szkoleń, staży, kursów dla osób starszych, osób uczestniczących w programach profilaktycznych Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych Wzrost świadomości w zakresie prowadzenia zdrowego stylu życia

CEL STRATEGICZNY Seniorzy i niepełnosprawni - samodzielni, zintegrowani i aktywni			
VIII CEL SZCZEGÓŁOWY Wsparcie społeczne i zawodowe osób społecznie i zawodowo zajmujących się osobami starszymi, niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób społecznie i zawodowo pracujących z osobami starszymi	– liczba zorganizowanych szkoleń, kursów, warsztatów, – liczba osób, które skorzystały z szkoleń, kursów, warsztatów.	Gminy, OPS-y podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby zorganizowanych szkoleń, kursów, warsztatów, Wzrost liczby osób, które skorzystały z szkoleń, kursów, warsztatów Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych Dobrze wykwalifikowana kadra pracująca z osobami starszymi
2.Realizacja poradnictwa specjalistycznego dla osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi, zależnymi, niepełnosprawnymi	– liczba udzielonych porad, – liczba osób które, skorzystały z poradnictwa	Gminy, OPS-y podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby udzielonych porad Wzrost liczby osób, które skorzystały z poradnictwa Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz osób, które sprawują nad nimi opiekę
3.Wsparcie dla osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi i zależnymi w postaci grup wsparcia i grup samopomocowych	– liczba funkcjonujących grup wsparcia, grup samopomocowych, – liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia i grupach samopomocowych.	Gminy, OPS-y podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby funkcjonujących grup wsparcia, grup samopomocowych, Wzrost liczby osób uczestniczących w grupach wsparcia i grupach samopomocowych. Poprawa jakości życia osób, które sprawują opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi

CEL STRATEGICZNY Wzmacnianie instytucji rodziny			
I CEL SZCZEGÓŁOWY Diagnozowanie sytuacji rodzin z terenu powiatu			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Przeprowadzanie badań i diagnoz dotyczących sytuacji rodzin	– liczba opracowanych diagnoz, – liczba przeprowadzonych badań.	Gminy, OPSy organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PPP w Jaśle, podmioty lecznicze	Wzrost liczby opracowanych diagnoz i przeprowadzonych badań. Wzrost świadomości władz lokalnych na temat sytuacji rodzin zamieszkujących powiat.

CEL STRATEGICZNY Wzmacnianie instytucji rodziny			
II CEL SZCZEGÓŁOWY Poprawa kompetencji i umiejętności wychowawczych rodziców			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1. Promowanie poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzin i mediacji	– liczba podmiotów udzielających wsparcia, – liczba i rodzaj udzielonych porad, terapii, mediacji, – liczba świadczeniobiorców porad, terapii, mediacji	Gminy, OPS-y, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PPP w Jaśle, podmioty lecznicze	Wzrost liczby podmiotów udzielających wsparcia, udzielonych porad, terapii, mediacji
2.Promowanie usług dla rodzin z dziećmi w tym specjalistycznych	– liczba zrealizowanych usług, – liczba osób objętych usługami,	Gminy, OPS-y	Wzrost liczby zrealizowanych usług Wzrost liczby osób objętych usługami
3.Tworzenie grup samopomocowych i grup wsparcia	– liczba utworzonych grup wsparcia, – liczba grup samopomocowych – liczba osób korzystających z grup wsparcia,	Gminy, organizacje pozarządowe, PPP w Jaśle	Wzrost liczby grup samopomocowych Wzrost liczby uczestników spotkań Poprawa kompetencji wychowawczych

	– liczba osób tworzących grupy samopomocowe.		rodziców Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży
4.Tworzenie placówek wsparcia dziennego	– liczba podmiotów prowadzących placówki, – liczba placówek, – liczba miejsc w placówkach, – liczba dzieci przebywających w placówkach.	Gminy, organizacje pozarządowe, PPP w Jaśle	Wzrost liczby placówek i miejsc w placówkach Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
5.Rozwijanie pracy z rodziną naturalną poprzez rozwój asystentury rodzin	– liczba zatrudnionych asystentów rodziny, – liczba rodzin, z którymi pracuje asystent, – liczba dzieci będących pod opieką asystenta rodziny, – liczba dzieci, które powróciły z instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej do środowiska naturalnego po wcześniejszym wsparciu rodziny naturalnej pracą asystenta rodziny,	Gminy, właściwe OPS-y	Wzrost liczby zatrudnionych asystentów rodziny Poprawa kompetencji wychowawczych Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży Wzrost liczby dzieci, które powróciły do środowiska naturalnego
6.Realizacja gminnych i powiatowych programów wspierania rodziny	– liczba realizowanych programów	Gminy, Powiat, właściwe OPS-y	Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży Wzrost liczby realizowanych programów

CEL STRATEGICZNY **Wzmacnianie instytucji rodziny**			
III CEL SZCZEGÓŁOWY **Wzmacnianie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza rodziną naturalną**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego	– liczba kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze, – liczba pozyskanych kandydatów na rodziny zastępcze, – liczba rodzin zastępczych, – liczba rodzinnych domów dziecka, – liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	Jednostki organizacyjne gmin i powiatu, PCPR w Jaśle, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jasielskim, Sąd, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe,	Wzrost liczby kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze, Wzrost zainteresowania wśród społeczności lokalnej rodzicielstwem zastępczym Wzrost liczby rodzin zastępczych

		podmioty niepubliczne, media, parafie	Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży
2.Wspieranie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i wzmacnianie systemu rodzinnej pieczy zastępczej	– liczba rodzin objętych wsparciem (np. poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, szkolenia), – liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, – liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora rpz, – liczba specjalistów pracujących w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej.	PCPR w Jaśle, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie jasielskim	Poprawa kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży Wzrost liczby specjalistów pracujących w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej
3.Wspieranie instytucjonalnej pieczy zastępczej	– liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, – liczba miejsc w POW, – liczba dzieci umieszczonych w POW	Powiat, gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby placówek opiekuńczo - wychowawczych i miejsc w POW Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży Poprawa funkcjonowania placówek opiekuńczo - wychowawczych
4.Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych	– liczba rodzin zastępczych zawodowych – liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	Powiat	Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego
5. Utworzenie rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego	– liczba rodzin zastępczych zawodowych – liczba rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	Powiat	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych Poprawa sytuacji życiowej dzieci i młodzieży

CEL STRATEGICZNY Wzmacnianie instytucji rodziny			
IV CEL SZCZEGÓŁOWY **Wsparcie w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem osób opuszczających pieczę zastępczą oraz inne placówki całodobowej opieki**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Rozwój bazy mieszkań chronionych dla wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	– liczba nowoutworzonych mieszkań chronionych/wspomaganych – liczba mieszkań chronionych/wspomaganych – liczba miejsc w mieszkaniach chronionych/wspomaganych – liczba osób korzystających z mieszkań chronionych/wspomaganych	gmina, powiat	Wzrost liczby nowoutworzonych mieszkań chronionych/wspomaganych, Wzrost liczby miejsc w mieszkaniach chronionych/wspomaganych Poprawa sytuacji życiowej osób opuszczających rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą Zmniejszenie trudności w usamodzielnieniu się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
2.Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej	– liczba i rodzaj udzielonych świadczeń, – liczba osób, którym przyznano świadczenia, – liczba indywidualnych programów usamodzielnienia	PCPR – organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Poprawa sytuacji życiowej osób opuszczających rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą Zmniejszenie trudności w usamodzielnieniu się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej Wzrost liczby indywidualnych programów usamodzielniania się

CEL STRATEGICZNY
Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

I CEL SZCZEGÓŁOWY
Diagnozowanie osób i rodzin w powiecie jasielskim znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i dotkniętych przemocą w rodzinie

Działanie	Wskaźniki monitorujące	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Prognoza
1.Zebranie danych dotyczących osób i rodzin w powiecie jasielskim znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i dotkniętych przemocą w rodzinie	– liczba uzyskanych informacji na temat osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, – liczba uzyskanych informacji o osobach i rodzinach dotkniętych przemocą.	Powiat, Gminy, PCPR w Jaśle-, OIK, OPS-y, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, Policja, Straż Miejska, PPP w Jaśle, placówki oświatowe	Efektywna i szczegółowa diagnoza sytuacji osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i dotkniętych przemocą w rodzinie z powiatu na koniec okresu realizacji strategii. Stały monitoring sytuacji osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Wzrost świadomości władz lokalnych w zakresie problemów osób dotkniętych przemocą w rodzinie

CEL STRATEGICZNY
Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

II CEL SZCZEGÓŁOWY
Zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej i instytucjonalnej dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym osób dotkniętych przemocą.

Działanie	Wskaźniki monitorujące	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Prognoza
1.Zwiększanie świadomości społecznej na temat radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz zjawiska przemocy w rodzinie	– liczba i rodzaj akcji promocyjnych, kampanii, – liczba szkoleń/spotkań edukacyjnych i profilaktycznych, – liczba podmiotów udzielających wsparcia, – liczba i rodzaj udzielonego wsparcia, – liczba osób, które skorzystały z pomocy i wsparcia, – liczba wydanych informatorów/biuletynów	Powiat, Gminy, PCPR w Jaśle/OIK, OPS-y, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, Policja, Straż Miejska, PPP w Jaśle, placówki oświatowe, media, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Efektywne kampanie profilaktyczne Wzrost liczby osób uczestniczących w szkoleniach profilaktycznych Wzrost liczby podmiotów udzielających wsparcia, wzrost liczby informatorów, biuletynów Wysoka świadomość lokalnej

			społeczności na temat radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz zjawiska przemocy w rodzinie Poprawna reakcja mieszkańców na akty przemocy domowej
2.Rozszerzenie działalności OIK	– liczba zatrudnionych specjalistów, – liczba i rodzaj poszerzonej oferty pomocowej	Powiat, Gminy	Wzrost liczby zatrudnionych specjalistów, Szeroka oferta pomocowa Poprawa sytuacji życiowej osób doznających przemocy w rodzinie
3.Tworzenie i wdrażanie programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	– liczba programów, – liczba podmiotów prowadzących program, – liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia, – liczba osób biorących udział w programie, – liczba osób, które ukończyły program,	Powiat, PCPR/OIK, podmioty lecznicze, Sąd, Policja, OPS-y	Poprawa sytuacji życiowej osób doznających przemocy w rodzinie Wzrost liczby oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych Spadek liczby osób stosujących przemoc w rodzinie Spadek liczby ofiar przemocy domowej
4.Prowadzenie interwencji kryzysowej, specjalistycznego poradnictwa i grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	– liczba interwencji kryzysowych, – liczba udzielonych porad, – liczba grup wsparcia,	Powiat, PCPR/OIK, gminy, OPS-y, Policja, organizacje pozarządowe, media	Wzrost liczby udzielanych porad, liczby grup wsparcia Poprawa sytuacji życiowej osób doznających przemocy w rodzinie Spadek liczby ofiar przemocy domowej Wysoka świadomość osób doznających przemocy na temat radzenia sobie w sytuacji kryzysowej związanej z przemocą domową
5.Prowadzenie oddziaływań terapeutycznych oraz psychologicznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	– liczba osób korzystających z oddziaływań terapeutycznych i psychologicznych	OIK, Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe	Spadek liczby ofiar przemocy domowej Wysoka świadomość osób doznających przemocy na temat radzenia sobie w sytuacji kryzysowej

			związanej z przemocą domową
6.Podnoszenie kompetencji i umiejętności kadry realizującej zadania z zakresu interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez odpowiednie kursy i szkolenia	– rodzaj szkoleń, – ilość osób biorących udział w szkoleniu	Kadra realizująca zadania z zakresu interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wzrost liczby szkoleń oraz osób biorących udział w szkoleniu Wysoko wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej posiadająca umiejętności i kompetencje w zakresie rozwiązywania problemu przemocy domowej
7.Opracowywanie i wdrażanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz programów promujących prawidłowe metody wychowawcze	– liczba przyjętych do realizacji programów, – liczba osób biorących udział w programach	Powiat, PCPR/OIK, gminy, OPS-y, Policja, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe, media, podmioty lecznicze	Wzrost liczby programów oraz osób biorących udział w programach Poprawa sytuacji życiowej osób doznających przemocy w rodzinie Spadek liczby osób stosujących przemoc w rodzinie Spadek liczby ofiar przemocy domowej Spadek liczby dzieci doznających przemocy w środowisku domowym
8.Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	– liczba funkcjonujących zespołów	Gminy, OPS-y	Wzrost liczby zespołów
9.Rozwój instytucjonalnej formy zapewnienia schronienia osobom znajdującym się w kryzysie, w tym ofiarom przemocy w rodzinie poprzez utworzenie hostelu (po przeprowadzeniu diagnozy potrzeb)	– liczba nowoutworzonych miejsc hostelowych, – liczba osób korzystających z miejsc hostelowych	Powiat, Gminy, organizacje pozarządowe	Wzrost liczby miejsc hostelowych Poprawa sytuacji życiowej ofiar przemocy domowej

CEL STRATEGICZNY **Wsparcie osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych**			
III CEL SZCZEGÓŁOWY **Koordynacja, wspieranie i promowanie działań w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1a. Zwiększenie świadomości środowiska lokalnego na temat zjawiska narkomanii i przestępczości, stalkingu, cyberuzależnień itp. – działania informacyjne, pogadanki w szkołach itp. *oraz* 1b. Promowanie zmiany zachowań i postaw mieszkańców wobec używek poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjno - informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.	– liczba i rodzaj akcji promocyjnych, kampanii, – liczba szkoleń/spotkań edukacyjnych i profilaktycznych, – liczba podmiotów udzielających wsparcia, – liczba i rodzaj udzielonego wsparcia, – liczba osób, które skorzystały z pomocy i wsparcia	Poradnia Leczenia Uzależnień w Jaśle, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Jaśle, inne podmioty lecznicze, Powiat, gminy, PCPR/OIK, OPS-y, policja organizacje pozarządowe, media , placówki oświatowe	Wzrost liczby akcji promocyjnych, kampanii, szkoleń/spotkań edukacyjnych i profilaktycznych, podmiotów udzielających wsparcia Wzrost świadomości wśród środowiska lokalnego na temat zjawiska narkomanii i przestępczości, stalkingu, cyberuzależnień, Wzrost świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zjawiska narkomanii i przestępczości, stalkingu, cyberuzależnień, Pozytywna zmiana zachowań i postaw mieszkańców wobec używek
2.Wspomaganie działalności i rozwijanie współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami oraz organizacjami zajmującymi się profilaktyką oraz terapią uzależnień.	-liczba instytucji i stowarzyszeń oraz organizacji biorących udział w profilaktyce i terapii uzależnień	Organizacje pozarządowe, gminy, powiat, media	Efektywna współpraca z instytucjami na rzecz profilaktyki i terapii uzależnień Wzrost liczby instytucji i stowarzyszeń oraz organizacji biorących udział w profilaktyce i terapii uzależnień
3.Rozpowszechnianie informacji o formach pomocy świadczonej osobom uzależnionym i ich rodzinom. Opracowanie i upowszechnienie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień przeznaczonych do wykorzystania przez nauczycieli oraz pracowników socjalnych.	- liczba rozdysponowanych materiałów edukacyjnych - liczba opracowanych materiałów	Powiat, gminy, PCPR/OIK, OPS-y, organizacje pozarządowe, media	Wzrost liczby opracowanych i rozdysponowanych materiałów Wzrost świadomości osób uzależnionych i ich rodzin w zakresie udzielanych form pomocy Edukacja rodziców w zakresie uzależnień dzieci i młodzieży

4. Zwiększenie dostępności specjalistycznych form pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin	-liczba specjalistycznych form pomocy -ilość osób uzależnionych i współuzależnionych korzystających ze specjalistycznych form pomocy	Gminy, Powiat, organizacje pozarządowe, OPS-y	Wzrost liczby instytucji i stowarzyszeń oraz organizacji biorących udział w profilaktyce i terapii uzależnień Wzrost świadomości osób uzależnionych i ich rodzin w zakresie udzielanych form pomocy
5. Monitorowanie zjawiska narkomanii i alkoholizmu.	-liczba sprawozdań	Gminy, Powiat	Wzrost liczby sprawozdań

CEL STRATEGICZNY **Zintegrowany system współpracy między podmiotami**			
I CEL SZCZEGÓŁOWY **Współpraca instytucji działających w obszarze pomocy społecznej i pieczy zastępczej**			
Działanie	**Wskaźniki monitorujące**	**Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji**	**Prognoza**
1.Promocja dobrych praktyk i rozwiązań. Promocja i wsparcie działań zmierzających do zwiększenia aktywności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Usprawnienie systemu przepływu informacji	– liczba spotkań, – liczba osób i instytucji biorących udział, – liczba i rodzaj akcji promocyjnych, – liczba projektów/programów	Jednostki organizacyjne gmin i powiatu, Sąd, Policja, Prokuratura, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe i podmioty niepubliczne, media	Poprawna identyfikacja beneficjentów. Wzrost zewnętrznych środków finansowych na realizację programów, projektów. Wzrost liczby spotkań, osób i instytucji biorących w nich udział Ogólna poprawa sytuacji życiowej osób zagrożonych marginalizacją lub wykluczonych społecznie.
2.Organizacja szkoleń dla kadry pomocy społecznej.	– liczba osób i podmiotów biorących udział w szkoleniach	PCPR, OPS-y	Wzrost liczby osób i podmiotów biorących udział w szkoleniach Wysoko wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej posiadająca umiejętności i kompetencje w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
3.Współpraca z mediami	-liczba wyemitowanych kampanii /spotów/ opublikowanych informacji w prasie	Media, Jednostki organizacyjne gmin i powiatu Podmioty niepubliczne Organizacje pozarządowe	Pozytywne relacje pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gmin i powiatu oraz mediami Wzrost liczby kampanii/ spotów/informacji w prasie

Monitoring Strategii

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 nie stanowi zbioru zamkniętego. Wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, między innymi wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmacniania kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji. Instytucją odpowiedzialną za koordynację Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 będzie Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle. Informacje dotyczące realizacji zadań zawartych w Strategii zawarte będą w corocznym sprawozdaniu z działalności Centrum.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 -2022 powinna zostać poddana nie tylko monitoringowi, lecz przede wszystkim ewaluacji. Monitoring opiera sie na bieżących sprawozdaniach z wdrażania programu oraz ogranicza się jedynie do obserwacji postępów programowych i ewentualnego korygowania odchyleń wynikłych w procesie implementacji. Główną rolą ewaluacji jest podnoszenie jakości i weryfikowanie racjonalności działań sektora publicznego, a mianowicie poprawa planowania, poprawa wdrażania, wzmocnienie odpowiedzialności, poszerzenie wiedzy, wspieranie procesów uczenia się, wzmacnianie instytucji oraz minimalizacja negatywnych efektów zarządzania przez rezultaty. Celem ewaluacji jest przede wszystkim poprawa skuteczności i efektywności podjętych działań, zwiększenie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych przez instytucje publiczne, kształtowanie kierunków działalności sektora publicznego, poznawanie mechanizmu funkcjonowania programów. Wyróżniamy trzy główne typy ewaluacji ze względu na kryterium czasu przeprowadzenia badania. Mianowicie, jest to ewaluacja *ex-ante* (stosowana na początku wdrażania danego programu, po to by zdiagnozować dany problem społeczny, interesariuszy oraz ich potrzeby; niniejszy dokument częściowo stanowi założenia ewaluacji *ex-ante*), ewaluacja *on-going* (przeprowadzona w wybranym momencie trwania programu) oraz ewaluacja *ex-post* (realizowana po zakończeniu programu). Ewaluację przeprowadza się według poniższych kryteriów, po to by odpowiedzieć na następujące pytania:

- Skuteczność- na ile rezultaty i wpływ programu przyczyniły się do osiągnięcia jego celów?
- Efektywność- w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, rezultatów i wpływu?
- Trafność- w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom jego adresatów?
- Użyteczność- na ile rezultaty i wpływ programu zaspakajają potrzeby jego adresatów?
- Trwałość- jak długo będą trwać pozytywne skutki programu po jego zakończeniu?

Kryterium	Ex ante	On-going	Ex post
Trafność	✓	✓	
Skuteczność	✓	✓	✓
Efektywność	✓	✓	✓
Użyteczność			✓
Trwałość			✓

Tab. 20. Kryteria ewaluacyjne a typy ewaluacji.

Najważniejszym kryterium jest kryterium użyteczności, ponieważ każdy program powinien zaspakajać przede wszystkim potrzeby interesariuszy. Typem ewaluacji, która winna zostać zastosowana do oceny i identyfikacji oddziaływań przeprowadzonych działań w ramach realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu

Jasielskiego na lata 2016-2022 jest ewaluacja *ex post*. Pozwoli ona zbadać to, czy interwencja zaspokoiła potrzeby odbiorców oraz czy realizowany program poprawił ich życiową sytuację. Ten typ ewaluacji pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy pozytywne skutki programu okazały się długotrwałe. Ewaluacja Strategii powinna zostać przeprowadzona w 2022 roku po zakończeniu interwencji przez przedstawicieli Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Jaśle lub przez zewnętrzną instytucję. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring oraz ewaluację jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Bardzo ważnym elementem ewaluacji *ex post* są dobrze sprecyzowane wskaźniki. *Wskaźniki to zmienne poddające się pomiarowi i pozostające w związku z interesującymi nas cechami analizowanych obiektów, przez co wykorzystuje się je do stwierdzenia, czy dany stan rzeczy zachodzi.*[38] Do oceny wskaźników warto zastosować siatkę kryteriów zaproponowanych przez Atkinsona[39]:

- ✓ Wskaźniki powinny mieć normatywnie akceptowalną interpretację,
- ✓ Powinny być oparte na wiarygodnych danych, oparte na reprezentatywnych danych,
- ✓ Nie mogą być przedmiotem manipulacji politycznych,
- ✓ Pomiar wskaźników nie powinien być obciążeniem dla budżetu państwa,
- ✓ Wskaźniki powinny się wzajemnie uzupełniać,
- ✓ Powinny być klarowne, zrozumiałe i dostępne dla wszystkich obywateli.

Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016 -2022 będą:

- ✓ budżet Państwa,
- ✓ budżet powiatu jasielskiego,
- ✓ budżet gmin powiatu jasielskiego,
- ✓ środki celowe funduszy krajowych,
- ✓ fundusze Unii Europejskiej
- ✓ inne źródła.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej.

[38] Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych." w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza"., PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

[39] 17Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych." w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza"., PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

Podsumowanie

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022 to konstytutywny element polityki społecznej, w ramach którego powinny zostać podjęte działania mające na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektywna polityka społeczna powinna przede wszystkim pełnić funkcję prewencyjną i stwarzać optymalne warunki dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Część problemów występujących na terenie powiatu jasielskiego, takich jak stopniowo malejący przyrost naturalny, to aktualnie problem ogólnopolski. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei będzie przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małoletnich pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z przeprowadzonych analiz wynika, że władze powiatu jasielskiego poprawnie identyfikują występujące problemy społeczne oraz oferują duże wsparcie opiekuńcze skierowane do osób bezrobotnych oraz osób narażonych na wykluczenie społeczne. Niezwykle istotna jest współpraca pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami pozarządowymi oraz lokalną wspólnotą.

Należy pamiętać, że Strategia została utworzona na takim poziomie ogólności by władze powiatu jasielskiego mogły dostosowywać swoje działania do zmieniających się warunków społecznych, pamiętając o tym, że główne cele strategii nie powinny zostać naruszone. Etapem wieńczącym powinna być ewaluacja programu, która pozwoli określić użyteczność podjętych działań.

Kwestionariusz ankiety

Szanowni Państwo,

W związku z realizacją *„Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim na lata 2016-2022"* przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie niniejszej ankiety. Uzyskane opinie i odpowiedzi będą miały istotny wpływ na proponowane strategiczne kierunki działań.
Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety.

PYTANIA OGÓLNE

1. Proszę określić ogólny poziom swojego zadowolenia z mieszkania na terenie powiatu jasielskiego.

a) Bardzo zadowolony/a
b) Raczej zadowolony/a
c) Ani zadowolony/a ani niezadowolony/a
d) Raczej niezadowolony/a
e) Bardzo niezadowolony/a

2. Czy uważa Pan/Pani, że warunki życia mieszkańców powiatu jasielskiego pogorszyły się w ciągu ostatnich 10 lat?

a) Zdecydowanie pogorszyły się
b) Raczej się pogorszyły
c) Trudno powiedzieć
d) Raczej się poprawiły
e) Zdecydowanie poprawiły się

3. Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

a) Bardzo duże zaangażowanie
b) Duże zaangażowane
c) Umiarkowane zaangażowane
d) Niskie zaangażowanie
e) Brak zaangażowania

4. Jakie problemy społeczne uważa Pan/ Pani za najpoważniejsze wśród społeczności zamieszkującej powiat? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)**?**

a) Bezrobocie
b) Alkoholizm
c) Narkomania
d) Ubóstwo
e) Emigracja zagraniczna rodzin
f) Przemoc w rodzinie
g) Wykluczenie osób niepełnosprawnych (np. bariery architektoniczne)
h) Wykluczenie osób starszych (np. brak zagospodarowania wolnego czasu dla osób starszych)
i) Niska jakość opieki medycznej (np. brak lekarzy specjalistów)
j) Słaba komunikacja publiczna na terenie powiatu
k) Niedostateczna liczba placówek kulturowych i sportowych
l) Mała dostępność przedszkoli publicznych oraz żłobków
m) Brak możliwości dokształcania się (np. kursy, szkolenia)
n) Inne (jakie?).....

WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I BEZROBOCIE

5. Proszę wskazać grupy, które Pana/ Pani zdaniem są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Pana/ Pani powiecie. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Osoby długotrwale bezrobotne
b) Alkoholicy
c) Rodziny mające trudności opiekuńczo-wychowawcze
d) Bezdomni
e) Osoby starsze
f) Osoby niepełnosprawne
g) Osoby opuszczające zakład karny
h) Dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych.
i) Narkomani.
j) Osoby samotnie wychowujące dziecko.
k) Rodziny wielodzietne.
l) Inni. (kto?).....

6. Jak ocenia Pan/Pani szansę znalezienia pracy przez osobę bezrobotną w Pana/ Pani powiecie?
a) Bardzo duża
b) Duża
c) Umiarkowana
d) Niewielka
e) Trudno powiedzieć

7. Jakie Pana/ Pani zdaniem są główne powody bezrobocia w powiecie?

a) Lokalne problemy gospodarcze i rynkowe (brak inwestycji itp.)
b) Brak aktywizacji środowisk wiejskich (m.in. ze względu na problemy komunikacyjne).
c) Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach uniemożliwiająca matkom aktywność zawodową.
d) Niedostateczne kwalifikacje zawodowe mieszkańców powiatu.
e) Celowa bierność zawodowa (niechęć do podjęcia pracy).

8. Czy wie Pan/Pani, jakie działania są prowadzone w Pana/Pani powiecie wspierające osoby bezrobotne oraz zagrożone wykluczeniem społecznym?
1. Tak, wiem/jakie?.....
.....
2. Nie, nie wiem

9. Jakie działania powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu obniżenia bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Obniżenie kosztów zatrudnienia pracowników
b) Szkolenia zawodowe dla bezrobotnych
c) Okresowe zatrudnienie finansowane z budżetu państwa
d) Staże i praktyki zawodowe
e) Stworzenie preferencyjnych warunków dla absolwentów wchodzących w rynek pracy
f) Usprawnienie systemu pośrednictwa pracy
g) Obniżenie podatków lokalnych i opłat lokalnych
h) Doradztwo zawodowe
i) Szkolenia i doradztwo z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej
j) Działalność inkubatorów przedsiębiorczości
k) Aktywizacja środowisk wiejskich
l) Wsparcie zawodowe dla absolwentów uczelni wyższych
m) Stworzenie miejsc w żłobkach i przedszkolach w celu aktywizacji zawodowej matek z dziećmi

UBÓSTWO

10. Czy Pana/Pani zdaniem teren powiatu zamieszkuje wiele rodzin/ osób ubogich?
a) Tak
b) Nie

11. **Jakie są Pana/Pani zdaniem główne powody ubóstwa mieszkańców?** (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi).

a) Bezrobocie
b) Uzależnienia
c) „Dziedziczone ubóstwo"
d) Wyuczona bezradność
e) Niedostosowanie społeczne
f) Wielodzietność
g) Rozpad rodziny
h) Choroba
i) Niepełnosprawność
j) Inne (jakie?).....

12. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz osób ubogich zamieszkujących powiat?

a) Bardzo dobrze
b) Dobrze
c) Trudno powiedzieć
d) Dostatecznie
e) Niedostatecznie

13. Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat ?

a) Bardzo dobra
b) Dobra
c) Umiarkowana
d) Raczej zła
e) Bardzo zła

14. Jakie są Pana/ Pani zdaniem główne problemy osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
b) Bariery funkcjonalne
c) Utrudniony dostęp do korzystania ze środków transportu
d) Alienacja, poczucie zostawienia samym sobie
e) Ubóstwo
f) Utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
g) Problemy natury psychologicznej
h) Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
i) Brak akceptacji środowiska lokalnego
j) Utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych
k) Inne

15. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat?

a) Bardzo dobrze
b) Dobrze
c) Trudno powiedzieć
d) Dostatecznie
e) Niedostatecznie

16. Proszę zaznaczyć typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu pomocy osobom niepełnosprawnym. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych
b) Likwidacja barier architektonicznych
c) Zapewnienie dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną
d) Zapewnienie wczesnej diagnostyki medycznej
e) Rozwój usług opiekuńczych
f) Zapewnienie i dostosowanie środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych
g) Zapewnienie pomocy psychologicznej i innej pomocy
h) Zwiększenie dostępu do usług lekarzy specjalistów
i) Wspieranie organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych

do osób niepełnosprawnych
j) Asystent osoby niepełnosprawnej
k) Umożliwienie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych
l) Stworzenie systemu pomocy osobom chorym psychicznie

OSOBY STARSZE

17. Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację osób starszych zamieszkujących powiat?

a) Bardzo dobra
b) Dobra
c) Umiarkowana
d) Raczej zła
e) Bardzo zła

18. Jakie są Pana/ Pani zdaniem główne problemy osób starszych zamieszkujących powiat? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Schorzenia wieku podeszłego
b) Samotność
c) Brak ofert spędzania czasu wolnego
d) Ubóstwo
e) Brak dostępu do lekarza specjalisty (geriatry)
f) Brak wsparcia rodziny
g) Bariery architektoniczne
h) Niepełnosprawność
i) Niedostosowanie społeczne
j) Brak akceptacji ze strony środowiska lokalnego
k) Inne

19. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz osób starszych zamieszkujących powiat?

f) Bardzo dobrze
g) Dobrze
h) Trudno powiedzieć
i) Dostatecznie
j) Niedostatecznie

20. Proszę zaznaczyć typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu w celu pomocy osobom starszym. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Stworzenie stref spędzania czasu wolnego dla osób starszych
b) Promowanie/ tworzenie klubów seniora
c) Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych
d) Wspieranie organizacji pozarządowych w organizacji różnych przedsięwzięć adresowanych do osób starszych
e) Stworzenie programu pomocy starszym
f) Organizacja placówek o charakterze dziennym
g) Rozwój usług opiekuńczych
h) Stworzenie oferty edukacyjnej dla osób starszych (np. Uniwersytet III Wieku)

21. Jak ocenia Pan/Pani aktualną sytuację młodzieży zamieszkującej powiat jasielski?

a) Bardzo dobra
b) Dobra
c) Umiarkowana
d) Raczej zła
e) Bardzo zła

22. Jakie są Pana/ Pani zdaniem główne problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży zamieszkującej powiat jasielski? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Alkoholizm w rodzinie
b) Brak ofert organizacji czasu wolnego
c) Rodziny dysfunkcyjne
d) Picie alkoholu
e) Demoralizacja
f) Przestępczość
g) Trudności w przystosowaniu się młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
h) Sieroctwo
i) Zagraniczna emigracja zarobkowa rodzica/ rodziców
j) Niedożywienie
k) Inne

23. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz dzieci i młodzieży zamieszkującej powiat?

a) Bardzo dobrze
b) Dobrze
c) Trudno powiedzieć
d) Dostatecznie
e) Niedostatecznie

24. Proszę zaznaczyć typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu, skierowane do dzieci i młodzieży. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży
b) Wspieranie rodzin w wysiłkach zmierzających do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i społecznego dzieci
c) Kampanie edukacyjno-informacyjne dotyczące zagrożeń, np. uzależnienia, przemoc domowa, przemoc rówieśnicza
d) Zorganizowanie placówki wsparcia dziennego – np. świetlicy miejskiej
e) Zapewnienie dzieciom właściwych umiejętności i wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania jako członek rodziny
f) Wzmacnianie właściwej roli rodziny w ramach relacji społecznych (rozwój samooceny)

g) Koordynowanie zdrowotnych, edukacyjnych lub społecznych przyczyn problemów związanych z prawidłowym rozwojem dziecka

h) Wspieranie organizacji pozarządowych w organizowaniu różnych przedsięwzięć adresowanych do dzieci i młodzieży

i) Pomoc w jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych źródeł wsparcia zewnętrznego

j) Działania interwencyjne i doraźne kroki prawne w celu zabezpieczenia interesów dziecka

k) Stworzyć dodatkowe rozwiązania w środowisku, np. dostęp do pomocy pedagoga rodziny, terapeuty

l) Stworzenie mieszkań chronionych dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze rodziny zastępcze

m) Inne

UZALEŻNIENIA

25. Czy Pana/Pani zdaniem, osoby dorosłe oraz nieletni w Pana/Pani środowisku piją teraz mniej, więcej, czy tyle samo, co przed 10 laty?

a) .Zdecydowanie spożycie alkoholu w środowisku lokalnym wzrosło.

b) Nie widzę zmian na przestrzeni ostatnich 10 lat.

c) Spożycie alkoholu w środowisku lokalnym zmalało.

26. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz osób uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych zamieszkujących powiat?

a) Bardzo dobrze

b) Dobrze

c) Trudno powiedzieć

d) Dostatecznie

e) Niedostatecznie

27. Proszę zaznaczyć typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

a) Wsparcie dla poradni leczenia uzależnień

b) Zapewnienie wsparcia terapeutycznego

c) Tworzenie klubów samopomocy dla współuzależnionych, w tym dzieci

d) Stworzenie grupy wsparcia

e) Inne

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

28. Proszę określić, na ile Pan/ Pani czuje się bezpiecznie na terenie powiatu jasielskiego.

a) Czuję się bardzo bezpiecznie.

b) Czuję się raczej bezpiecznie.

c) Nie czuję się ani bezpiecznie ani niebezpiecznie.

d) Czuję się raczej niebezpiecznie.

e) Czuje się bardzo niebezpiecznie.

29. Proszę wskazać główne przyczyny, które mogą powodować poczucie braku bezpieczeństwa wśród mieszkańców powiatu jasielskiego. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Pijący alkohol na ulicach, w parkach
b) Mało patroli policyjnych
c) Brak oświetlenia ulicznego
d) Brak oznaczonych przejść dla pieszych (sygnalizacja świetlna)
e) Włamania
f) Napady
g) Częste wypadki samochodowe
h) Inne (zaczepianie, brak patroli straży miejskiej)

30. Jak Pan/ Pani ocenia działania funkcjonariuszy Policji/ Straży Miejskiej z terenu powiatu na rzecz bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?

a) Bardzo dobrze
b) Dobrze
c) Trudno powiedzieć
d) Dostatecznie
e) Niedostatecznie

PRZEMOC

31. Czy spotkał się Pan/Pani w swoim środowisku lokalnym ze zjawiskiem przemocy domowej?

a) Tak
b) Nie

32. Jak Pan/ Pani ocenia działania instytucji samorządowych na rzecz osób doświadczających przemocy domowej, które zamieszkują powiat?

a) Bardzo dobrze
b) Dobrze
c) Trudno powiedzieć
d) Dostatecznie
e) Niedostatecznie

33. Jakie są Pana/ Pani zdaniem główne powody występowania przemocy domowej? (Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

a) Bezrobocie
b) Ubóstwo
c) Niedostosowanie społeczne
d) Rozpad rodziny
e) Choroby
f) Alkoholizm
g) Bezdomność
h) Niepełnosprawność

34. Proszę zaznaczyć typy działań, które powinny zostać podjęte na terenie powiatu na rzecz rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej. (Proszę zaznaczyć maksymalnie 2 odpowiedzi)

a) Stworzyć ośrodek interwencji kryzysowej
b) Prowadzić kampanię edukacyjno-informacyjną na temat zjawiska przemocy
c) Zwiększyć dostęp do terapeutów
d) Wsparcie dla asystentów rodziny
e) Zwiększyć dostęp do lokali chronionych
f) Inne

35. Uwagi/ propozycje kierunków działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie jasielskim:

METRYKA

1. Płeć
1. Kobieta
2. Mężczyzna

2. Proszę zaznaczyć kategorię wiekową do której Pan/ Pani przynależy.
1. 18-24 lat
2. 25-34 lat
3. 35-44 lat
4. 45-54 lat
5. 55-64 lat
6. 65 lat i więcej

3. Wykształcenie
1. Podstawowe
2. Zawodowe
3. Średnie
4. Wyższe
5. Brak

4. Miejsce zamieszkania
1. Wieś
2. Miasto

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle

PROGRAM PROMOCJI ZATRUDNIENIA

ORAZ

AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY

W POWIECIE JASIELSKIM

NA LATA 2016 - 2022

Jasło, grudzień 2015 rok

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych i najtrudniejszych do rozwiązania problemów społecznych, ekonomicznych i politycznych. Także w powiecie jasielskim bezrobocie jest postrzegane, zarówno przez władze powiatu jak i mieszkańców, jako najważniejszy do rozwiązania na najbliższe lata problem.

Na koniec 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle zarejestrowanych było 8 504 bezrobotnych i był to w stosunku do 2013 roku spadek o 1 511 osób.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu jasielskiego na koniec roku 2014 wynosiła 15,9 %, w województwie podkarpackim - 14,8 %, a w Polsce - 11,5 %, a na koniec roku 2013 roku odpowiednio: 18,2 %, 16,3 %, 13,4 %. Stopa bezrobocia w powiecie jasielskim spadła w stosunku do roku 2013 o 2,3 %.

Najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych były osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat – 2.586 (30,4 % wszystkich bezrobotnych). Drugą, co do wielkości grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat – 1.970 (23,2 %), a kolejną osoby w wieku od 45 do 54 lat – 1.616 (19 %), bezrobotni w wieku do 24 lat – 1.514 (17,8 %), natomiast bezrobotni w wieku 55 lat i więcej – 818 osób (9,6 %).

Liczba osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe wynosiła – 2.726 (32,1 %), a kolejną grupą byli bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 27 % wszystkich zarejestrowanych tj. 2.291 osób. Nieco mniej liczną kategorią wśród bezrobotnych były osoby legitymujące się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej - stanowiły one 20,2 % wśród wszystkich bezrobotnych (1.720 osób). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 1.050 osób (12,3 %) oraz osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 717 osób (8,4 %).

Spośród 8.504 zarejestrowanych bezrobotnych 3.937 osób (46,3 %) pozostawało bez pracy powyżej 1 roku, w tym 2.629 osób (31 %) figurowało w ewidencji bezrobotnych powyżej 24 miesięcy. Osoby te znajdowały się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, gdyż długotrwałe bezrobocie powoduje w wielu przypadkach utratę uprawnień i umiejętności zawodowych, co w istotny sposób utrudnia powrót na rynek pracy.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych do najliczniejszych grup zawodowych należały osoby posiadające zawody: sprzedawca - 509, kucharz - 226, technik ekonomista - 209, fryzjer - 151, mechanik pojazdów samochodowych - 151, robotnik gospodarczy - 147, cukiernik - 147, ślusarz - 128, krawiec - 126, robotnik budowlany - 118, ekonomista - 117.

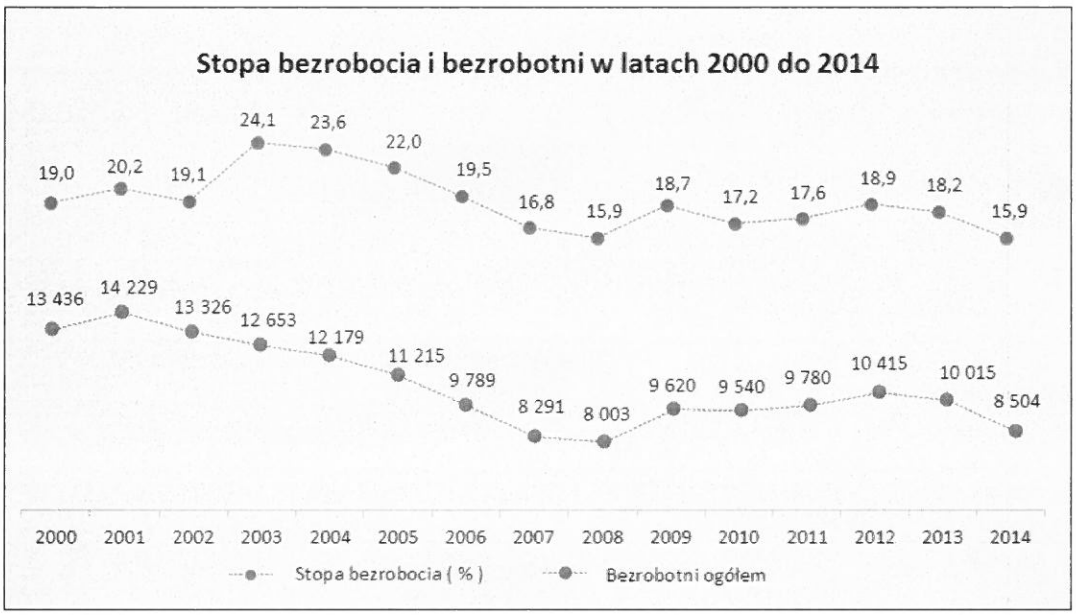
Na koniec grudnia 2014 roku 1.421 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle nie miało przygotowania zawodowego. Stanowiło to 16,7 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Są to osoby posiadające wykształcenie ogólnokształcące oraz podstawowe lub niepełne podstawowe, które po ukończeniu szkoły nie ukończyły kursu lub szkolenia, po zakończeniu którego uzyskałyby odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Są to również osoby, które nie pracowały w żadnym zawodzie minimum 6 miesięcy.

W 2014 roku pracodawcy zgłosili do Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle 1.793 oferty pracy, w tym dotyczących pracy subsydiowanej 1.219 oraz dla osób niepełnosprawnych 30. Najwięcej ofert pracy zgłoszonych przez pracodawców dotyczyło bezrobotnych posiadających zawody: sprzedawca - 253 (14 %), robotnik gospodarczy - 136 (7,6 %), kierowca samochodu dostawczego - 40 (2,2 %), robotnik budowlany - 40 (2,2 %), magazynier - 35 (2 %), kucharz - 35 (2 %), mechanik pojazdów samochodowych - 27 (1,5 %), kierowca samochodu ciężarowego - 27 (1,5

%), pomoc kuchenna - 27 (1,5 %), zaopatrzeniowiec - 26 (1,5 %), ślusarz - 26 (1,5 %), technik prac biurowych - 25 (1,4 %), sortowacz surowców wtórnych - 25 (1,4 %), kelner - 23 (1,3 %), sortowacz - 23 (1,3 %), kierowca autobusu - 22 (1,2 %), przedstawiciel handlowy - 21 (1,2 %), szwaczka - 21 (1,2%), stolarz - 17 (0,9 %), księgowy - 13 (0,7 %).

Zmiany struktury bezrobocia w latach 2006-2014 przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie		Liczba osób bezrobotnych na koniec roku								
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem		**9 787**	**8 291**	**8 003**	**9 620**	**9 540**	**9 780**	**10 415**	**10 015**	**8 504**
w tym kobiety		5 662	4 898	4 509	4 933	5 095	5 303	5 477	5 257	4 633
Bezrob. z prawem do zasiłku		747	1 176	1 342	1 865	1 661	1 142	1 281	944	769
Zamieszkali na wsi		6 766	5 695	5 520	6 733	6 544	6 700	7 180	6 923	5 920
W okresie do 12-u miesięcy od dnia zakończenia nauki		503	390	484	604	648	687	690	559	447
Do 25 roku życia		2 220	1 649	1 761	2 312	2 115	2 155	2 363	1 981	1 514
Do 27 r. życia po studiach		118	119	120	143	190	193	165	154	136
Długotrwale bezrobotni		7 165	5 518	4 708	5 203	5 531	5 991	6 168	6 329	5 591
Powyżej 50 roku życia		1 052	1 100	1 055	1 252	1 427	1 535	1 604	1 713	1 572
Bez kwalifikacji zawodowych		2 506	1 908	1 677	1 902	1784	2 106	2 199	2 247	1 802
Samotni z dziećmi do 7 lat (od 1.01.2008r. samotni z dziećmi do 18 lat)		137	116	339	406	380	405	430	456	433
Niepełnosprawni		108	125	156	238	235	224	233	273	304
Oferty pracy - zgłoszone w roku		1 943	2 036	1 909	2 244	2 498	1 251	1 805	2 245	1 793
Stopa bezrobocia w %	pow. jasielski	19,5	16,8	15,9	18,7	17,2	17,6	18,9	18,2	15,9
	woj. podkarpackie	16,5	14,4	13,0	15,9	15,4	15,5	16,4	16,3	14,8
	Polska	14,9	11,4	9,5	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4	11,5

W okresie od roku 2007 do roku 2014 w powiecie jasielskim zwiększyła się o 1 155 liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych.

Podmioty gospodarcze w powiecie jasielskim

- dane publikowane w biuletynach Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

Lp.	Miasto/gmina	Liczba podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON na koniec		Różnica: lata 2007 - 2014
		roku 2007	roku 2014	
1.	Jasło Miasto	3 525	3 726	201
2.	Brzyska	216	304	88
3.	Dębowiec	361	437	76
4.	Jasło Gmina	711	963	252
5.	Kołaczyce	300	445	145
6.	Krempna	98	115	17
7.	Nowy Żmigród	444	486	42
8.	Osiek Jasielski	265	260	5
9.	Skołyszyn	460	653	193
10.	Tarnowiec	346	492	146
Razem powiat		6 726	7 881	1 155

6

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wśród zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy wymienia między innymi opracowanie i realizację programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2016-2022 jest zgodny z celami określonymi w:

1) Krajowym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017.
2) Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój PO WER 2014-2020: Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy.

3) Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2007-2020.
4) Strategii Rozwoju Powiatu Jasielskiego 2016-2022.
5) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim na lata 2016-2022.

Program jest zgodny również z Europejską Polityką Zatrudnienia opartą na czterech filarach:

1) poprawa zdolności do uzyskiwania i utrzymywania zatrudnienia,
2) rozwój przedsiębiorczości,
3) poprawa zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i pracowników,
4) wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy.

Cele strategiczne programu

I. **Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych**
II. **Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości**
III. **Pozyskiwanie środków publicznych (krajowych i zewnętrznych) na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych**

Cele szczegółowe

Osiągnięcie celów strategicznych wymaga realizacji działań w różnych obszarach.

Wybór tych obszarów wynika z przeprowadzonej przez Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle diagnozy problemów rynku pracy.

W ramach **celu I** konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Zwiększenie szans zatrudnienia ludzi młodych do 25 roku życia tzw. młodzieży NEET oraz bezrobotnych absolwentów.
2. Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia (powyżej 12 miesięcy) i jego skutków.
3. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy.
4. Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.
5. Łagodzenie skutków bezrobocia.
6. Poprawa jakości usług rynku pracy.

W ramach **celu II** konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej wśród osób bezrobotnych.
2. Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych – szczególnie w sektorze MSP.

W ramach **celu III** konieczne jest podjęcie działań w następujących obszarach:

1. Pozyskiwanie środków krajowych (Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).
2. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rodzaje celów i działań zmierzających do realizacji Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2016 – 2022

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Działanie	Termin realizacji	Jednostka odpowie-dzialna za realizację	Partnerzy
I. Zwiększenie szans zatrudnienia osób bezrobotnych	**1. *Zwiększenie szans zatrudnienia ludzi młodych do 25 roku życia tzw. młodzieży NEET oraz bezrobotnych absolwentów***	1. Objęcie grupy docelowej usługą poradnictwa zawodowego: 1) poradnictwo indywidualne i grupowe, 2) zdiagnozowanie predyspozycji zawodowych, 3) kierowanie na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu, 3) organizacja szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Działanie ciągłe	PUP	
		2. Stosowanie wobec grupy docelowej instrumentów oraz usług rynku pracy, w szczególności: 1) staży, 2) prac interwencyjnych, 3) szkoleń zawodowych, 4) dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej, 5) refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, 6) bonów: stażowych, szkoleniowych, zatrudnieniowych, na zasiedlenie, 7) refundacji kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na	Działanie ciągłe	PUP	pracodawcy, jednostki szkoleniowe

		ubezpieczenie społeczne.			
		3.Objęcie grupy docelowej usługą pośrednictwa pracy: 1) informowanie o krajowych i zagranicznych (tzw. EURES) ofertach pracy, 2) organizacja giełd pracy umożliwiających kontakt z pracodawcami, 3) przygotowywanie Indywidualnych Planów Działania w celu określenia ścieżki zawodowej.	Działanie ciągłe	PUP	OHP, pracodawcy, Gminne Centra Informacji
	2. *Ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych*	1.Objęcie grupy docelowej usługami poradnictwa zawodowego w celu ustalenia przyczyn pozostawania bez pracy i zastosowania odpowiedniego instrumentu lub usługi rynku pracy.	Działanie ciągłe	PUP	
		2. Stosowanie wobec grupy docelowej instrumentów rynku pracy, w szczególności: 1) prac interwencyjnych, 2) kierowanie do prac społecznie użytecznych i robót publicznych, 3) kierowanie na stanowiska tworzone w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy, 4) refundowanie pracodawcom poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.	Działanie ciągłe	PUP	pracodawcy
		3. Objęcie grupy docelowej szkoleniami uwzględniającymi potrzeby lokalnego rynku pracy w celu zwiększenia szans na zatrudnienie, ze szczególnym uwzględnieniem nasilenia liczby godzin praktycznych oraz szkoleń modułowych.	Działanie ciągłe	PUP	
		4. Wzmocnienie aktywności zawodowej i zachowań na rynku pracy poprzez: 1) porady zawodowe indywidualne i grupowe, 2) objęcie badaniami testowymi: predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych, 3) organizacja szkoleń z zakresu umiejętności	Działanie ciągłe	PUP	

		poszukiwania pracy.			
	3. *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy*	1. Badanie rynku pracy w celu stworzenia struktury kształcenia dostosowanej do potrzeb rynku (monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych).	Działanie ciągłe	PUP	pracodawcy, Dyrektorzy szkół,
		2. Działania przystosowujące przyszłych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do aktywnego zachowania na lokalnym rynku pracy.	Działania ciągłe	PUP	Starostwo Powiatowe-Wydział Edukacji, Dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych
	4. *Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy*	1.Stosowanie instrumentów i usług rynku pracy wobec osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.: 1) bezrobotnych do 30 roku życia, 2) bezrobotnych długotrwale, 3) bezrobotnych powyżej 50 roku życia, 4) bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, 5) bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, 6) bezrobotnych niepełnosprawnych.	Działania ciągłe	PUP	PCPR, WUP
		2. Zwiększanie stopnia przygotowania zawodowego i zdolności do uzyskania zatrudnienia	Działania ciągłe	PUP	PCPR

		przez osoby niepełnosprawne poprzez: 1) system poradnictwa zawodowego i szkoleń, 2) udział w warsztatach terapii zajęciowej.			
		3. Przygotowanie do wejścia na rynek pracy osób z wykluczenia społe 11 raz zagrożonych wykluczeniem społ poprzez: 1) poradnictwo zawodowe, 2) szkolenia, 3) subsydiowane zatrudnienie na otwartym rynku pracy, 4)organizowanie prac społecznie użytecznych, 5) porady zawodowe.	Działania ciągłe	PUP	pracodawcy, Ośrodki Pomocy Społecznej
		4.Realizacja Programu Aktywizacja i Integracja w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.	Działanie cykliczne	PUP	Ośrodki Pomocy Społecznej
	5. *Łagodzenie skutków bezrobocia*	1. Przyznawanie i wypłata: 1) zasiłków dla bezrobotnych, 2) stypendiów, 3) dodatków aktywizacyjnych. 2. Refundowanie kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7 i osobami zależnymi. 3. Pokrywanie rolnikom zwalnianym z pracy składek na ubezpieczenie społeczne.	Działania ciągłe	PUP	
	6. *Poprawa jakości usług rynku pracy*	1. Doskonalenie systemu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego w PUP.	Działania ciągłe	PUP	
		2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników PUP – w szczególności zajmujących się świadczeniem usług rynku pracy i stosowaniem instrumentów rynku pracy.	Działania ciągłe	PUP	

		3. Obsługa strony internetowej PUP.	Działania ciągłe	PUP	
		4.Rozwijanie działań w zakresie elektronicznego obiegu dokumentów w Urzędzie.	Działania ciągłe	PUP	
II. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	**1. *Wspieranie inicjatyw podejmowania własnej działalności gospodarczej wśród osób bezrobotnych***	1. Wspieranie i promocja samozatrudnienia wśród osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność gospodarczą poprzez system: 1) doradztwa zawodowego wraz z określeniem predyspozycji przedsiębiorczych, 2) szkoleń, w tym z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej, 3) przyznania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej.	Działania ciągłe	PUP	
		2. Opracowanie informacji o zasadach korzystania z usług i instrumentów rynku pracy oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle.	Działania ciągłe	PUP	
	2. Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych – szczególnie w sektorze MSP	1. Wspieranie przedsiębiorców tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych usługami i instrumentami rynku pracy: 1) pomoc w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych, 2) finansowanie szkoleń osób bezrobotnych pod potrzeby pracodawców, 3) refundacja wynagrodzeń w ramach prac interwencyjnych, 4) jednorazowe refundowanie pracodawcy poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, 5) częściowe refundowanie kosztów szkoleń specjalistycznych pracowników zagrożonych	Działania ciągłe	PUP	pracodawcy

		zwolnieniem z przyczyn dotyczących zakładów pracy, 6) refundowanie pracodawcom kosztów wyposażenia lub doposażenia tworzonych stanowisk pracy.			
		2. Realizacja programów i projektów wspierających lokalne podmioty gospodarcze.	Działanie cykliczne	PUP	
	3. Wsparcie powstania i rozwoju istniejących spółdzielni socjalnych	1. Wspieranie i promocja wśród osób bezrobotnych zamierzających podjąć działalność na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych poprzez przyznanie jednorazowo środków dla osób bezrobotnych będących założycielami spółdzielni socjalnej. 2. Wspieranie spółdzielni socjalnych przez zawieranie umów w sprawie finansowania ze środków FP opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za członków spółdzielni socjalnej tzw. zatrudnienie wspierane.	Działania ciągłe	PUP	
III. Pozyskiwanie środków publicznych na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	**1.*Pozyskiwanie środków krajowych***	1. Pozyskiwanie środków Fundusz Pracy: 1) w ramach algorytmu ustalania środków na finansowanie zadań w województwie, 2) z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy. 2. Pozyskiwanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.	Działanie ciągłe	PUP	
	2.*Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego*	1. Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego poprzez opracowywanie i realizowanie wniosków systemowych i konkursowych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój PO WER	Działanie cykliczne	PUP	

		i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego RPO WP.			

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY
Anna Bialik